

ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล
ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

พีรพงศ์ ชูปากเพียร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล
ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

.....
สิรินธร อู่ท้าว

นายพิรพงศ์ ชูปากเพียร

ผู้วิจัย

.....
[Signature]

รองศาสตราจารย์สุริย์ กาญจนวงศ์, Ph.D.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....
[Signature]

รองศาสตราจารย์สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ, Ph.D.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....
[Signature]

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทร์ พลอยแหวน, Ph. D

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....
[Signature]

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว. ออร์โทปิดิกส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....
[Signature]

รองศาสตราจารย์สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ, Ph.D.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล
ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)
วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556

.....
.....

นายพีรพงศ์ ชูปากเพียร

ผู้วิจัย

.....
.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลพร สอนศรี, D.P.A.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
.....

.....
.....
รองศาสตราจารย์พันตำรวจเอกนพรุจ ศักดิ์ศิริ,
Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทร์ พลอยแหวน, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
.....

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิกส์
คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์สุรีย์ กาญจนวงศ์,
Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
.....

รองศาสตราจารย์สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
.....

รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรณ, Ph.D.,
คณบดี

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาของ รศ.ดร.สุริย์ กาญจนวงศ์ ที่ปรึกษาหลัก วิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำจนทำให้ ผู้วิจัยได้เข้าใจในหลักการของการทำวิทยานิพนธ์แบบถูกหลัก และตรงตามประเด็นของวิทยานิพนธ์ที่ควรจะเป็น ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน ตลอดทั้งให้ความเมตตาและกรุณาในความช่วยเหลือทุกอย่างเพื่อให้งานวิจัยในเล่มนี้ออกมามีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีความรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างสูง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านไว้เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ เป็นอีกผู้หนึ่งที่ เสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ตามที่งานวิทยานิพนธ์ควรจะเป็น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านไว้เป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณท่าน ผศ.ดร.กมลพร สอนศรี ที่กรุณาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เพื่อให้ผลงานมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ขอขอบพระคุณ รศ. พ.ต.อ. ดร.นพรุจ ศักดิ์ศิริ และ ผศ.ดร.ภัทร์ พลอยแหวน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จขึ้นได้ดังหวังนอกจากนี้ผู้วิจัยก็อยากจะขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกๆ ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ที่ทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาในการศึกษาในคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่าน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่และบุคลากรในคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งความเมตตา และห่วงใยแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยมีความประทับใจเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหิดลที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาและช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถ เพื่อนำไปต่อยอดในการใช้ในอนาคตต่อไป

ขอขอบพระคุณ ท่านนายกเทศมนตรี พรเทพ ประดับพลอย และบุคลากรของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทุกๆ ท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ร.ป.ศ. รุ่น 4 (ภาคพิเศษ) เพื่อนๆ และรุ่นพี่ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจเสมอมาตลอดจนผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือในบางส่วนของการทำงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกๆ คนไว้เป็นอย่างมากไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา พร้อมให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถฝ่าฟันกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงตามหวัง

ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

AN EFFECTIVENESS OF DISASTER RISK REDUCTION : A CASE STUDY OF FLOODING IN TAMBON BANGMOUNG, AMPHUR BANGYAI, NONTHABURI PROVINCE

พีรพงศ์ ชูปากเพียร 5537648 SHPP/M

ร.ม. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สุริย์ กาญจนวงศ์, Ph.D., สมบูรณ์ ศิริสรวิทย์, Ph.D., กัทธ พลอยแหวน, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และปัญหา อุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย คณะผู้บริหารเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง อาสาสมัคร สาธารณสุขมูลฐาน และคณะกรรมการชุมชนเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีจำนวน 257 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อยู่ในเกณฑ์สูง ($\bar{X} = 2.60$) เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการในแต่ละด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและการควบคุม พบว่า แต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.48, 2.52, 2.51, 2.50$ และ 2.51) ตามลำดับ 2. การบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุม กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในจำนวนตัวแปรด้านการบริหารจัดการทั้งหมดมีเพียง การควบคุม (Control) และการวางแผน (Planning) เท่านั้น ที่สามารถเข้าสมการถดถอย โดยทั้ง 2 ตัวแปร สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ได้ร้อยละ 52.40 ($R^2 = .524$) ทั้งนี้ การควบคุมเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ได้ดีที่สุด ($\beta = 0.410$) 3. ปัญหาอุปสรรคของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ (1) ด้านการกระจายข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ของข่าวสารยังไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ประชาสัมพันธ์ (2) ด้านการเตรียมความพร้อมและรับมือภัยพิบัติทางเทศบาลขาดงบประมาณที่มากพอต่อการแก้ไขปัญหา การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร เมื่อยามเกิดภัยพิบัติ บุคลากรยังไม่เพียงพอ ขอบเขตของความรับผิดชอบในหน้าที่ยังไม่ชัดเจน (3) ด้านการตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน ข้อมูลที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมยังไม่ชัดเจน ประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยให้ความสนใจกับปัญหา (4) ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทศบาลขาดงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

คำสำคัญ: ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยง / การบริหารจัดการ

AN EFFECTIVENESS OF DISASTER RISK REDUCTION : A CASE STUDY OF FLOODING IN TAMBON BANGMOUNG, AMPHUR BANGYAI, NONTABURI PROVINCE

PEERAPONG CHOOPAKPEIN 5537648 SHPP/M

M.P.A. (PUBLIC POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SUREE KANJANAWONG, Ph.D.,
SOMBOON SIRISUNHIRUN, Ph.D., PHUT PLOYWAN, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the effectiveness of reducing flood disaster risk, 2) study the relationship between management and reduction in flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, and 3) study the effectiveness of managing problems and obstacles of Bang Muang Sub-district Municipality based on POSDC principle consisting of planning, organizing, staffing, directing, and controlling. Two hundred and fifty-seven subjects in this research consisted of municipal executives, municipal staff, permanent employees, hired staff, primary health care volunteers, and community committee in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province. Questionnaires were used for collecting data. Research results showed the following issues: 1. The effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province was at a high level ($\bar{X} = 2.60$). After considering management in each aspect consisting of planning, organizing, staffing, directing, and controlling, it was found that each aspect had moderate level ($\bar{X} = 2.48, 2.52, 2.51, 2.50, \text{ and } 2.51$ respectively). 2. Management on planning, organizing, staffing, directing, and controlling correlated with the effectiveness of reducing flood disaster risk at the statistical significant level of .01 ($p < .01$). Among those variables, controlling and planning could calculate regression equation and could account for 52.4% of the variation the effectiveness of reducing flood disaster risk. Controlling was the best predictor of the effectiveness of reducing flood disaster risk ($\beta = 0.410$). 3 Problems and obstacles of the effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province were as follows: 1) Information was disseminated in some areas only and some people did not understand the information disseminated. 2) As for preparation for readiness and dealing with the disaster, the municipality did not have enough budget used for solving problems. As for preparation for readiness on staff, the municipality did not have enough staff. Scope of responsibilities was not clear. 3) As for awareness and educating in the community, the information used in the training was not clear. Local people were seldom interested in the problems. 4) The municipality lacked budget for the development of infrastructure.

KEY WORDS: EFFECTIVENESS / MANAGEMENT

160 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูปภาพ	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 ข้อมูลองค์การเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางด้านภัยพิบัติจาก อุทกภัย	23
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพองค์การ	38
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	78
2.5 การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย	83
2.6 สมมติฐาน	84
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 วิธีการศึกษาวิจัย	85
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	88
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	89
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร	91
4.2 ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้าน อุทกภัย	95
4.3 การบริหารจัดการ	101
4.4 ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยง จากการเกิดภัยพิบัติ	109
บทที่ 5 อภิปรายผลการศึกษาวิจัย	110
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
6.1 วัตถุประสงค์	114
6.2 ระเบียบวิธีวิจัย	114
6.3 สรุปผลการวิจัย	116
6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้	118
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	120
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	132
บรรณานุกรม	143
ภาคผนวก	148
ประวัติผู้วิจัย	160

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	แสดงจำนวนประชากรแยกตามเพศและพื้นที่	11
2.2	แสดงจำนวนครัวเรือนแยกตามพื้นที่	11
2.3	แสดงโรงเรียนในเขตเทศบาล	17
2.4	แสดงพนักงานเทศบาลสามัญ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว	21
2.5	แสดงการบริหารรายรับ/รายจ่าย ในปีงบประมาณที่ผ่านมา เปรียบเทียบ 3 ปี ย้อนหลัง	23
2.6	แสดงองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการและตัวบ่งชี้ในการกำหนดตัวชี้วัดของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง	77
4.1	แสดงลักษณะทางประชากร	91
4.2	แสดงระดับการเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการระวังเตือนภัย	95
4.3	แสดงระดับความคิดเห็นการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ	97
4.4	แสดงการสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน	98
4.5	แสดงความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ	99
4.6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยในแต่ละด้าน	100
4.7	แสดงการบริหารองค์การด้านการวางแผน	101
4.8	แสดงการบริหารองค์การด้านการจัดองค์การ	102
4.9	แสดงการบริหารองค์การด้านการจัดคนเข้าทำงาน	103
4.10	แสดงการบริหารองค์การด้านการสั่งการ	104
4.11	แสดงการบริหารองค์การด้านการควบคุม	105
4.12	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแต่ละด้าน	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	107
4.14	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)	108
4.15	แสดงปัญหาและอุปสรรค	109

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ		หน้า
2.1	แสดงเขตการปกครองของเทศบาลตำบลบางม่วง	12
2.2	แสดงวัฏจักรของภัยพิบัติ (Disaster Cycle)	28
2.3	แสดงโครงสร้างพื้นฐาน 7-S	55
2.4	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	83

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
2.1 แสดงโครงสร้างของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	9
2.2 แสดงแผนผังกระบวนการปฏิบัติและปรับปรุงแผนปฏิบัติการลด ความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์	31
2.3 แสดงขั้นตอนในการร่วมปฏิบัติงานของหน่วยงานทุกภาคส่วน	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปลายปี พ.ศ. 2554 ได้เกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ ซึ่งเลวร้ายที่สุดในรอบ 50 ปีของประเทศไทยเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคม และสิ้นสุดเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2555 พื้นที่ที่น้ำครอบคลุมถึง 70% ของพื้นที่โดยรวมของทั้งประเทศ ส่งผลกระทบต่อจำนวนประชากรกว่า 2 ล้านชีวิต และสูญเสียทรัพย์สินภายในประเทศไม่น้อยกว่า 1.44 ล้านล้านบาท (ธนาคารโลกเป็นผู้ประเมิน)¹ รวมถึงยังทำให้มียอดผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 500 คน และพื้นที่ทางการเกษตรเสียหายเป็นจำนวนมาก ตลอดจนโรงงานหลาย ๆ ร้อยแห่งต้องปิดกิจการ จนส่งผลกระทบต่อการค้าและชีวิตความเป็นอยู่ต่อครอบครัวและผู้ประกอบการเกือบล้านคน ก่อนเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ รัฐบาลได้มีการวางแผนนโยบายการแก้ไขและป้องกันการเกิดเหตุอุทกภัย เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติ (พ.ศ.2553-2562) โดยมีการวางแผนนโยบายแบบแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการให้หน่วยงานทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับหน่วยงานระดับท้องถิ่น ถึงหน่วยงานระดับประเทศ และประชาชนมีส่วนร่วมต่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ประเทศไทยมีระดับความปลอดภัยเทียบเท่ากับระดับสากล ภายในหนึ่งเวลาทศวรรษ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2552:14) ได้กล่าวถึงการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือการป้องกันและลดผลกระทบ ยุทธศาสตร์ ที่ 2 คือการเตรียมความพร้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือการบริหารจัดการฉุกเฉิน ยุทธศาสตร์ที่ 4 คือการจัดการหลังเกิดภัยพิบัติ จากที่กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาตามยุทธศาสตร์ ข้อที่ 1-4 ซึ่งเป็นขั้นตอนตามแผนยุทธศาสตร์ ตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์จนถึงหลังเกิดภัยพิบัติ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ของหน่วยงานในระดับท้องถิ่นนั้นมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

¹ AP (December 2, 2011). Thailand Cleans up ; Areas remain flooded. Time

เทศบาลตำบลบางม่วงนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ (2554) จึงทำให้เทศบาลตำบลบางม่วงได้มีการนำแผนยุทธศาสตร์ในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติ (พ.ศ.2553-2562) มาใช้เป็นแนวทางร่วมกับการบริหารจัดการของเทศบาล ทางด้านอุทกภัย ซึ่งจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาทำให้ประชาชนที่อยู่ในเทศบาลตำบลบางม่วงได้รับผลกระทบหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการท่องเที่ยว หรือการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และรวมถึงการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนการนำมาซึ่งความสูญเสียและเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชน และภาครัฐอย่างมาก เช่นเดียวกับสาธารณภัยอื่นๆ และโดยเฉพาะภูมิศาสตร์ของเทศบาลตำบลบางม่วง มีลำคลองสายต่าง ๆ เช่น คลองบางใหญ่ คลองบางกอกน้อย คลองอ้อมนนท์ คลองบางม่วง และคลองย่อยต่าง ๆ จะมีน้ำมากกว่าปกติในฤดูฝนระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงตุลาคม ประกอบกับหากมีพายุดีเปรสชันเข้ามาสู่ประเทศไทย และเข้ามาสู่ทางภาคเหนือของประเทศ จึงทำให้พื้นที่ภาคกลางซึ่งเป็นส่วนต่ำกว่าได้รับผลกระทบจากระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่เพิ่มสูงขึ้นตาม ส่งผลให้น้ำในลำคลองในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางม่วง ได้เอ่อล้นตลิ่ง เกิดน้ำท่วมเข้าสู่บ้านเรือนของราษฎร และทำให้เกิดความเสียหายในด้านทรัพย์สิน ตลอดจนผลกระทบทางด้านกายภาพของประชาชนในพื้นที่ การเกิดอุทกภัยนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยที่เราไม่คาดคิดหรือยากต่อการประเมินด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่อ้างถึงนั้น ทำให้การบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นส่วนที่สำคัญต่อการลดความเสี่ยงภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ หากเทศบาลมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลต่อการลดความเสี่ยงภัยในระดับที่สูงขึ้นต่อประชาชนในทางตรงกันข้าม หากการบริหารจัดการ ต่อการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง ขาดประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ทางเทศบาลได้วางไว้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาทางด้านการบริหารจัดการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชน มาเป็นกรณีศึกษาในเรื่องทางด้านบรรเทาสาธารณภัย ผู้วิจัยได้หยิบยกเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มาเป็นพื้นที่กรณีศึกษาการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ เพื่อหาผลโดยรวมแล้วนำผลที่ได้มาแก้ไขเพื่อปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงทางด้านอุทกภัย ให้อยู่ในระดับที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ตามแผนยุทธศาสตร์

1.2 ปัญหาการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีในระดับใด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วงเป็นอย่างไร
3. ปัญหาและอุปสรรค มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยของเทศบาลต่อประสิทธิภาพการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ ทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา “การบริหารจัดการ” ของเจ้าหน้าที่ต่อประสิทธิภาพ “การลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย” ของ เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. หน่วยการวิเคราะห์ คือ เจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 257 คน
3. ระยะเวลาในการศึกษาอยู่ในช่วงปีการศึกษา 2556 เริ่มตั้งแต่ เดือนสิงหาคม 2556 ถึง กันยายน 2556

1.5 นิยามศัพท์

ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ ในความหมายเฉพาะการศึกษาในเรื่อง ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ไว้ดังนี้.-

การลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ หมายถึง การลดผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากภัยพิบัติ ทางด้านอุทกภัย ต่อการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์และหลังเกิดเหตุการณ์

เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางม่วง หมายถึง กลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสำนักงานเทศบาลตำบลบางม่วง ซึ่งมีทั้งฝ่ายการเมืองและพนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ ตลอดจนพนักงานจ้าง

ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลของการดำเนินงานที่องค์การสามารถทำงานได้ตามความสำเร็จคู่ลงในวัตถุประสงค์หรือที่คาดหวังไว้เป็นหลักในเรื่อง 1) การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบการแจ้งเตือนภัย 2) การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ 3) การสร้างความตระหนัก และการให้การศึกษาระดับชุมชนในการเตรียมความพร้อม และรับมือภัยพิบัติ 4) การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การเพิ่มขีดความสามารถในการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ต่อการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ หมายถึง การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์สื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้ รวมถึงยานพาหนะให้พร้อมในการปฏิบัติการในช่วงก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ

การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชนในการเตรียมความพร้อมและรับมือภัยพิบัติ หมายถึง การหาแนวทางต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึงภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย เพื่อให้เกิดการเตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ เช่น การจัดฝึกอบรม

การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงภัยพิบัติ หมายถึง ทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเส้นทางคมนาคม และสิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเตรียมพร้อม และป้องกันต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การบริหารจัดการ หมายถึง การวางนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางหรือวิธีการต่าง ๆ เพื่อควบคุมดูแลกระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การทางด้านการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม

การวางแผน หมายถึง กระบวนการของการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายทางด้านการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยโดยพัฒนาลำดับในการดำเนินงาน และจัดสรรทรัพยากร เพื่อรวบรวมและประสานงานกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้ส่งเสริม และมุ่งสู่เป้าหมาย ตามที่เทศบาลตำบลบางม่วงวางไว้

การจัดองค์การ หมายถึง เทศบาลวางระบบบุคลากร เพื่อสนองต่อการบริหารจัดการและเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบความรับผิดชอบต่าง ๆ เพื่อให้แต่ละฝ่ายได้ทราบว่า ใครต้องทำอะไร และมีหน้าที่อะไร ต่อการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การคัดสรรบุคลากรให้ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความชำนาญต่องานที่ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน

การสั่งการ หมายถึง นายกเทศมนตรีและผู้มีอำนาจตัดสินใจในแต่ละหน่วยเป็นผู้ควบคุมและให้คำชี้แนะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามคำสั่งเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้

การควบคุม หมายถึง นายกเทศมนตรีและผู้มีอำนาจตัดสินใจ เป็นผู้ตรวจตราการดำเนินงานต่างๆให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้และให้เกิดประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางอุทกภัย

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานั้น ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทาง ด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลบางม่วง เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มากยิ่งขึ้นตามลำดับ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณี อุทกภัยของ เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสาระของ งานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำเสนอเพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวความคิดการวิจัย ตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้.-

- 2.1 ข้อมูลองค์การของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางด้านภัยพิบัติจากอุทกภัย
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 การสร้างกรอบแนวความคิดการวิจัย
- 2.6 สมมุติฐาน

2.1 ข้อมูลองค์การของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของเทศบาล

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พระองค์ทรงมีแนวคิด ที่จะพัฒนาประเทศต่อการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นการ แบ่งอำนาจจากส่วนกลาง ไปยังส่วนปริมนชลและภูมิภาค โดยเริ่มแรกพระองค์ทรงตราพระราช กำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 เป็นการเริ่มทดลองใช้เป็นแนวทางการกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางสู่ท้องถิ่น โดยเริ่มต้นที่การจัดตั้งระบบสุขาภิบาลขึ้น โดยมีพระราชกำหนดจัดตั้งเป็น สุขาภิบาลในส่วนของหัวเมืองเป็นแห่งแรกที่สุขาภิบาลท่าลอม จังหวัดสมุทรสาคร การดำเนินงาน สุขาภิบาลแห่งแรกมีความสำเร็จตามพระประสงค์ที่ได้สร้างคุณประโยชน์แก่ราชการตลอดจนถึง ประชาชนเป็นอย่างมาก หลังจากนั้นพระองค์ทรงได้ตราพระราชบัญญัติ จัดการสุขาภิบาลอย่างเป็นทางการใน ร.ศ. 127

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปีพ.ศ. 2475 โกวิท วัฒนาม (2552: 190) ได้อ้างถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 – 2552 ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 และกำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรบริหารรูปแบบหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้นซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารปกครองตนเองของเทศบาล และต่อมาในปี พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งเทศบาลเป็นครั้งแรก ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยการยกฐานะเทศบาลที่มีอยู่เดิม 35 แห่งขึ้นเป็นเทศบาลและได้มีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวอยู่เป็นระยะ เช่นในปี พ.ศ. 2481 และ พ.ศ. 2483 และต่อมาในปี พ.ศ. 2496 ได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทนกฎหมายเก่าทั้งหมดและได้มีการใช้กฎหมาย พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 (โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นระยะ) จนถึงปัจจุบัน (2541) ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 10)พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542

เกณฑ์การจัดตั้งและองค์ประกอบของเทศบาล

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2545:12) ได้แยกประเภทของเทศบาลไว้ 3 ประเภท ดังนี้

เทศบาลตำบล เป็นเทศบาลที่มีประชากรตั้งแต่ 7000 คน ขึ้นไป โดยมีการยกฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตาม พ.ร.บ.เปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน โดยมาจากการเลือกตั้งของประชาชนและมีนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรี 3 คน

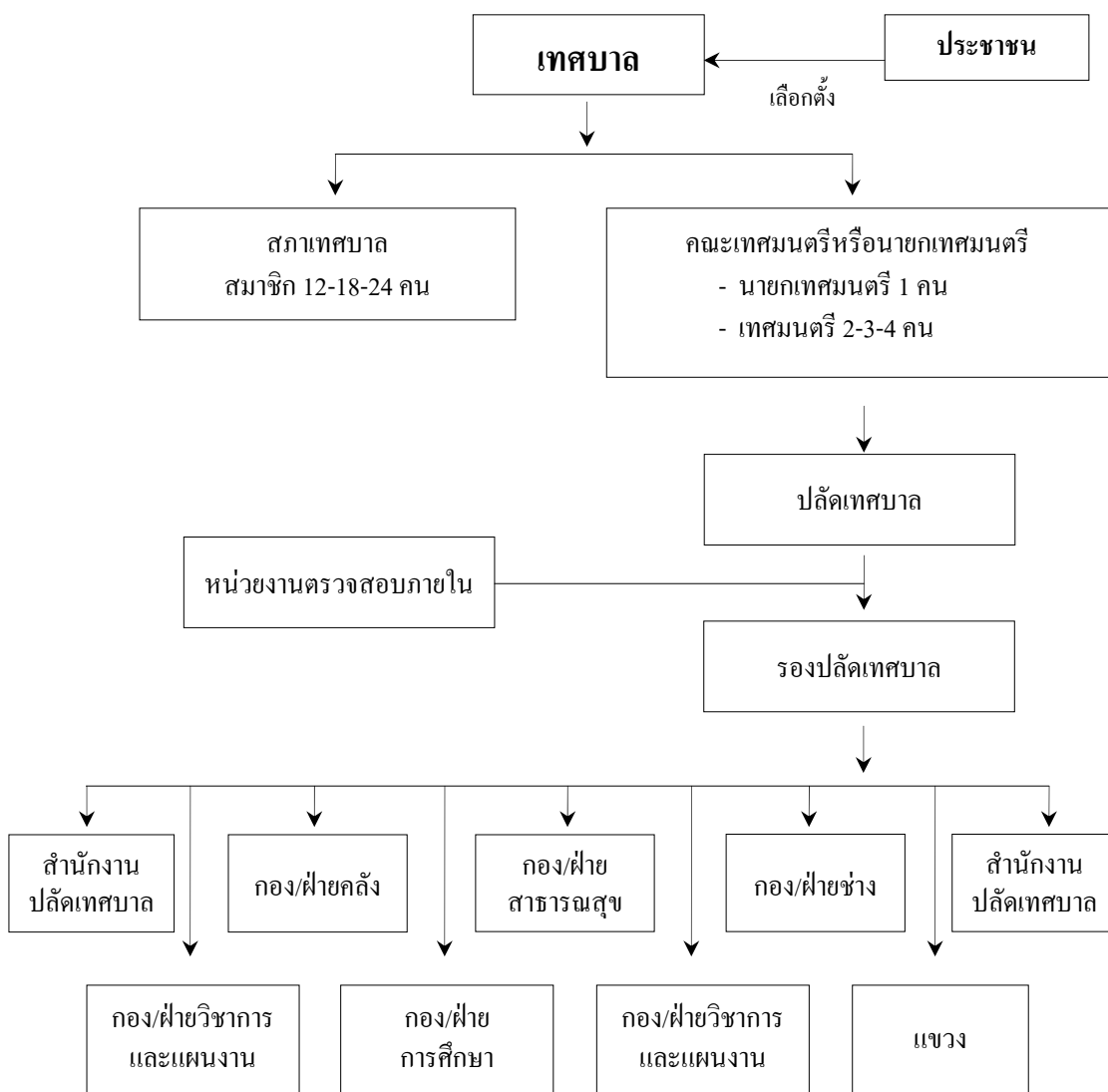
เทศบาลเมือง คือเทศบาลที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดหรือมีประชากรตั้งแต่ 10000 คนขึ้นไปโดยมีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและมีสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 18 คนซึ่ง มาจากการเลือกตั้งของประชาชนและมีนายกเทศมนตรี 1 คนและเทศมนตรี 3 คน

เทศบาลนคร คือเทศบาลที่มีประชากรตั้งแต่ 50000 คน ขึ้นไปโดยมีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 24 คนมาจากการเลือกตั้งของประชาชนและมีนายกเทศมนตรี 1 คน และ เทศมนตรี 4 คน

องค์ประกอบของเทศบาล

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2552:31-35) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเทศบาลไว้ว่า เทศบาลประกอบด้วย สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ในส่วนของสภาเทศบาลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน สภาเทศบาลตำบลมี 12 คน สภาเทศบาลเมืองมี 18 คน สภาเทศบาลนครมี 24 คน (มาตรา 15 แก้ไข) โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี (มาตรา 16 แก้ไข) มีประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 1 คน (มาตรา 20 แก้ไข) มีกรรมการสามัญและวิสามัญเพื่อกระทำการหรือแบ่งเบา สอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆก็ได้ (มาตรา 32 แก้ไขโดย พ.ร.บ.เทศบาลฉบับที่ 11 พ.ศ. 2543 มาตรา 10 โดยให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งของประชาชน (มาตรา 48 ทวิ แก้ไข) ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี (มาตรา 48 สัดน แก้ไข) มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 48 เทรส แก้ไข) โดยเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล (มาตรา 48 อัฐารส แก้ไข) และในเทศบาลนั้นก็มีสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการอื่นๆ ตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทยให้มีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาลปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย (มาตรา 48 อัฐารสและเอกุนวิสติ แก้ไข) หน้าที่ของเทศบาลต่างๆให้เป็นไปตามกฎหมาย (มาตรา 50 แก้ไขโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 336 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 และมาตรา 51) (แก้ไขโดยพ.ร.บ. เทศบาลฉบับที่ 6 พ.ศ. 2511), 53 (แก้ไขโดยพ.ร.บ. เทศบาลฉบับที่ 7 พ.ศ.2517) 54 (แก้ไขโดยพ.ร.บ.เทศบาลฉบับที่ 6) 56 ตาม พ.ร.บ. พ.ศ. 2496 และที่เพิ่มเติมโดยพ.ร.บ. เทศบาลฉบับที่ 10 พ.ศ.2542) , 57 เทศบาลอาจมีรายได้และรายจ่ายตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 66 แก้ไขโดยพ.ร.บ. เทศบาล ฉบับที่ 2 พ.ศ.2498 มาตรา 67 แก้ไขโดย พ.ร.บ. เทศบาลฉบับที่ 4 พ.ศ. 2505) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลเมืองและเทศบาลนครให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมดูแลเทศบาลตำบล ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 71-75) อนึ่ง อำนาจหน้าที่ของเทศบาลยังมีจำกัดไว้ตาม มาตรา 16 แห่ง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจอีกด้วย สำหรับอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.2496 ใหม่นั้นว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องทำและหน้าที่ที่อาจจัดทำอีกต่างหาก

โครงสร้างของเทศบาล

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงโครงสร้างของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
ที่มา : การปกครองท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว, 2552 : หน้า 33

ในทุกวันนี้การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นนั้นถือเป็นหลักการให้แต่ละท้องถิ่นนั้นได้มีการบริหารจัดการตนเองตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงต่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ตรงประเด็นมากขึ้นในการดำรงอยู่ของแต่ละท้องถิ่นพร้อมกันนั้นได้เป็นการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นได้แสดงความสามารถรวมถึงการเพิ่มบทบาททางด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเพื่อเป็นรากฐานของการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

นั้นเริ่มมีวิวัฒนาการปกครองท้องถิ่นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมจนจนถึงทุกวันนี้ โดยมีเกณฑ์การจัดตั้งตามจำนวนและความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่นนั้นๆ ตลอดจนความเจริญทางเศรษฐกิจและความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่นโดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่าจะพัฒนาหรือสร้างความเจริญได้เร็วแค่ไหน การที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

2.1.2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี (เทศบาลตำบลบางม่วง, 2554: 3-14)

สภาพทั่วไป

ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลบางม่วง ได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาล ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 และมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 สำนักงานเทศบาล ตั้งอยู่เลขที่ 32/20 หมู่ที่ 2 ตำบลบางม่วง ถนนบางใหญ่ - บางคูรัด พื้นที่รับผิดชอบ 1.67 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,043.75 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล ดังนี้.-

- 1) ตำบลบางม่วง ประกอบด้วย หมู่ที่ 3 (ทั้งหมู่) และหมู่ที่ 12 (บางส่วน)
- 2) ตำบลบางเลน ประกอบด้วย หมู่ที่ 4 (บางส่วน) หมู่ที่ 5 (ทั้งหมู่) และ หมู่ที่ 11 (บางส่วน)
- 3) ตำบลเสาชิงหิน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 (บางส่วน) หมู่ที่ 2 (บางส่วน) และหมู่ที่ 3 (บางส่วน)

อาณาเขต มีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้.-

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อบต.เสาชิงหินอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อบต.บางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อบต.บางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อบต.บางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

โดยมีระยะทางห่างจากศูนย์ราชการจังหวัดนนทบุรี 15.5 กิโลเมตร
ห่างจากศูนย์ราชการ อำเภอบางใหญ่ 8.5 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 17 กิโลเมตร

ประชากร

จำนวนประชากร ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 ตามสถิติทะเบียนราษฎร
เทศบาลตำบลบางม่วง มีจำนวนประชากรทั้งหมด 5,246 คน แยกเป็น

เพศชาย 2,604 คน เพศหญิง 2,642 คน

ความหนาแน่นเฉลี่ย 3,141 คน / ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรแยกตามเพศและพื้นที่

ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบางม่วง	775	768	1,543
ตำบลบางเลน	1,262	1,351	2,613
ตำบลเสาธงหิน	567	523	1,090
เทศบาลตำบลบางม่วง	2,604	2,642	5,246

หมายเหตุ ข้อมูลประชากรเทศบาลตำบลบางม่วง ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554

จำนวนครัวเรือน

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนครัวเรือนแยกตามพื้นที่

ตำบล	หลัง
ตำบลบางม่วง	452
ตำบลบางเลน	1,113
ตำบลเสาธงหิน	243
รวมทั้งสิ้น	1,808

หมายเหตุ ข้อมูลครัวเรือนเทศบาลตำบลบางม่วง ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554

แผนที่แสดงอาณาเขตการปกครองเทศบาลตำบลบางม่วง

(1) ถนนในเขตเทศบาลฯ มีดังนี้

- ถนน คสล. สายบางใหญ่-บางคูรัด ยาว 925.00 เมตร กว้าง 6.00 เมตร
- ถนน คสล. ซอยสะพานบางใหญ่-วัดอินทร์ ยาว 1,200.00 เมตร กว้าง 6.00 เมตร
- ถนน คสล. ซอยวัดอินทร์ ยาว 200.00 เมตร กว้าง 4.00 เมตร
- ถนน คสล. ซอยโรงสีบางชัน ยาว 800.00 เมตร กว้าง 5.00 เมตร
- ถนน คสล. ซอยข้างไปรษณีย์ ยาว 1,100.00 เมตร กว้าง 6.00 เมตร
- ถนน คสล. ซอยทองปาน ยาว 250.00 เมตร กว้าง 4.00 เมตร
- ถนนลาดยาง สายบางกรวย-ไทรน้อย ยาว 730.00 เมตร กว้าง 17.00 เมตร (ถ่ายโอนจากกรมทางหลวง)
- ถนน คสล. ซอยธนาคารไทยพาณิชย์ ยาว 32.00 เมตร กว้าง 6.00-9.00 เมตร
- ถนน คสล. ซอยธนาคารกสิกรไทย ยาว 28.00 เมตร กว้าง 4.00 เมตร
- ถนน คสล. แยกถนนวัดมะเดื่อ เข้าสะพานเทียบเรือบ้านลุ่มชัน ยาว 178.00 เมตร กว้าง 6.00 เมตร
- ถนนลูกรัง ตรงข้ามบ้าน พ.ต.อ. สมเจตต์ ทองปาน ยาว 315.00 เมตร กว้าง 4.00 เมตร
- ถนน คสล. สายวัดราษฎร์ประคองธรรม-วัดอินทร์ ยาว 357.00 เมตร กว้าง 5.00 เมตร

การคมนาคมทางบก ในพื้นที่มีรถประจำทางให้บริการจำนวน 2 สาย คือ
สายที่ 1 ทำน้ำบางใหญ่ – ทำน้ำจังหวัดนนทบุรี ให้บริการจากบริเวณหน้าตลาดบางใหญ่ถึงบริเวณทำน้ำจังหวัดนนทบุรี

สายที่ 2 บางใหญ่-วัดต้นเชือก ให้บริการจากสำนักงานเทศบาลฯ ถึงวัดต้นเชือก

(2) สะพานในเขตเทศบาลฯ มีสะพานที่ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักจำนวน 2 แห่ง

- สะพานข้ามคลองบางกอกน้อย ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมจาก ถนนสายตลิ่งชัน-สุพรรณบุรี ไปถนนสายบางกรวย-ไทรน้อย
- สะพานข้ามคลองบางใหญ่ ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมจากถนนสายตลิ่งชัน-สุพรรณบุรีไปถนนสายบางกรวย-ไทรน้อย

การคมนาคมทางน้ำ ในเขตเทศบาลฯ ใช้ประโยชน์จากลำคลองในการสัญจรทางน้ำ ประกอบด้วย

- คลองบางกอกน้อย ใช้เป็นเส้นทางเดินเรือจากท่าน้ำบางใหญ่ ถึงท่าช้าง กรุงเทพฯ
- คลองอ้อมนนท์ ใช้เป็นเส้นทางเดินเรือจากท่าน้ำบางใหญ่ ถึงท่าน้ำจังหวัดนนทบุรี
- คลองบางใหญ่ ใช้เป็นเส้นทางเดินเรือจากท่าน้ำบางใหญ่ ถึงแม่น้ำนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

การประปา

- (1) จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลฯ เฉลี่ยประมาณร้อยละ 95 ของจำนวน ครัวเรือนทั้งหมด
- (2) หน่วยงานที่ให้บริการประปาในเขตเทศบาลฯ ได้แก่ การประปานครหลวง เขตจังหวัดนนทบุรี

การไฟฟ้า

- (1) จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 1,808 ครัวเรือน
- (2) พื้นที่ที่ได้รับการบริการไฟฟ้า ได้รับการบริการเต็มพื้นที่
- (3) ไฟฟ้าสาธารณะ ครอบคลุมในเขตเทศบาลฯ ในถนนสายหลัก 3 สาย ได้แก่
 - สายบางใหญ่-บางคูวัด
 - สายบางกรวย-ไทรน้อย
 - สายวัดราษฎร์ประคองธรรม-วัดเสาธงหิน

การสื่อสาร

- (1) ในเขตเทศบาลมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอบางใหญ่ให้บริการจำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลบางเลน
- (2) โทรศัพท์ ให้บริการในเขตเทศบาลฯ คิดเป็นร้อยละ 95 ของจำนวนครัวเรือน
- (3) โทรศัพท์สาธารณะมีให้บริการ จำนวน 16 เครื่อง

(4) ในเขตเทศบาลฯ มีชุมสายโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จำนวน 1 แห่ง

(5) เทศบาลฯ มีระบบเสียงตามสายเป็นของตนเอง จำนวน 1 แห่ง ให้บริการครอบคลุมพื้นที่จำนวนร้อยละ 60 ของพื้นที่ทั้งหมด

(6) เทศบาลฯ มีระบบเสียงไร้สายเป็นของตนเอง จำนวน 1 แห่ง ให้บริการครอบคลุมทั้ง 9 ชุมชน

(7) ข่ายวิทยุสื่อสาร เทศบาลตำบลบางม่วง เป็นหน่วยงานที่มีข่ายวิทยุสื่อสารในพื้นที่เพียงหน่วยงานเดียว

(8) เทศบาลตำบลบางม่วง มีหอกระจายข่าวทั้งหมด 9 แห่ง ครอบคลุมทั้ง 9 ชุมชน

การใช้ที่ดิน

ในเขตเทศบาลฯ มีลักษณะการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ดังนี้.-

- พื้นที่พักอาศัย
- พื้นที่พาณิชยกรรม
- พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ
- สวนสาธารณะ / นันทนาการ
- พื้นที่เกษตรกรรม
- พื้นที่ตั้งสถานศึกษา

ด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างหรือทำงานในสถานประกอบการอื่น ๆ โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 48,000 บาท ต่อคน ต่อปี

การเกษตรกรรม

พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่ เป็นสวนผลไม้แบบผสมผสาน มีเกษตรกรประมาณ 430 ครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตร 408 ไร่ 41 ตารางวา ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ กุ้ง กล้วย มะละกอ มะม่วง ทุเรียน ฯลฯ

การพาณิชย์กรรมและการบริการ ประกอบด้วย

- 1) สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม
 - สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม 34 แห่ง
 - สถานที่จำหน่ายอาหารในที่หรือทางสาธารณะ 13 แห่ง
- 2) สถานประกอบการเทศพาณิชย์
 - สถานธนาบาล จำนวน 1 แห่ง
- 3) สถานประกอบการด้านบริการ
 - ธนาคาร จำนวน 2 แห่ง

การอุตสาหกรรม ไม่มีในเขตพื้นที่

การท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประเภทโบราณสถาน ศาสนาสถาน ได้แก่

- การล่องเรือดูสภาพสองฝั่งคลอง
- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ วัดเสาชิงหิน วัดราษฎร์ประคองธรรม วัดอินทร์ และวัดพิบูลเงิน

การปศุสัตว์ ในเขตเทศบาลฯ ไม่มีกิจการปศุสัตว์

ด้านสังคม

ชุมชน ในเขตเทศบาลฯ มีชุมชน จำนวน 9 ชุมชน จำนวนบ้าน 1,808 หลังคาเรือน จำนวนประชากร ในชุมชนรวม 5,246 คน

ศาสนา

(1) ผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.99 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลฯ

มีวัด จำนวน 4 แห่ง

(2) ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 0.01 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลฯ

ไม่มีมัสยิด

วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ

- (1) ประเพณีสงกรานต์ ประมาณเดือนเมษายน
- (2) ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประมาณเดือนธันวาคม และมกราคม
- (3) ประเพณีวันลอยกระทง ประมาณเดือน พฤศจิกายน
- (4) ประเพณีวันเข้าพรรษา ประมาณเดือนกรกฎาคม
- (5) ประเพณีตักบาตรพระ 108 ประมาณเดือนตุลาคม

การศึกษา**ตารางที่ 2.3** แสดงโรงเรียนในเขตเทศบาล

สังกัด	ท้องถิ่น	สพฐ.	สช.	กรม สามัญศึกษา	กรม อาชีวศึกษา	รวม
<u>ระดับก่อนประถมศึกษา</u>						
1) จำนวนโรงเรียน	2	1	-	-	-	3
2) จำนวนห้องเรียน	6	1	-	-	-	7
3) จำนวนนักเรียน	264	10	-	-	-	304
4) จำนวนครูอาจารย์	10	1	-	-	-	11
<u>ระดับประถมศึกษา</u>						
1) จำนวนโรงเรียน	2	1	-	-	-	3
2) จำนวนห้องเรียน	30	5	-	-	-	35
3) จำนวนนักเรียน	985	33	-	-	-	1,018
4) จำนวนครูอาจารย์	46	8	-	-	-	54
<u>ระดับมัธยมศึกษา</u>						
1) จำนวนโรงเรียน	1	-	-	-	-	1
2) จำนวนห้องเรียน	6	-	-	-	-	6
3) จำนวนนักเรียน	236	-	-	-	-	236
4) จำนวนครูอาจารย์	16	-	-	-	-	16

กีฬา นันทนาการ / พักผ่อน

1) สนามกีฬาอเนกประสงค์	จำนวน 4 แห่ง
2) สนามฟุตบอล	จำนวน 3 แห่ง
3) สวนสาธารณะ	จำนวน 2 แห่ง
4) สนามเด็กเล่น	จำนวน 5 แห่ง
5) ห้องสมุดเทศบาลตำบลบางม่วง	จำนวน 1 แห่ง

การสาธารณสุข

1) โรงพยาบาลในเขตพื้นที่	ไม่มี
2) ศูนย์บริการสาธารณสุข	จำนวน 1 แห่ง
3) คลินิกเอกชน	จำนวน 1 แห่ง
4) ร้านขายยา	จำนวน 2 ร้าน
5) บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในสถานพยาบาลในเขตพื้นที่	
แพทย์	1 คน พยาบาล 2 คน
ทันตแพทย์	1 คน เกษัชกร - คน
เจ้าหน้าที่พยาบาล	1 คน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพ 1 คน
เจ้าพนักงานสุขภาพ	- คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน - คน
อสม.	104 คน
6) ผู้เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลในสังกัด (จำนวนต่อปี)	
รัฐบาล - คน	ผู้ป่วยใน - คน ผู้ป่วยนอก - คน
ศูนย์บริการสาธารณสุข	จำนวน 3,657 คน
ผู้ป่วยใน - คน	ผู้ป่วยนอก - คน
7) ประเภทการเจ็บป่วย ที่เข้ารับการรักษาในศูนย์บริการสาธารณสุข 3	

อันดับแรก

1. โรกระบบทางเดินหายใจ
2. โรกระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ
3. โรกระบบไหลเวียนโลหิต

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- 1) สถิติเพลิงไหม้ในรอบปี จำนวน - ครั้ง
- 2) ความสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินจากเหตุเพลิงไหม้ในรอบปีที่ผ่านมา
คิดเป็นผู้เสียชีวิต - คน บาดเจ็บ - คน
ทรัพย์สินมูลค่า - บาท
- 3) รถยนต์ดับเพลิง จำนวน 1 คัน จุน้ำได้ 4,000 ลิตร
รถดับบรรทุกน้ำ จำนวน 1 คัน จุน้ำได้ 6,000 ลิตร
เรือยนต์ดับเพลิง จำนวน 1 ลำ
- 4) เครื่องดับเพลิงชนิดหาลาม จำนวน 4 เครื่อง
- 5) พนักงานดับเพลิง จำนวน 7 คน
- 6) อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 68 คน
- 7) การฝึกซ้อมบรรเทาสาธารณภัยปีที่ผ่านมา จำนวน - ครั้ง

อาชญากรรม ในเขตเทศบาลฯ มีอาชญากรรม จำนวน - ครั้ง

สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ภูมิอากาศ อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 37.9 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 25.8 องศา

เซลเซียส

แหล่งน้ำ

คลองใหญ่ จำนวน 3 คลอง

- 1) คลองอ้อมนนท์
- 2) คลองบางกอกน้อย
- 3) คลองบางใหญ่

คลองเล็ก จำนวน 21 คลอง

1) คลองพิชัย	2) คลองคูใหญ่หามาน
3) คลองวิเชียรเขียว	4) คลองยายบุญ
5) คลองวัดเสาธงหิน	6) คลองบางสะแก
7) คลองหลังโรงน้ำแข็ง	8) คลองโรงหมู
9) คลองเต้าหู้	10) คลองตาเทียม
11) คลองวัดพิบูลเงิน	12) คลองหน้าวัดพิบูลเงิน

13) คลองยายเฟื่อน	14) คลองตาจิ่ง
15) คลองตาคำ	16) คลองวัดน้อย
17) คลองครูโพธิ์ทอง	18) คลองโรงสีบางชัน
19) คลองครูกาหลง	20) คลองยายเสริฐ
21) คลองบางม่วง	

การระบายน้ำ

- 1) พื้นที่น้ำท่วมถึง คิดเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่ทั้งหมด
- 2) ระยะเวลาเฉลี่ยที่น้ำท่วมขังนานที่สุด 25 วัน ประมาณช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม
- 3) มีเครื่องสูบน้ำ จำนวน 2 เครื่อง เส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว ติดตั้ง 2 จุดใช้ในการระบายน้ำในเขตเทศบาลฯ

น้ำเสีย

ในเขตเทศบาลฯ จะเกิดน้ำเสียจากบ้านเรือนที่พักอาศัย วัด โรงเรียน และ การทำสวน ซึ่งน้ำเสียในสวนผลไม้จะถูกปล่อยออกมาในช่วงน้ำท่วมมาก ประมาณเดือนกันยายน – ตุลาคม

ขยะ

- 1) ปริมาณขยะ 4.5 ตัน / วัน
- 2) รถยนต์ที่ใช้จัดเก็บขยะ รวม 4 คัน ใช้เก็บขยะจริง 2 คัน/วัน และ ลำรอง 2 คัน
- 3) เรือยนต์เก็บขยะ จำนวน 1 ลำ
- 4) ขยะที่เก็บขนได้ จำนวน 4.0 ตัน/วัน
- 5) กำจัดขยะโดยวิธี ฝังกลบ (ดำเนินการโดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี)
- 6) ที่ดินสำหรับฝังกลบขยะ ตั้งอยู่ หมู่ที่ 8 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ห่างจากพื้นที่เขตเทศบาลฯ ประมาณ 33 กิโลเมตร เทศบาลตำบลบางม่วง ตั้งงบประมาณอุดหนุน ในการกำจัดขยะมูลฝอยให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในอัตราตันละ 150.- บาท

การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและสวัสดิการของประชาชน

1) มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย โดยจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ดับเพลิง จัดกิจกรรมชักซ้อมการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตชุมชน และดูแลความปลอดภัยบนท้องถนน

2) มีศูนย์ดับเพลิง จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

3) สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง ตู้ยามพิกล ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีโดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอบางใหญ่ ประจำอยู่

อัตรากำลังคนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางม่วง

1. นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล

นายกเทศมนตรี	1	คน
รองนายกเทศมนตรี	2	คน
สมาชิกสภาเทศบาล	12	คน
รวม	15	คน

2. พนักงานเทศบาลสามัญ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

ตารางที่ 2.4 แสดงพนักงานเทศบาลสามัญ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

ส่วนราชการ	พนักงานเทศบาลแยกเป็นระดับ							ลูกจ้างประจำ	พนักงานจ้าง	รวม
	1	2	3	4	5	6	7			
สำนักปลัดเทศบาล	-	-	1	1	-	3	2	8	14	29
กองคลัง	1	-	-	3	-	1	-	2	1	8
กองช่าง	-	-	1	1	-	2	-	-	3	7
กองสาธารณสุข	-	-	-	1	1	2	2	3	13	22
รวม	1	-	2	6	1	8	4	13	11	66

บทบาท / การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมือง

การบริหารของเทศบาลตำบลบางม่วง มีการจัดตั้งชุมชนย่อย จำนวน 9 ชุมชน ดังนี้.-

1) ชุมชนซอยอมสิน

- 2) ชุมชนวัดเสาธงหิน
- 3) ชุมชนวัดอินทร์
- 4) ชุมชนศาลเจ้าบางใหญ่
- 5) ชุมชนตลาดบางใหญ่
- 6) ชุมชนวัดราษฎร์ประคองธรรม
- 7) ชุมชนหลังวัดพิบูลเงิน
- 8) ชุมชนซอยธนาคารไทยพาณิชย์
- 9) ชุมชนซอยไปรษณีย์

โดยแต่ละชุมชนมีผู้บริหารชุมชน ประกอบไปด้วย ประธานชุมชน รองประธานชุมชน และกรรมการชุมชน ซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการปัญหา ความต้องการของคนในชุมชน นำเสนอต่อคณะผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนได้ประสบผลสำเร็จ

การดำเนินกิจกรรมพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรชุมชน

เทศบาลตำบลบางม่วง ได้ดำเนินงานสถานธนาถนูปาล ตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 ตำบลบางเลน / อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ฐานะการคลังของสถานธนาถนูปาล

เปิดดำเนินการ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

เงินยืมสะสมเทศบาลฯ 12,000,000.- บาท

- ยืมเงินสะสมเทศบาลฯ ปี 2546 จำนวน 6,000,000.- บาท
- ยืมเงินสะสมเทศบาลฯ ปี 2547 จำนวน 2,000,000.- บาท
- ยืมเงินสะสมเทศบาลฯ ปี 2548 จำนวน 4,000,000.- บาท

ส่งคืนเป็นเวลา 20 ปี ปีละ 600,000.- บาท ส่งใช้คืนแล้วในปี 2551 เป็นปีที่ 1

เป็นเงิน 600,000.- บาท และตั้งแต่ปี 2553 ส่งใช้เป็นเงิน 800,000.- บาท

เงินกู้กองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล คงเหลือ จำนวน 1,694,672.50 บาท

เงินกู้กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 3,634,416.72 บาท

เงินฝากธนาคารออมสิน บัญชีออมทรัพย์ จำนวน 1,714,747.28 บาท

เงินฝากธนาคารกรุงไทย บัญชีออมทรัพย์ จำนวน 395.46 บาท

ทรัพย์สินรับจํานําคงเหลือ ณ วันที่ 30 เมษายน 2554 จํานวน 1,480 ราย

เป็นเงิน 19,680,700.00 บาท

กำไรจากการจําหน่ายทรัพย์สินหลุด ณ วันที่ 30 เมษายน 2554

เป็นเงิน 31,190.00 บาท

ดอกเบี้ยรับจํานําค ณ วันที่ 30 เมษายน 2554

เป็นเงิน 1,514,641.00 บาท

ทุนดำเนินการของสถานธนานุบาล ณ วันที่ 30 เมษายน 2554

เป็นเงิน 8,103,442.21 บาท

การคลัง

ตารางที่ 2.5 แสดงการบริหารรายรับ/รายจ่าย ในปีงบประมาณที่ผ่านมา เปรียบเทียบ 3 ปี ย้อนหลัง

ปี พ.ศ./รายการ	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553
รายรับจริง	41,052,443.74	34,843,322.11	34,629,281.80
รายจ่ายจริง	36,657,125.67	34,673,767.24	29,459,692.83

จากข้อมูลทางภูมิศาสตร์และรายละเอียดและสาระสำคัญในส่วนต่างๆ ของเทศบาล ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับงานวิจัย

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางด้านภัยพิบัติจากอุทกภัย

2.2.1 ความหมายและประเภทของอุทกภัย

สมิทธ ธรรมสโรช (2551:50) ได้ให้ความหมายของอุทกภัยไว้ว่า เป็นภัยอันตรายที่เกิดจากน้ำที่มีระดับน้ำสูงขึ้นกว่าปกติ โดยเกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน อาจมีสาเหตุจากพายุหมุนเขตร้อนลมมรสุมกำลังแรง ร่องความกดอากาศต่ำกำลังแรง อากาศแปรปรวน น้ำทะเลหนุน แผ่นดินไหว

ศูนย์พัฒนากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539:17) ได้ให้ความหมายของอุทกภัยไว้ว่า อันตรายจากระดับน้ำที่สูงขึ้นกว่าปกติทำให้เกิดผลกระทบรุนแรงจนเกินขีดความสามารถปกติของชุมชนที่จะรับได้ทำให้เกิดความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินมีผลกระทบต่อมนุษย์สัตว์ พืชพันธุ์ธัญญาหาร และการสูญเสียหน้าดินไปกับกระแสน้ำ

จากข้อความที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของอุทกภัยได้ว่าเป็นอันตรายที่เกิดจากระดับน้ำที่สูงขึ้นกว่าปกติ อาจมีสาเหตุมาจากพายุหมุน ร่องความกดอากาศต่ำกำลังแรง อากาศแปรปรวน น้ำทะเลหนุน แผ่นดินไหว จนทำให้เกิดผลกระทบและความสูญเสีย แก่ชีวิตและทรัพย์สิน

2.2.2 ประเภทของอุทกภัย

ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539:13-14) ได้อ้างถึงประเภทของอุทกภัยไว้ดังนี้.-

1. น้ำท่วมฉับพลัน (Flash floods) เกิดจากมีฝนตกหนักบนภูเขาเป็นเวลานานเมื่อน้ำฝนไหลลงสู่ที่ราบจะเป็นกระแสน้ำไหลเชี่ยว บางครั้งเรียกว่าน้ำป่าไหลหลาก มีระดับน้ำท่วมสูงและไหลเชี่ยว ทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างมาก เมื่อกระแสน้ำไหลลงที่ราบแล้วสามารถระบายลงสู่แม่น้ำลำคลองได้ทัน ปริมาณน้ำจะท่วมสูงขึ้นบริเวณที่ราบลุ่ม ทำความเสียหายอย่างมาก
2. น้ำท่วมจากน้ำล้นตลิ่ง (River floods) เนื่องจากระดับน้ำในแม่น้ำขึ้นสูงกว่าตลิ่งจนล้นเข้าท่วมบริเวณที่ลุ่ม 2 ฟุตของแม่น้ำลำคลอง
3. น้ำท่วมจากฝนตกหนัก (Rainwater floods) เมื่อฝนตกหนักติดต่อกันจนผิวดินชุ่มไปด้วยน้ำและระดับน้ำใต้ดินที่สูงขึ้น จนเกิดน้ำท่วมขัง
4. น้ำขึ้นน้ำลง (Tidal Flooding) เกิดจากเมื่อระดับน้ำทะเลที่เรียกว่าน้ำเกิด ทำให้น้ำทะเลไหลเข้าสู่แม่น้ำลำคลองในขณะที่น้ำขึ้น ทำให้ระดับน้ำท่วมจากแม่น้ำลำคลองล้นตลิ่งเข้าไปท่วมพื้นที่ราบสองฟากฝั่ง
5. คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm surge floods) เกิดจากพายุซัดฝั่งได้แก่ คลื่นทะเลที่เกิดขึ้นเมื่อพายุหมุนเขตร้อน(Tropical Cyclones) เคลื่อนตัวขึ้นฝั่ง ทำให้เกิดคลื่นจากทะเลขนาดใหญ่สูงมาก กระทบเข้าสู่ฝั่งเป็นอันตรายแก่ชุมชนที่อยู่ตามชายฝั่งเกิดน้ำท่วมฉับพลันพร้อมกับพายุลมรุนแรง
6. คลื่นใต้น้ำ (Tsunami floods) เกิดจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดใต้ทะเล หรือบนแผ่นดินใกล้ชายฝั่ง ทำให้เกิดความปั่นป่วนใต้ทะเลเป็นคลื่นใต้น้ำเคลื่อนตัวไปโดยรอบเมื่อกระทบฝั่งคลื่นจะยกตัวขึ้นซัดฝั่งทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันเป็นอันตรายแก่ชุมชนชายฝั่งเป็นอย่างมาก

2.2.3 ความหมายของภัยพิบัติและประเภทของภัยพิบัติ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย (2553:12) ได้ให้ความหมายของภัยพิบัติ (Disaster) ไว้ว่า ภัยที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือจากการกระทำของมนุษย์ และส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมหรือชุมชน โดยชุมชนที่ประสบภัยพิบัติไม่สามารถจัดการกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539:1) ได้ให้ความหมายของภัยพิบัติ (Disaster) ไว้ว่าเป็นภัยที่เกิดขึ้นแก่สาธารณะชน ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 ได้ให้ความหมายของสาธารณภัยไว้ว่า หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่นๆอันมีมาเป็นสาธารณะไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้กระทำให้เกิดขึ้นซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

จากข้อความที่กล่าวข้างต้น อาจทำให้พอสรุปความหมายของภัยพิบัติได้ว่าเป็นภัยที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และการกระทำของมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเสียหายต่อชีวิต ทั้งร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ โดยชุมชนที่ประสบภัยไม่สามารถจัดการภัยพิบัตินั้นได้ด้วยตนเอง

2.2.4 ประเภทของภัยพิบัติ

ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2539:2-4) ได้แบ่งประเภทของภัยพิบัติตามลักษณะการเกิดไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ภัยพิบัติจากธรรมชาติ (NATURAL DISASTER) เป็นภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินได้แก่

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลหรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศอย่างเช่น

วาตภัย (Storms) เป็นภัยที่เกิดจากความเร็วของลม เช่น พายุไต้ฝุ่น พายุโซนร้อน และพายุฤดูร้อน

อุทกภัย (Flood) เป็นภัยที่เกิดจากฝนตกหนัก น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมในฤดูฝนคลื่นพายุซัดพังหรือเขื่อนพัง

คลื่นความร้อน (Heatwave) เป็นลักษณะอากาศที่มีอุณหภูมิสูงขึ้นผิดปกติ ทำให้ร่างกายอ่อนเพลียเนื่องจากร่างกายปรับสภาพได้ไม่สมดุลกับสภาวะอากาศ

อากาศหนาวผิดปกติ (Freezing Weather) ซึ่งอุณหภูมิของอากาศจะต่ำกว่าศูนย์องศาเซลเซียส

ฝนแล้ง (Drought) เนื่องจากฝนไม่ตกตามฤดูกาล ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง เกิดความขาดแคลนพืชพันธุ์ธัญญาหาร

ภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นผิวโลก อย่างเช่น

แผ่นดินเลื่อนหรือแผ่นดินถล่ม (Landslide) เป็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นดินชั้นบน ทำให้เกิดการเลื่อนไหลและการสั่นสะเทือนและทำให้เกิดการพังทลายของผิวดิน

แผ่นดินไหว (Earthquake) เป็นการเปลี่ยนแปลงของชั้นเปลือกโลกทำให้เกิดการสั่นสะเทือนเป็นคลื่นติดต่อกันออกจากจุดศูนย์กลางแผ่ไปทุกทิศทางทำให้บ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างพังทลาย

ภูเขาไฟระเบิด (Volcanic Eruption) คือ การระเบิดจากแรงดันของความร้อนภายใต้พื้นผิวโลก มีการพ่นของลาวา ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนรอบๆภูเขาไฟและพ่นควันที่เป็นพิษกระจายออกไป

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามลักษณะสภาพของภูมิประเทศ อย่างเช่น

อุทกภัย (Flood) เป็นภัยที่เกิดจากน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ต่ำกว่าระดับท้องทะเลมักจะมือน้ำท่วมเป็นประจำและในบริเวณที่ลุ่ม

หิมะถล่ม (Snowslide) เป็นการถล่มทลายของก้อนหิมะที่จับตัวกัน เมื่อมีน้ำหนักรวม อาจเลื่อนไหลลงมาทับบ้านเรือนและผู้คนบริเวณเชิงเขาได้

ภัยพิบัติที่เกิดจากเชื้อโรคและภัยพิบัติที่เกิดจากสัตว์และแมลง อย่างเช่น

การระบาดของโรค (Epidemic) เกิดเมื่อมีแหล่งแพร่เชื้อ หรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ

ภัยจากสัตว์หรือแมลง (Pets or Insects) ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายทางด้านการเกษตรจนทำให้เกิดการขาดแคลนและอดอยากได้

2. ภัยพิบัติที่เกิดจากการทำของน้ำมือมนุษย์ (Man made disaster) เกิดจากสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์เพื่อความสุขสบายหรือเพื่อการสงครามได้แก่

ภัยจากอุบัติเหตุทางคมนาคม (Transportation Accidents) อย่างเช่น

ภัยทางอากาศ เช่น เครื่องบินตก เครื่องบินชนกันหรือเครื่องบินเกิดการระเบิดขึ้น

ภัยทางบก เช่น รถชนกันหรือรถพลิกคว่ำรถไฟชนกัน รถไฟตกราง
ภัยทางน้ำ เช่น เรือล่มหรือเรือชนกัน

ภัยจากการก่อสร้าง (Construction Accidents) เช่น การก่อสร้างที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย การพังทลายของอาคารที่ได้ก่อสร้างผิดแบบหรือการต่อเติมอาคารจนฐานรากไม่สามารถทนน้ำหนักได้

ภัยจากการประกอบอุตสาหกรรม (Industrial Accidents) เช่น การระเบิดของท่อก๊าซหรือถังแก๊ส ภายในโรงงาน หม้อไอน้ำระเบิด โรงงานสารเคมีรั่วไหม้เกิดควันที่เป็นพิษหรือโรงงานปฏิบัติการปรมาณูเกิดการรั่วไหลของสารกัมมันตภาพรังสี

ภัยจากการขัดแย้งทางลัทธิหรือการก่อวินาศกรรมในที่สาธารณะ (Sabotage) เช่น การวางระเบิดในสถานที่ชุมนุม ในสถานที่ราชการหรือในสถานที่สำคัญต่างๆ

ภัยที่เกิดจากการจลาจล (Civil Unrest) เป็นภัยที่เกิดจากการที่ชุมนุมมีการขัดแย้งกันอย่างรุนแรงทำให้เกิดการยกพวกประทะกันหรือเผาอาคารบ้านเรือนสถานที่ราชการ เช่น การจลาจล เมื่อ 17 พฤษภาคม 2534 “พฤษภาทมิฬ”

ภัยที่เกิดจากการปะทะด้วยกำลังอาวุธ (Armed Conflicts) เช่น การก่อการร้าย สงครามกองโจร สงครามเต็มรูปแบบ เช่น สงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 สงครามในตะวันออกกลาง

3. ภัยพิบัติบางอย่างอาจเกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือเกิดจากธรรมชาติก็ได้ ได้แก่

ไฟไหม้ป่า อาจเกิดจากการที่ฟ้าผ่าต้นไม้เกิดการลุกไหม้ป่าขึ้นหรืออาจเกิดจากการเผาป่าเพื่อหาของป่า

อุทกภัย เกิดฝนตกหนักเหนือเขื่อนและการพังทลายของเขื่อนหรือจากการก่อวินาศกรรม บริเวณใต้เขื่อน

อัคคีภัย เกิดการลุกไหม้ขึ้นได้เองของสารเคมีหรือเกิดจากการลอบวางเพลิง

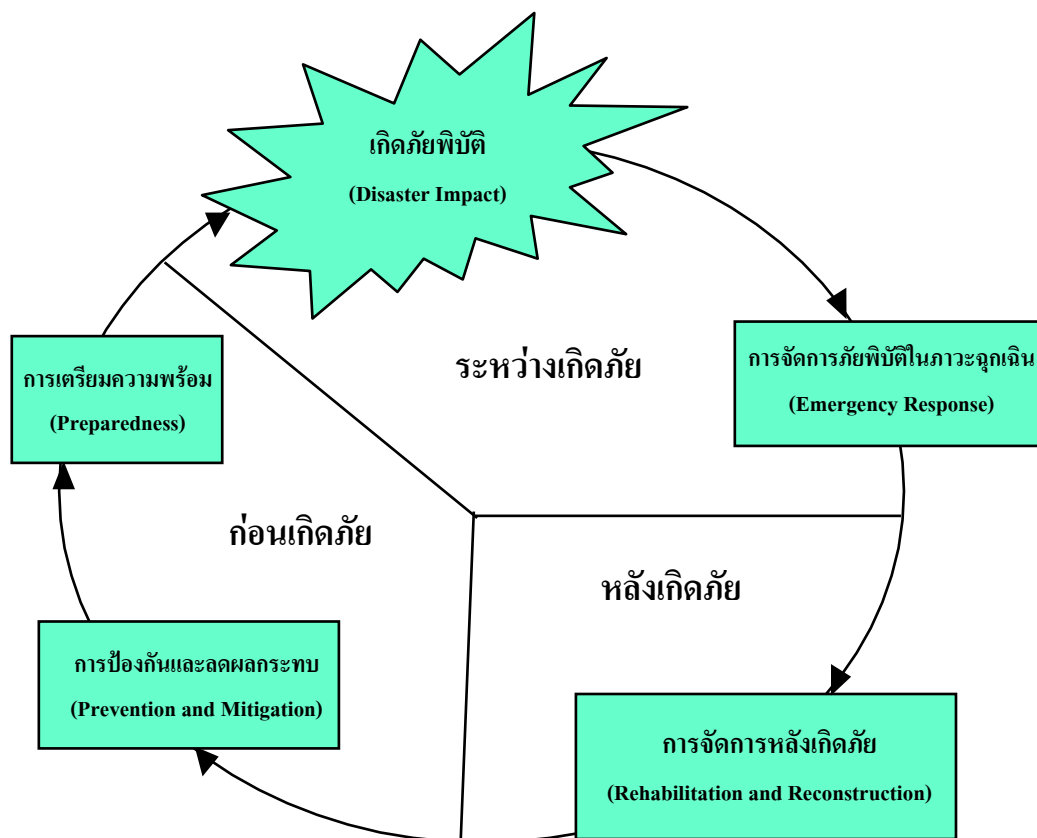
การระบาดของโรค เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและจากสงครามเชื้อโรคก็ได้

จากแนวคิดดังกล่าวของอุทกภัยและภัยพิบัติที่กล่าวถึงนั้น จะทำให้ทราบถึงความหมายและประเภทของแต่ละชนิด เพื่อให้ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดของสาระสำคัญเฉพาะภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

2.2.5 การบริหารจัดการทางด้านภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2552:14) ได้กล่าวถึงแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการให้หน่วยงานทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับหน่วย งานระดับท้องถิ่นถึงหน่วยงานระดับประเทศและประชาชนดำเนินการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไปในทางเดียวกันเพื่อให้ประเทศไทยมีระดับความปลอดภัยเทียบเท่าระดับสากลได้ภายในระยะเวลาหนึ่งทศวรรษจากปัจจุบันถึงพ.ศ. 2562 และเป็นผู้ดำเนินการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับภูมิภาค โดยมีการทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติซึ่งมีความครอบคลุมทุกระบบตามวัฏจักรของภัยพิบัติ

รูปวัฏจักรของภัยพิบัติ (Disaster Cycle)

รูปภาพที่ 2.2 แสดงวัฏจักรของภัยพิบัติ (Disaster Cycle)

ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ; 2552 : หน้า 14

ยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การป้องกันและลดผลกระทบ ประกอบด้วย การใช้มาตรการใช้สิ่งก่อสร้างและมาตรการไม่ใช้สิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น ระบบการจัดการฐานข้อมูลสารสนเทศ ระบบการประเมินความเสี่ยงภัยและการจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัย การพัฒนาแผนหลักและแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management) การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาเรื่องภัยพิบัติแก่ประชาชน ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย การพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร การจัดทำแผนและการฝึกซ้อมแผน การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมรับภัยการเตรียมพร้อมด้านปัจจัยสี่ การเตรียมการสนับสนุนด้านเครื่องจักรกล เครื่องมือ และงบประมาณ การเตรียมพร้อมด้านประชาสัมพันธ์ การเตรียมการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการฉุกเฉิน ประกอบด้วย มาตรการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ ระบบการสั่งการ การวางแผน การพัฒนาระบบสื่อสาร ทิศทางการหนีภัย การอพยพผู้ประสบภัย การช่วยเหลือเบื้องต้นมาตรการตอบโต้และกู้ภัย การปฏิบัติงานซ่อมฉุกเฉิน ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการหลังเกิดภัย ประกอบด้วย การประเมินความเสียหายของผู้ประสบภัยมาตรการช่วยเหลือและบรรเทา มาตรการดูแลสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัย มาตรการช่วยเหลือทางการเงินและสิ่งของบรรเทาทุกข์ การฟื้นฟูสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้นการประเมินความเสียหายเบื้องต้น การฟื้นฟูสภาพจิตใจ การติดตามและประเมินผลเบื้องต้นการจัดทำแผนฟื้นฟูบูรณะด้านต่างๆ ฯลฯ ยุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติดังกล่าว เพื่อตอบสนองกรอบดำเนินงานเฮียวโกะ (HFA2005-2015)

1. เพื่อให้มั่นใจว่าการลดภัยมีความสำคัญเป็นลำดับแรกบนพื้นฐานที่สำคัญของการปฏิบัติการขององค์กรของรัฐ
2. เพื่อจำแนก ประเมิน และติดตามความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติและส่งเสริมการเตือนภัยล่วงหน้า
3. เพื่อใช้ความรู้ ความคิดสิ่งประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ และการศึกษาช่วยสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยและความพร้อมเผชิญภัยในทุกระดับ

4. เพื่อลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำ
5. เพื่อเสริมศักยภาพในการเตรียมพร้อมเพื่อการเผชิญภัยที่มีประสิทธิภาพในทุก

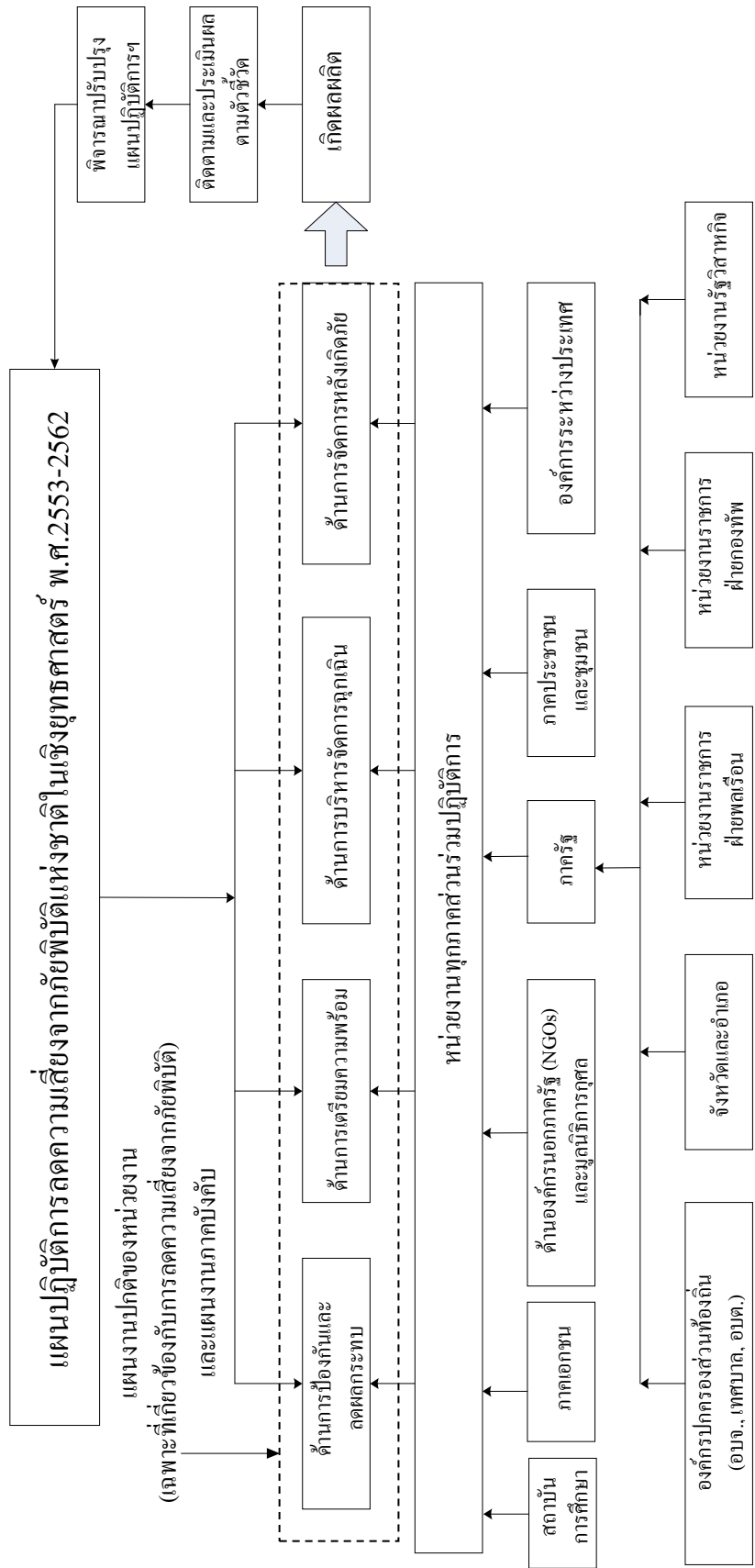
ระดับ

หลักการของแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553-2562 โดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้.-

การมีส่วนร่วมขององค์กรจากทุกภาคส่วน เป็นกรอบงานระดับชาติในการจัดทำ แผนงานปกติของหน่วยงานทุกภาคส่วน (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ) ให้มี ทิศทางในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบเสริมกำลังกัน(Synergy) โดยถือว่าทุกหน่วยงานมี ความสำคัญเท่าเทียมกันตั้งแต่ระดับรากแก้วขึ้นมาจนถึงระดับประเทศ

กระบวนการปฏิบัติและการปรับปรุงแผนปฏิบัติการ เป็นการกำหนดแผนงานปกติ (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ) และแผนงานภาคบังคับของแต่ละหน่วยงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และงบประมาณของหน่วยงานนั้นๆ แต่หน่วยงานนั้นๆควรระบุว่า แผนงานนั้นเป็นแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติด้านใดซึ่งดูจากแต่ละองค์ประกอบ (ด้าน การป้องกันและลดผลกระทบ,ด้านการเตรียมความพร้อม,ด้านการบริหารจัดการฉุกเฉิน,ด้านการ จัดการหลังเกิดภัย)โดยแต่ละหน่วยงานจะกำหนดระยะเวลาดำเนินงานตามแผนที่ปีจึงจะบรรลุ วัตถุประสงค์พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมกับกิจกรรมตาม แผน โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยจะเป็นหน่วยงานประสานงาน และรวบรวมแผนงานปกติและแผนงานภาคบังคับดังกล่าวจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่ส่งผลข้อมูล ของแผนงานมาให้และจะบรรจุลงในกลุ่มแผนปฏิบัติการหนึ่งในสี่ด้านขององค์ประกอบเพื่อกรม ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะได้ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของแต่ละหน่วยงาน โดยการขอรับรายงานจากทุกหน่วยงานแล้วนำผลไปประเมินผลและวิเคราะห์ผลสำหรับการ ปรับปรุงแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพให้ดีขึ้นในแต่ละปีงบประมาณ จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2553-2562

แผนผังกระบวนการปฏิบัติและการปรับปรุงแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงแผนผังกระบวนการปฏิบัติและการปรับปรุงแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานจากทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทุกประเภทที่อาจจะเกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นอันดับต้นในการกำหนดแผนงานปกติ(เฉพาะแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ)

2. ทุกหน่วยงานที่ถูกระบุว่าอยู่ในแผนงานปกติและแผนงานภาคบังคับนั้นๆ มีด้วยกัน 4 ข้อ คือ

2.1 ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ

2.2 ด้านการเตรียมความพร้อม

2.3 ด้านการบริหารจัดการฉุกเฉิน

2.4 ด้านการจัดการหลังเกิดภัย

3. ทุกหน่วยงานกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนที่แนบมานั้น(เฉพาะแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ) และแผนงานภาคบังคับมีระยะเวลาดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 2 ปี หรือ 3 ปี 5 ปี หรือ 10 ปี หรืออื่นๆ

4. ทุกหน่วยงานกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับกิจกรรมตามแผนงานปกติ (เฉพาะแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ) และแผนงานภาคบังคับ

5. ขอความร่วมมือให้ทุกหน่วยงาน รายงานแผนงานตามปกติ (เฉพาะแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ) และแผนงานภาคบังคับให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยทราบในเดือนตุลาคมของทุกปีงบประมาณ

6. ทุกหน่วยงานดำเนินงานตามแผนปกติ (เฉพาะแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ) และแผนงานภาคบังคับ

7. ทุกหน่วยงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานปกติ (เฉพาะแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ) และแผนงานภาคบังคับตามตัวชี้วัดในเชิงปริมาณและคุณภาพ

8. ขอความร่วมมือให้ทุกหน่วยงาน รายงานผลที่ได้จากการปฏิบัติงานตามแผนงานปกติและแผนงานภาคบังคับไปยังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ภายในเดือนตุลาคม ของทุกปีงบประมาณ

ขั้นตอนในการร่วมปฏิบัติงานของหน่วยงานทุกภาคส่วน

แผนภูมิที่ 2.3 แสดงขั้นตอนในการร่วมปฏิบัติงานของหน่วยงานทุกภาคส่วน

ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ; 2552 : หน้า 24

แผนงานภาคบังคับของแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553-2562

หน่วยงานทุกภาคส่วนจำเป็นต้องรับทราบถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนบริหารราชการแผ่นดินแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ อันประกอบด้วย แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/กิ่งอำเภอ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา รวมทั้งนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับและจัดการฝึกซ้อมประจำปี พร้อมกับการตั้งงบประมาณดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลต่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในภาพรวมของประเทศ แผนงานภาคบังคับของแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2562 ได้นำรายการความต้องการของหน่วยงานต่างๆและกิจกรรมที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆแยกตามยุทธศาสตร์ในกรอบดำเนินงานเสี้ยวโกะ มาบรรจุลงในยุทธศาสตร์จำนวน 4 ด้านของแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2562 ดังนี้-

1. การปรับปรุงทบทวนกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
2. การขยายการปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
3. การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ
4. การประเมินความเสี่ยงภัยและการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย
5. การพัฒนาแผนหลักและแผนปฏิบัติการด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
6. การสร้างความตระหนักแก่ประชาชนและการให้การศึกษาเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
7. การวิจัยและพัฒนาเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
8. การถ่ายเทความเสี่ยงภัย

ด้านการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

1. การเพิ่มพูนขีดความสามารถให้ระบบการแจ้งเตือนภัยและการกระจายข้อมูลข่าวสารระดับชาติ
2. การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ทั้งระดับชาติระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานครระดับอำเภอ ระดับเทศบาล ระดับตำบล ระดับชุมชน (หมู่บ้าน)

3. การฝึกซ้อมแผนทุกระดับ
4. การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ
5. การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชนในการเตรียมพร้อมและรับมือภัยพิบัติ
6. การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

ด้านการบริหารจัดการฉุกเฉิน ประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

1. การจัดตั้งศูนย์บริหารวิกฤตระดับชาติ
2. การพัฒนาศักยภาพของระบบการสื่อสารฉุกเฉิน
3. การจัดตั้งหน่วยกู้ชีพ/กู้ภัย ระดับชาติ
4. การประสานงานและการบัญชาการ
5. การฝึกอบรม

ด้านการจัดการหลังเกิดภัย ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์คือ

1. การประเมินความเสียหายเบื้องต้น
2. การประเมินความต้องการของผู้ประสบภัย
3. การจัดทำแผนการและฟื้นฟูและบูรณะ
4. ความร่วมมือกับองค์กรนานาชาติในการฟื้นฟูและบูรณะ

การนำแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553-2562 ไปสู่การปฏิบัติ

หน่วยงานทุกภาคส่วนจำต้องนำแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2562 ไปปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป เป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายขั้นต่ำเพื่อกำหนดทิศทางให้หน่วยงานทุกภาคส่วนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะเป็นผู้ประเมินผลในภาพรวมเมื่อได้รับรายงานผลการปฏิบัติงานจากหน่วยงานต่างๆ และมีแนวทางในการนำแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2562 ไปปฏิบัติ ดังนี้

1. เสนอแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2562 ที่ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการจากหน่วยงานทุกภาคส่วน ในการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการ (Technical Hearing) ต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช) พิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี
2. เสนอแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์พ.ศ. 2553-2562 เข้าสู่คณะรัฐมนตรีเพื่อให้บรรจุเป็นวาระแห่งชาติ
3. กำหนดหน่วยงานหลักของภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่และมีกฎหมายรองรับมาทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงาน และกำกับดูแลทิศทางการนำแผนลงสู่ภาคปฏิบัติ ตลอดจนประเมินผลในขั้นนี้ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย
4. นำแผนปฏิบัติ/กิจกรรมที่มีความเป็นไปได้สูงลงสู่ภาคปฏิบัติก่อน โดยการจัดลำดับความสำคัญและเสนอให้คัดเลือกแผนหรือโครงการระยะยาว (10) ที่มีลักษณะบูรณาการด้านการจัดการให้ชุมชนที่มีความเสี่ยงสูงต่อภัยพิบัติเพื่อให้สามารถลดความเสี่ยงลงและมีความยืดหยุ่นต่อภัยสูงขึ้นกว่าเดิมให้เป็นแผนหรือโครงการระดับต้น
5. จัดให้มีกลไกที่เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปได้สูงโดยอาศัย “เวทีแห่งชาติ” และเวทีย่อยๆหรือกลุ่มความคิด (Forum) ที่อาจจัดตั้งขึ้นเฉพาะแต่ละเรื่องหรือเฉพาะโครงการเป็นการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยเป็นแกนประสานและให้การสนับสนุน มีคณะทำงานให้คำปรึกษาและติดตามดูแล
6. ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนมีกิจกรรมตั้งแต่ระดับชาติลงไปจนถึงระดับชุมชนและผลักดันในทุกระดับ
7. มีขบวนการพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสม เพื่อใช้วัดผลงานและเพื่อติดตามประเมินผลที่ได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

เนื่องจากกรอบเป้าหมายผลการปฏิบัติงานซึ่งเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นแต่ที่เป็นผลลัพธ์ที่เป็นผลจากการผลิต ได้แก่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว การยกระดับฐานวัฒนธรรมความปลอดภัยของประชาชน การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในหน่วยงานในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การคิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ในการแจ้งเตือนภัย หน่วยงานมีเครื่องจักร/ เครื่องมือ/ อุปกรณ์มากขึ้นในการตอบโต้กับภัยพิบัติ ฯลฯ ดังนั้น ดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่หน่วยงานต่างๆควรนำไปพิจารณาปรับใช้ คือ

1. อัตราการลดลงของจำนวนผู้เสียชีวิตจากภัยพิบัติในพื้นที่ๆ หน่วยงานรับผิดชอบหรือในหน่วยงานนั้นๆ
2. อัตราการลดลงของผู้บาดเจ็บจากภัยพิบัติในพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบหรือในหน่วยงานนั้นๆ
3. จำนวนประชาชนในพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบหรือจำนวนเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในหน่วยงานนั้นๆ ได้รับการฝึกอบรมด้วยการป้องกันและการบรรเทาภัยพิบัติมากขึ้น
4. จำนวนผู้ประสพภัยที่ได้รับการแจกจ่ายสิ่งของที่จำเป็นต่อการดำรงชีพจากหน่วยงานต่างๆอย่างทั่วถึงและทันเวลา
5. ประชาชนได้รับการแจกจ่ายคู่มือประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบหรือในหน่วยงานนั้นๆมีจำนวนมากขึ้น
6. หน่วยงานมีการจัดเตรียมเครื่องจักร / เครื่องมือ / อุปกรณ์ที่จะใช้ในการตอบโต้ภัยพิบัติมีจำนวนมากขึ้น
7. ชุมชนได้รับการแจ้งเตือนภัยอย่างแม่นยำทันเหตุการณ์และทั่วถึงมากขึ้น

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จดังกล่าวข้างต้นควรใช้ปีงบประมาณพ.ศ. 2553 เป็นฐานในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงผลที่ได้รับจากหน่วยงานควรจะนำไปวิเคราะห์และนำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จากที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยจึงทำให้ทราบว่าน้ำท่วมเป็นภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายเป็นลำดับต้นๆของประเทศและเป็นภัยทางธรรมชาติที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและยังสามารถสร้างความเสียหายได้เป็นอย่างมากจนสามารถกลายสภาพเป็นภัยพิบัติได้ในทันทีตลอดจนสร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงทำให้ภาครัฐบาลเกิดความตระหนักถึงปัญหาจากภัยพิบัติเกี่ยวกับอุทกภัยเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เช่น มีการเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีแบบแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการให้หน่วยงานทุกภาคส่วนโดยเริ่มจากหน่วยงานระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศเพื่อเป็นแนวทางต่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การ

2.3.1 ประสิทธิภาพขององค์การ

ประสิทธิผลขององค์การ (Organization Effectiveness) มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อศาสตร์การบริหาร เพราะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความอยู่รอดขององค์การว่าจะอยู่รอดและมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด และการบริหารองค์การจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ดังนั้น การศึกษาถึงประสิทธิผลขององค์การ จึงมีความสำคัญในการพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนการบริหารจัดการองค์การภายในช่วงระยะสั้นหรือระยะยาว เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การเติบโต และการดำรงอยู่ขององค์การ และพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ความหมายของประสิทธิผลขององค์การ

ความหมายของประสิทธิผลขององค์การ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิผลไว้ตามที่เสนอของแต่ละท่านไว้ดังนี้-

สตีแยร์ส และพอร์เตอร์ (Steers & Poster, 1971:55) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง การที่ผู้นำได้ใช้ความสามารถในการแยกแยะการบริหารงานและการใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์

ฮาล (Hall, 1991:249) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ทรัพยากรที่หาได้ยากและมีคุณค่าที่จะนำไปใช้ในการสนับสนุนการดำเนินการขององค์การ

เบคเคท (Beckett อ้างถึงใน ปิยาดา สว่างศิลป์, 2545:38) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง จะต้องเป็นระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวรอบด้าน ซึ่งเกี่ยวพันกับการติดต่อสื่อสารจากภายในและภายนอกองค์การ ระหว่างส่วนขององค์การที่ทำการสะสมข้อมูลกับส่วนขององค์การที่ปฏิบัติการ การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของทั้งระบบจะไม่มีวันบรรลุถึงได้โดยปราศจากโครงสร้างและกระบวนการที่ดี

روبบินส์ (Robbins, 1987 : 30) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง การที่ต้องนิยามโดยใช้เกณฑ์หลายอย่าง และต้องพิจารณาทั้งวิธีการหรือกระบวนการและจุดมุ่งหมายหรือผลที่ได้

เจมส์ แอล. ไพรซ์ (James L. Price, 1968 : 1 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ แนนไส, 2542:7) มีแนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การ จำกัดอยู่เพียงว่า เป็นระดับองค์การหรือความสามารถในการบรรลุถึงเป้าหมาย (Degree of Goal Achievement) ที่กำหนดไว้เท่านั้น

เชนน์ (Schein, 1980 : 118 อ้างถึงใน นิติศักดิ์ เดือนดาว, 2549 : 7) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถในการอยู่รอด ความสามารถในการปรับตัว การดำรงสภาพ และการเจริญเติบโตขององค์การ

ลอว์เรนซ์ และลอว์ธ (Lawrence and Lorsch, 1967) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง สมรรถนะขององค์การในการที่จะอยู่รอด ปรับตัว รักษาสภาพ และเติบโต ไม่ว่าองค์การนั้น จะมีหน้าที่ใดก็ตาม

ธงชัย สันติวงษ์ (2533 : 44 อ้างถึงใน แมน รถทอง, 2544 : 16) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ประสิทธิภาพขององค์การจะมีขึ้นได้ ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่า องค์การสามารถนำประโยชน์จากสภาพแวดล้อมจนบรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

เอท ซิโอนี (Etzioni, 1964) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ระดับที่องค์การบรรลุเป้าหมาย

ดาฟท์ (Daft, 1998) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง แนวคิดที่พิจารณาจากองค์ประกอบภายในและภายนอกองค์การ องค์การมีเป้าหมายหลายประการ และเป้าหมายจะบรรลุได้ โดยการแบ่งปัน และการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด

พิทยา บวรพัฒนา (2541 : 176) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง องค์การที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมาย (Gold) ตามที่ตั้งใจไว้

ยัชแมน และซีชอร์ว (Yuchtman & Seashore, 1967 อ้างถึงใน นวพร แสงหนุ่ม, 2544 : 16) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการได้มาซึ่งทรัพยากร ซึ่งหายาก และมีค่าจากสภาพแวดล้อม โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีระบบในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสิ่งแวดล้อมในรูปของระบบเปิด (Open System Model)

อาร์จิริส (Argyris, 1974) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง สภาพที่องค์การสามารถเพิ่มผลผลิตโดยที่ ตัวป้อนคงที่ หรือลดลง หรือมีผลผลิตคงที่โดยมีตัวป้อนลดลง

เพอร์โรว์ (Perrow, 1961) ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง การดำเนินการให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจมีเป้าหมายเดียวหรือหลายเป้าหมาย โดยพิจารณาประสิทธิภาพเป็นจุดหมายปลายทาง มากกว่าเป็นวิธีการ

สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ (2555:120) ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง การบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในองค์การ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการปรับตัวและพัฒนาเพื่อความอยู่รอดขององค์การ

สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ (2544:118) ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง สภาพการทำงานที่ได้ผลตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษาที่อ้างถึง ทำให้ผู้วิจัยพอสรุปความหมายของประสิทธิผลขององค์การ คือ ผลของการดำเนินงานที่องค์การสามารถทำงานได้ตามความสำเร็จลู่ทางตามวัตถุประสงค์ หรือที่คาดหวังไว้เป็นหลัก โดยมีการวัดระดับของการบรรลุจุดหมาย และเป้าหมายที่คาดหวังไว้ หรืออาจเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับเป้าหมายของวัตถุประสงค์ที่โครงการได้ตั้งไว้

รูปแบบและการศึกษาประสิทธิผลขององค์การ

การวัดประสิทธิผลองค์การได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ตามทัศนะของแต่ละท่านไว้ดังนี้.-

พาร์สัน (Parson, 1964:40) ได้มีการเสนอแนวคิดของการวัดประสิทธิผลเกี่ยวกับการให้ความเป็นระบบขององค์การ เป็นเครื่องมือวัดประสิทธิผลขององค์การ โดยใช้ชื่อว่า อะกิล (Agil) ซึ่งได้ระบุกิจกรรมไว้ 4 ประเภท ที่องค์การจำเป็นต้องกระทำ อันประกอบด้วย

Adaptation	คือ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม
Goal Attainment	คือ การบรรลุเป้าหมาย
Integration	คือ การประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
Latency	คือ สิ่งที่ซ่อนเร้นไว้ ซึ่งหมายถึงการรักษารูปแบบ หรือดำรงไว้ซึ่งสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการุงใจ

แบบ หรือดำรงไว้ซึ่งสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการุงใจ

แคมป์เบลล์ (Campbell, 1997) ได้เสนอแนะเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การไว้ 4 ตัว คือ (อ้างถึงใน รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร, 2546:185)

1. การปรับตัว (Adaptation) เป็นหน้าที่หลักขององค์การที่จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องและเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อสนองต่อความต้องการของสังคม ตัวเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการปรับตัว ได้แก่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนนวัตกรรม ความเจริญเติบโตและการพัฒนา

2. การบรรลุเป้าหมาย (Goal Achievement) ขององค์การมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ หรือผลสำเร็จที่พึงปรารถนา ซึ่งองค์การจะต้องจัดการและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการบรรลุตามที่ต้องการ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ การจัดหาทรัพยากร และประสิทธิภาพ

3. การบูรณาการ (Integration) ความสามารถในการหล่อหลอมประสมประสานความสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์การ เพื่อรวมพลัง เพื่อการปฏิบัติการกิจ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ความพอใจ บรรยากาศการทำงาน การสื่อความหมายและความขัดแย้ง

4. การคงไว้ระบบค่านิยม (Latency) ความสามารถขององค์การที่จะโน้มน้าวบุคคลในองค์การให้ดำรงรักษาไว้ซึ่งค่านิยม รูปแบบวัฒนธรรม ของบุคคลในระบบเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ความรักภักดี ศูนย์กลางความสนใจของชีวิต แรงจูงใจและเอกลักษณ์

รูปแบบแนวทางการศึกษาประสิทธิผล

คาเมรอน และเว็ทเทิน (Cameron & Whetten, 1996:33-51) ได้มีการแบ่งแนวทางการศึกษาถึงประสิทธิผลขององค์การไว้ 4 แนวทาง คือ

1. แนวทางการบรรลุเป้าหมาย แนวทางนี้ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลขององค์การ ไว้ว่าเป็นระดับการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เป้าหมายในที่นี้เป็นเป้าหมายในระดับปฏิบัติการ ซึ่งแสดงเจตจำนงได้ ฐานคิดของแนวทางนี้ คือ การพิจารณาองค์การในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน สมเหตุสมผล และมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ระดับการบรรลุเป้าหมายจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการวัดประสิทธิผลขององค์การ การใช้เป้าหมายเป็นตัวบ่งชี้ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่า องค์การต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนระบุได้ และเป็นที่น่าสนใจ ก็นดี เป้าหมายดังกล่าวต้องจัดการได้ ซึ่งต้องมีความเห็นพ้องโดยทั่วไปในเป้าหมายและความก้าวหน้าในเป้าหมายต้องสามารถวัดได้ โดยวัดจากการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ เหมาะกับองค์การที่มีการบริการ โดยมีวัตถุประสงค์ ส่วนองค์การไม่ใช่การบริการที่ยึดวัตถุประสงค์ ก็สามารถวัดประสิทธิผลได้โดยต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่จะวัด และการจัดระบบข้อมูลเพียงพอสำหรับการวัด

2. แนวทางเชิงระบบ แนวทางนี้ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลขององค์การไว้ว่า เป็นระดับความสามารถในการจัดหาทรัพยากรนำเข้า การดำรงรักษา ระบบภายในองค์การและปฏิสัมพันธ์ที่ประสบผลสำเร็จกับสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์การ การวัดแนวทางนี้เหมาะสมสำหรับองค์การที่มีเป้าหมายไม่ค่อยชัดเจน คลุมเครือ เช่น องค์การของราชการ

3. แนวทางเชิงกลยุทธ์ – กลุ่มผลประโยชน์ แนวทางนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลขององค์กรแนวทางใหม่ แนวทางนี้พิจารณาองค์การในฐานะที่เป็นระบบภายใต้สภาวะแวดล้อม ซึ่งต้องเผชิญต่อกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพล และควบคุมทรัพยากรขององค์การ การอยู่รอดขององค์การ ของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในแง่ของทรัพยากร การสนับสนุน ส่งเสริมความอยู่รอดขององค์การ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดหาและรักษาทรัพยากร องค์การที่สามารถควบคุมองค์ประกอบต่างๆ ของตนได้อย่างสมบูรณ์ เพราะองค์การต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมหลากหลาย ต้องมีการประนีประนอม การผสมผสานระหว่างองค์การ และสภาพแวดล้อมภายนอก ประสิทธิผลขององค์การ จึงหมายถึงระดับความสามารถขององค์การที่จะสร้าง ผลนี้ ออกมาและกิจกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับ การวัดแนวทางนี้ เป็นแนวทางการคิดทางการเมือง การวัดประสิทธิผลขององค์การ จะวัดจากความสามารถขององค์การ ในการสร้างความพึงพอใจต่อเป้าหมายของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

4. แนวทางการแบ่งปันคุณค่า แนวทางนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพขององค์การ ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ล่าสุด โดยการบูรณาการแนวทางการศึกษาของแนวทางทั้ง 3 ข้างต้น เอาไว้ด้วยกัน แนวทางนี้เกิดจากการสำรวจเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลขององค์การ 30 รายการ จากผลงานของ แคมป์เบลล์ (Campbell) พบว่า มีคุณค่าในการประเมินที่แข่งขันกัน 3 คู่ คือ ความยืดหยุ่นกับการควบคุม บุคคลกับองค์การ และเป้าหมายกับวิชาการ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ

สเติร์ส (Steers, 1977:5) ได้มีการเสนอแนวทางสำหรับการวิเคราะห์องค์การ เพื่อประเมินหาความมีประสิทธิภาพขององค์การด้วยตัวแบบที่เรียกว่า ตัวแบบกระบวนการ ซึ่งเป็นแนวทางที่กว้าง เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์องค์การได้หลายประเภท และเป็นตัวแบบที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด จากแนวทางการวิเคราะห์ ได้มีการเสนอว่า การวัดประสิทธิผล สามารถทำได้ดีที่สุด ด้วยการพิจารณาแนวคิดที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ (อ้างถึงใน นิตยภัคค์ เดือนดาว, 2549:24)

1. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด (Goal Optimization) การใช้เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ขององค์การ เป็นเครื่องวัดประสิทธิผลขององค์การ เป็นวิธีที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และการใช้แนวคิดนี้ เป็นที่ยอมรับว่าเป้าหมายขององค์การมีหลายประการ ดังนั้น การประเมินประสิทธิผล จึงเป็นไปในรูปของการวิเคราะห์ว่า องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายที่เป็นไปได้ดีเพียงใด ซึ่งเป็นแนวทางซึ่งใกล้เคียงกับความจริงมากกว่าการวัดประสิทธิผลจากเป้าหมายที่เป็นที่ปรารถนาสูงสุดขององค์การ

2. แนวความคิดด้านระบบ (System Perspective) การใช้แนวความคิดด้านระบบ ซึ่งไม่เพียงแต่ สอดคล้องกับความคิดเรื่องเป้าหมายแล้ว ทั้ง 2 แนวคิด ยังสัมพันธ์กันอีกด้วย การวิเคราะห์เป้าหมายของแนวความคิดด้านระบบนี้ กระทำในรูปของระบบ ซึ่งหมายความว่าเป้าหมายไม่ใช่อยู่ในสภาพที่นิ่งอยู่กับที่ แต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การบรรลุเป้าหมายระยะสั้นก็คือ ตัวป้อนใหม่ที่จะเข้าไปมีส่วนในการบรรลุเป้าหมายต่อไป ความเป็นวงจรของเป้าหมายขององค์การดังกล่าว จะแสดงให้เห็นถึงความเป็นระบบขององค์การ

3. แนวคิดควรเน้นเรื่องพฤติกรรม (Behavioural Emphasis) แนวความคิดการเน้นในเรื่องพฤติกรรมของบุคคลในองค์การที่มีต่อความสำเร็จขององค์การในระยะยาว หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การยอมรับเป้าหมายขององค์การจะสามารถบรรลุได้โดยอาศัยพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ

ตัวบ่งชี้ความมีประสิทธิภาพขององค์การ

สเตียร์ส (Steers, 1977) มีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้ความมีประสิทธิภาพขององค์การ มีอยู่ 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ (อ้างถึงใน วิกรม ลิ้มสิทธิรานนท์, 2545:16-18)

1. ลักษณะขององค์การ ประกอบด้วย

1.1 โครงสร้าง หมายถึง ความสัมพันธ์ของทรัพยากรด้านมนุษย์ที่ได้กำหนดไว้ในองค์การ การวิเคราะห์โครงสร้างจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่อไปนี้

1.1.1 การกระจายอำนาจ หมายถึง ความมากหรือน้อยของการที่อำนาจและสิทธิอำนาจได้กระจายลงไปตามขั้นของสายการบังคับบัญชาในองค์การ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแนวคิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ยิ่งองค์การมีการกระจายอำนาจมากขึ้นเท่าไร โอกาสที่คนในระดับล่างขององค์การจะมีส่วนร่วมและมีส่วนรับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานและกิจกรรมในอนาคตขององค์การก็มีมากขึ้น

1.1.2 ความชำนาญเฉพาะอย่างของงาน หมายถึง การแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะอย่างหรือเฉพาะหน้าที่ จะนำไปสู่ประสิทธิผลสูงขึ้น เพราะวิธีการนี้จะเปิดโอกาสให้พนักงานแต่ละคนได้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง ซึ่งจะทำให้ผลงานของแต่ละคนมีส่วนเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายได้สูงมากขึ้น

1.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีแบบแผน หมายถึง ความมากน้อยของการที่กิจกรรมในการทำงานถูกกำหนดอย่างเจาะจงหรือถูกควบคุมด้วย

กฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นทางการ ยิ่งองค์การมีกฎเกณฑ์ ซึ่งใช้เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมของพนักงานมากเท่าใดองค์การนั้นย่อมมีความเป็นทางการมากขึ้นเท่านั้น

1.1.4 ช่วงการบังคับบัญชา หมายถึง จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาต่อผู้บังคับบัญชา หากอัตราส่วนระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชามีความเหมาะสมจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.1.5 ขนาดขององค์การ หมายถึง จำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในองค์การ ขนาดขององค์การที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นขององค์การ แต่มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อความผูกพันของบุคลากรต่อองค์การ

1.1.6 ขนาดของหน่วยงาน หมายถึง ขนาดของหน่วยงานมีผลแตกต่างกันต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคลากรมากกว่าต่อผลิตผลของหน่วยงาน สำหรับบุคลากรนั้น การเพิ่มขนาดของกลุ่มงานมีความสัมพันธ์กับการลดน้อยลงของความพอใจในงาน การเอาใจใส่ต่องานลดลง และความสามารถในการรักษาบุคลากรไว้ได้ก็ลดลงพร้อม ๆ กับการได้แย่งทางแรงงานเพิ่มขึ้น

1.2 เทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือหรือวิธีการซึ่งองค์การใช้แปรสภาพตัวป้อนออกไปเป็นผลผลิต เทคโนโลยีหลายรูปแบบ และมีความแตกต่างกันในกระบวนการทางเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ความแตกต่างในวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และความแตกต่างในความรู้ทางวิชาการที่ใช้ในกิจกรรมเพื่อเป้าหมายขององค์การ

2. ลักษณะของสภาพแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความหมายต่อกิจกรรมในการบรรลุเป้าหมายขององค์การและสภาพแวดล้อมภายในองค์การ จะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ซึ่งสัมพันธ์กัน คือ ความคาดคะเนได้ของสภาวะแวดล้อม การรับรู้สภาวะในสภาพแวดล้อม และความมีเหตุผลขององค์การ และอีกระดับหนึ่ง คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ ได้แก่ บรรยากาศขององค์การ

2.1 สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ เช่น สภาพการณ์ด้านการตลาด เศรษฐกิจ การเมือง มุ่งเฉพาะเจาะจงสภาพแวดล้อมของงาน มุ่งสู่เป้าหมายขององค์การ ซึ่งยังแยกมิติย่อยออกไปในเรื่องความสัมพันธ์ว่าสลับซับซ้อน ไม่สลับซับซ้อน มันคงเคลื่อนไหว ความแตกต่างในความแน่นอนระหว่างงานที่ทำหน้าที่ตัดสินใจภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งเคลื่อนไหว จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของหน่วยงานนั้นมีการเคลื่อนไหวอีกด้วย

2.2 สภาพแวดล้อมภายในองค์การ หมายถึง บรรยากาศขององค์การซึ่งเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำของการรับรู้สภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารรับรู้ความ

สลับซับซ้อน ความมั่นคงและความไม่แน่นอนที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง องค์กรจะมีแนวโน้มที่จะสามารถสนองตอบ และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น แต่ในทางตรงข้าม องค์กรที่สนองต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่จริง ผลในทางลบต่อความสำเร็จขององค์กรก็จะมีมาก

3. ลักษณะของบุคคลในองค์กร เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ เนื่องจากพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรจะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานอันนำไปสู่ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กร โดยเกี่ยวเนื่องกัน 2 ประเด็น คือ

3.1 ความปรารถนาของบุคคลที่จะรักษาไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไปหรือเรียกว่า ความผูกพัน แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1.1 ความผูกพันเป็นทางการต่อองค์กร ซึ่งแสดงออกโดยการไปปรากฏตัวทำงานตามเวลาที่กำหนด

3.1.2 ความผูกพันทางจิตใจและความรู้สึก ซึ่งหมายถึง พนักงาน มีความผูกพัน หรือสนใจอย่างจริงจังต่อเป้าหมาย ค่านิยมและวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีทัศนคติในการทำงาน เพื่อองค์กรจะได้บรรลุเป้าหมายได้สะดวกขึ้น

3.2 ความปรารถนาของบุคคลในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร คือ ผลการปฏิบัติงานในองค์กร ด้วยสมมุติฐานที่ว่า การปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเป็นสิ่งที่ต้องการ เพื่อให้ประสิทธิผลขององค์กร และปัจจัยของการปฏิบัติงานที่ดีของแต่ละบุคคล จะประกอบไปด้วยประการแรก ได้แก่ ความสามารถ ลักษณะเฉพาะตัว และความสนใจของบุคคลทั้ง 3 อย่างนี้เป็นเครื่องกำหนดสมรรถนะของบุคคลในการทำงานเพื่อองค์กร ประการที่สอง ได้แก่ ความชัดเจนของบทบาทและการยอมรับ ซึ่งก็คือ ความมากน้อยของความเข้าใจ และการยอมรับของบุคคลเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย สเตียร์ส ได้กำหนดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำงานของพนักงาน ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร คือ

3.2.1 ปัจจัยด้านองค์กร เช่น ค่าจ้าง การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

3.2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น ความน่าเชื่อถือขององค์กร รูปแบบของภาวะผู้นำความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

3.2.3 ปัจจัยด้านเนื้อหาของงาน เช่น ความซ้ำซากจำเจของงาน ความมีอิสระความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ของตน

3.2.4 ปัจจัยส่วนตัว ได้แก่ อายุ อายุการทำงาน บุคลิกภาพ ความใส่ใจในวิชาชีพ ความต้องการประสบผลสำเร็จ

4. นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ เป็นเรื่องที่จะช่วยให้ฝ่ายบริหาร สามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ นโยบายในการบริหารและการปฏิบัติการบริหารในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีความสามารถที่จะกำหนดลักษณะของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุได้อย่างจำเพาะเจาะจงและชัดเจน

4.2 การจัดหาและการใช้ทรัพยากร เมื่อได้มีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ฝ่ายบริหารต้องจัดหาและใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพที่สุด โดยคำนึงถึงการประสานระบบและประสานงาน บทบาทของนโยบายและระบบควบคุมขององค์กร

4.3 การสร้างสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อม การใช้ทรัพยากรบุคคลจึงควรเป็นอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับงาน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระบบการสรรหาและการบรรจุบุคลากร ฝึกอบรมและการพัฒนา การจัดงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้รางวัล

4.4 กระบวนการติดต่อสื่อสาร รูปแบบและกระบวนการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการประสานกิจกรรมของบุคลากรในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกันทั่วทั้งองค์กร

4.5 ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ หมายถึง ลักษณะของผู้นำองค์กรที่มีประสิทธิผล ความสามารถในการตัดสินใจที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะและเป็นที่ยอมรับได้

4.6 การปรับตัวขององค์กรและการริเริ่มสิ่งใหม่ หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบที่จะต้องสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงและริเริ่มสิ่งใหม่ กับความต้องการที่จะรักษาความมั่นคง และการต่อเนื่องของการปฏิบัติงานซึ่งมีความสำคัญพอๆ กัน

จากความหมายและแนวคิดต่าง ๆ ที่ถูกอ้างถึง จึงทำให้สรุปได้ว่าประสิทธิผลขององค์กรนั้น เป็นความสามารถขององค์กรที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้โดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการในแต่ละองค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือปรับตัวให้กับองค์กรสามารถดำรงอยู่ต่อไป ด้วยเหตุผลเช่นนี้ ผู้วิจัยจึงได้เน้นกระบวนการบริหารจัดการ

เป็นแนวทางการวัดประสิทธิผลขององค์กร และรู้ระดับของการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่า ได้ก่อให้เกิดผลผลิต และผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

2.3.2 การบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นคำที่เกิดจากคำ 2 คำ รวมกันคือ การบริหารและการจัดการ

ความหมายของการบริหาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ตามทัศนะของแต่ละท่านไว้ดังนี้.-

วันทนีย์ ภูมิภักทราคม, ทับทิม วงศ์ประยูร, สมยศ อวเกียรติ, วัชร ไทยโพธิ์ศรี (2537:17) การบริหาร คือ กระบวนการของการวางแผน การจัดโครงสร้าง การจัดสายงานขององค์กร การชี้นำและการสั่งการ การควบคุมรวมถึงการใช้ทรัพยากรต่างๆขององค์กรเพื่อให้เกิดผลงานตามเป้าหมายตามอำนาจหน้าที่ๆได้กำหนดไว้และในการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้น กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลร่วมกันทำจะต้องมีการแบ่งงานกันทำและมีการประสานงานหรือกิจกรรมต่างๆร่วมกันด้วย

ธารทิพย์ ธรรมสอน (2543:40) การบริหาร คือ การจัดการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานปฏิบัติงานหรือใช้ทรัพยากรต่างๆเพื่อให้เกิดผลงานตามวัตถุประสงค์ขององค์กรตามอำนาจหน้าที่ๆได้กำหนดไว้

ภาษณา สรรเพชญ์พิสัย (2540: 119) การบริหาร คือ การใช้ในหน้าที่ด้านกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมในองค์กรธุรกิจแต่ละใช้กับองค์กรของภาครัฐ

ัญญาลา ศิวะมาศ, จันทนาชนะสิทธิ์, ชลาภรณ์ศิริพงศ์วัฒนา, สมพล รักษาติ (2542: 27) การบริหาร คือ กระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การการจัดบุคคลเข้าทำงานการอำนวยการ การสั่งการและการควบคุม เพื่อให้การใช้ทรัพยากรต่างๆเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

อุษณีย์ จิตะปาโล, นุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ (2541: 131) การบริหาร (Administration) คือ การใช้การบริหารระดับสูงหน้าที่เน้นหนักที่กำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนเป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration)

จากการศึกษาที่อ้างถึง ทำให้ผู้วิจัยพอสรุปความหมายของการบริหารไว้ว่า เป็นการวางแผนนโยบายจากผู้มีอำนาจหรือสมาชิกในกลุ่ม โดยใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับผิดชอบหน้าที่จากการแบ่งงานภายในองค์กร เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความหมายของการจัดการได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดการไว้ตามทัศนะ ของแต่ละท่านไว้ดังนี้.-

อำนาจ ชีระวนิช (2550:1) การจัดการ คือ กระบวนการที่ผู้ดำเนินการทำงานร่วมกันและโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรอื่นโดยใช้การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงซึ่งหัวใจสำคัญของการจัดการคือการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อนิวัช แก้วจันทง (2550:67) การจัดการ คือ กระบวนการที่ทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยอาศัยบุคคลอื่นทำงานแทนให้สำเร็จและบรรลุผลได้ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ที่บุคคลที่ถูกมอบหมายให้ทำงานแทนอาจมีมากกว่าหนึ่งคนหรือต่างคนต่างทำก็ได้แต่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลและควบคุมของผู้บริหาร กล่าวอีกนัยหนึ่งการที่บุคคลหนึ่งประสงค์ให้บุคคลอื่นปฏิบัติภารกิจใดแทนจำเป็นต้องมีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนโดยอาจนำเทคนิควิธีเข้าช่วยด้วยก็ได้บุคคลที่สามารถนำเทคนิควิธีการต่างๆเข้าช่วยได้จะอยู่ในระดับหัวหน้างานเนื่องจากเป็นผู้ที่มีอำนาจโดยตรงจึงสามารถใช้อำนาจไปกระตุ้นให้ผู้อื่นทำงานได้ทั้งนี้ในการปฏิบัติภารกิจอาจพบปัญหาหรืออุปสรรคทำให้การทำงานไม่อาจสำเร็จหรือสำเร็จได้ยาก โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์หรือการประสานงานกับผู้อื่น ดังนั้นในการจัดการจึงต้องคำนึงถึงมนุษยสัมพันธ์ด้วยเพราะนำพามาซึ่งความร่วมมือในการทำงานร่วมกันให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการกำหนดไว้

สิวลี ดิลกหัตถการ, จันทิมา บุญพอง (2546:34) การจัดการ คือ กระบวนการต่างๆ ตั้งแต่ 2 บุคคลขึ้นไป ที่ดำเนินการร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด กระบวนการจัดการเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารคือหัวหน้างานที่จะต้องทำหน้าที่ประสานให้กลุ่มบุคคลในองค์กรร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การจัดการถือว่าเป็นงานที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จได้โดยส่วนรวมการทำงานในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งได้เป็นอย่างดีแต่ถ้าไม่มีการประสานหรือสอดคล้องกับฝ่ายอื่นๆในองค์กรหรือไม่เหมาะสมกับสภาพภายนอก ก็อาจทำให้กิจการไม่ประสบความสำเร็จได้

ัญญา ศิวะมาศ, จัทนา ชนะสิทธิ์, ชลาภรณ์ ศิริพงษ์วัฒนา, สมพล รักษาติ (2542:26) การจัดการ คือ การจัดระเบียบของกลุ่มคนที่มาทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรตั้งไว้

สุริยะ เจียมประชนารากร, วิริยา อนันตศิริ, มาลี ตรีทศายุร, สุพัตรา ไพศาล (2546:94) การจัดการ คือ การมีความรู้อย่างถ่องแท้ว่าต้องการจะให้ใครทำอะไรและควบคุมดูแลให้ผู้ที่ได้รับมอบปฏิบัติด้วยวิธีที่ดีที่สุดและประหยัดที่สุด

จรรยา โกสีย์ไกรนิรมล (2545:58) การจัดการ คือ กระบวนการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคล (นักบริหาร) ที่จะทำให้มีการประสานงานระหว่างทรัพยากรต่างๆ และบุคคลเพื่อให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

แนวคิดของการจัดการได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดการไว้ตามทัศนะ ของแต่ละท่านไว้ดังนี้.-

คูบริน แองดริว (Dubrin and Ireland, 1993 : 4-6) ได้ให้แนวคิดของการจัดการไว้ว่า กระบวนการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งอาศัยขั้นตอนการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ มนุษย์ วัสดุอุปกรณ์ เงินทุน ตลอดจนสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องในองค์การอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ทั้งนี้ การบริหารที่ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้องเข้าใจถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องเข้าใจถึงกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในองค์การอย่างครบถ้วน เพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไวน์ริช และคุนซ์ (Wehrich and Koontz, 1993:4) ได้เสนอแนวคิดของการจัดการไว้ว่า เป็นกระบวนการออกแบบและรักษา ซึ่งสภาวะแวดล้อม ซึ่งบุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มูนี และไรเลย์ (Mooney and Rieley, 1930-1947) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ (Management) ไว้ว่า ศิลปะของการสั่งการเพื่อบังคับให้ผู้อื่นทำงาน โดยมีการกำหนดงาน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดจุดมุ่งหมาย และทิศทางของการกระทำไว้ล่วงหน้า ส่วนองค์การ (Organization) ให้ทัศนะว่าเป็นเทคนิคของการสัมพันธ์กันที่เพื่อให้เกิดการประสานงานกัน ดังนั้น การบริหารงานและองค์การจึงมีความสัมพันธ์กันและกัน (อ้างถึงใน วิเชียร วิทยอุดม, 2548:34)

จากการศึกษาข้อมูลที่อ้างถึงความหมายและแนวคิดของการจัดการที่นำมาเป็นข้อมูลของฐานความคิด จึงพอทำให้ผู้วิจัยพอสรุปความหมายของการจัดการไว้ว่าเป็นแนวทางการดำเนินงานในลักษณะของกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร จาก

ความหมายและแนวคิดของคำว่าการบริหารและการจัดการ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า การบริหารและการจัดการนั้น มีความสอดคล้องกัน จึงทำให้ผู้วิจัยได้นำคำ 2 คำนี้มารวมกัน เกิดเป็นคำว่าการบริหารจัดการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

การจะก่อให้เกิดประโยชน์และจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลครบถ้วน การเข้าใจในหลักการบริหารจัดการ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อผู้นำองค์การ ที่เป็นผู้รับผิดชอบในเบื้องต้น ในการดำเนินงานตามกระบวนการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นผู้ตัดสินใจ จัดองค์การ สั่งการ ควบคุมทรัพยากรทางการบริหาร ให้เกิดผลตามที่กำหนด และมีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลร่วมกันทำ เช่น มีการประสานงาน หรือแบ่งงานกันตามหน้าที่รับผิดชอบ ทฤษฎีและแนวคิดของเรื่องการบริหารงานมีดังนี้.-

ทฤษฎีการจัดการอย่างมีหลักเกณฑ์ ของ Frederick W. Taylor (Scientific Management Theory) (อ้างถึงใน ภาษณา สรเพชญ์พิสัย, 2540:120)

เฟรดเดอริก เทเลอร์ (Frederick W. Taylor, 1856-1915) ในปี ค.ศ. 1885 วิศวกรชาวอเมริกันเป็นผู้คิดค้นวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการทำงานอย่างมีหลักเกณฑ์ เรียกว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นทฤษฎีการจัดการแบบคลาสสิก และเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ เขาเป็นผู้ที่มองเห็นว่าการผลิตจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อผู้บริหารศึกษาและวิเคราะห์งานและวิธีปฏิบัติงานอย่างละเอียดถี่ถ้วน และรอบคอบ เพื่อให้ได้วิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุด มีแนวความคิดให้แยกงานบริหาร โดยเฉพาะการวางแผน และการควบคุมออกจากงานด้านปฏิบัติการ Taylor ได้ใช้วิธีการศึกษาเวลาและการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการทำงาน (Time and Motion Study) เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานให้ได้ปริมาณตามระยะเวลาที่กำหนด และเขายังเชื่อว่า การแบ่งแยกงานตามถนัดและเป็นขั้นตอน จะทำให้คนงานได้ใช้ความสามารถของเขาอย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่า Taylor เน้นเรื่องวิธีการทำงานให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด คนงานผลิตได้มากขึ้นและได้รายได้ดีขึ้น Taylor ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่าเป็นการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และมาตรฐานของงานและจ่ายผลตอบแทนเป็นพิเศษสำหรับคนที่ผลิตได้เกินมาตรฐานเพื่อเป็นการจูงใจ ต้องให้คนงานทำงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีการคัดเลือกฝึกอบรมเพื่อให้คนงานรู้จักวิธีการทำงานที่ถูกต้อง

ทฤษฎีหลักการบริหารจัดการ ของ Henri Fayol (Management Principles Theory) (อ้างถึงใน ภาษณา สรเพชญ์พิสัย, 2542: 131)

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol, 1841-1925) วิศวกรชาวฝรั่งเศส เขาศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administration Sciences) ที่สามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด Fayol ได้คิดเทคนิคของหลักการบริหารขึ้น คือหลัก (POCCC) ประกอบด้วยกัน 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน การควบคุม และเขายังเชื่อว่าระบบการบริหารต้องมีการพัฒนาปรับปรุงและนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์การและคนงานได้ จึงพยายามที่จะหาวิธีอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักการทั้งหลาย เขาเชื่อว่าการบริหารจัดการงานที่ดีนั้น ควรจะจัดสรรงานกันทำเพื่อแบ่งเบาภาระงานภายในองค์กร ต้องมีหัวหน้าที่ดี มีคุณธรรม การรักษาระเบียบวินัยในองค์กรที่ดีนั้น ต้องอาศัยผู้บังคับบัญชาที่ดีในทุกระดับขององค์กร ควรมีข้อตกลงที่ชัดเจน และยุติธรรมระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง ลูกจ้างต้องได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวตามหลักเอกภาพของสายการบังคับบัญชา ตามหลักเอกภาพของคำสั่งองค์การควรมีหัวหน้าเพียงคนเดียวและมีแผนดำเนินการเดียว เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งโครงสร้างองค์กรนั้น ควรมีลักษณะเป็นลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา โดยมีหัวหน้าตามลำดับชั้นต่าง ๆ ภายในองค์กร หัวหน้ามีบทบาทในการสร้างบรรยากาศให้สมาชิกรู้สึกถึงความเสมอภาค และมีความรักและมีความสามัคคีกัน ดังนั้น จึงได้เสนอหลักการบริหารจัดการ (Management Principles) 14 หลักที่สำคัญดังนี้.-

1. หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility)
2. หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity at Command)
3. หลักของการไปในทิศทางเดียวกัน (Unity of Direction)
4. หลักสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain)
5. หลักของการแบ่งงานกันทำ (Division of Work or Specialization)
6. หลักความมีระเบียบวินัย (Discipline)
7. หลักประโยชน์ของส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ของส่วนรวม (Subordination of the Individual Interest to General Interest)
8. หลักของการให้ผลตอบแทน (Remuneration)
9. หลักของการรวมอำนาจ (Centralization)
10. หลักความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Order)
11. หลักความเสมอภาค (Equity)
12. หลักความมั่นคงในการทำงาน (Stability of tenure)
13. หลักความริเริ่ม (Initiative)
14. หลักความสามัคคี (Esprit de Corps)

ทฤษฎีวิทยาการจัดการ ของ Luther Gulick and Lyndall Urwick (อ้างถึงใน วิเชียร วิทยอุดม ; 2548, 32-34)

ลูเธอร์ กุลลิค และ ลินดัล เออร์วิค (Luther Gulick and Lyndall Urwick, 1937) เป็นนักบริหารชาวอังกฤษ ได้ศึกษาผลงานของ Fayol และอาศัยประสบการณ์ในการทำงานบริหารมาหลายปี เขาทั้ง 2 คน ได้ร่วมกันเขียนหลักการบริหารไว้ในหนังสือ “Paper on the Science of Administration” นอกจากนี้บุคคลทั้งสองยังได้กำหนดหน้าที่ในการบริหารหรือกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงานในระบบราชการไทย เรียกย่อ ๆ ว่า “Posdcorb” มีหลักการดังต่อไปนี้.-

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)
4. การอำนวยการหรือการสั่งการ (Directing)
5. การประสานงาน (Co-ordinating)
6. การรายงาน (Reporting)
7. การงบประมาณ (Budgeting)

ทฤษฎีองค์การและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของ James d. Mooney and Alan C. Rieley (อ้างถึงใน วิเชียร วิทยอุดม ; 2548, 34-36)

เจมส์ ดี มูนี และ อัลัน ซี ไรรี่ (James d. Mooney and Alan C. Rieley, 1930-1947) เป็นนักบริหารชาวสหรัฐอเมริกา ได้รับตำแหน่งเป็นผู้บริหารที่ บริษัท General Motors บุคคลทั้งสองได้เขียนหนังสือไว้ชื่อ The Principle of Organization เป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการประสานงานในองค์การ และแสดงให้เห็นว่าการประสานงานจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความผูกพันที่คนงานมีต่อวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การ และเขาทั้ง 2 ยังพบว่าสิ่งที่เหมือนกันขององค์การก็คือ ลำดับชั้นในการบังคับบัญชา (Hierarchy of Authority) และการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษเฉพาะอย่าง (Division of Work) ถึงแม้โครงสร้างขององค์การประเภทต่าง ๆ จะไม่เหมือนกันก็ตาม Mooney และ Reiley จึงได้สร้างหลักการที่ต้องปฏิบัติได้ (Orthodox) เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

หลักการสำคัญที่บุคคลทั้งสองจัดตั้งขึ้นมีอยู่ 4 ประการ มีดังนี้

1. หลักการประสานงาน (co-ordination)
2. หลักการจัดลำดับในการบังคับบัญชา (Principle of Hierarchy)

3. หลักการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ (Division of Work)

4. หลักการบรรจุบุคคล (Placement)

ทฤษฎีระบบราชการของ Max Weber (อ้างถึง วิเชียร วิทย์อุดม, 2548, 35-39)

แมก เวเบอร์ (Max Weber, 1900-1950) เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน เป็นบุคคลแรกที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์การในรูปแบบอุดมคติ (Ideal Type) หรือที่รู้จักในนามระบบราชการ (Bureaucracy) หรือองค์การขนาดใหญ่ที่เป็นทางการ ในขณะที่ Taylor และ Fayol ได้มุ่งเน้นพัฒนาหลักการจัดการงานเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย Max Weber จึงเป็นบุคคลเพียงคนเดียวในยุคนั้น ที่สร้างองค์การแบบราชการในอุดมคติที่ไม่ได้เกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน (Ideal Type of Bureaucracy) ซึ่งมีลักษณะที่มีเหตุผลโดยกฎหมาย (Legal Rational)

เขาได้สร้างระบบราชการในอุดมคติ (Ideal Type of Bureaucracy) โดยรวบรวมความคิด (Conceptualize) จากพื้นฐานของระบบสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองในสมัยนั้นไว้อย่างทุกแง่ทุกมุม ด้วยวิธีมององค์การราชการจากระบบสังคมทั้งหมดแล้วนำสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏมาสรุปขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะโดยทั่วไปขององค์การราชการ องค์การราชการแบบนี้จึงมีลักษณะค่อนข้างเป็นกลไกคล้ายเครื่องจักร คนในระบบราชการอยู่ในฐานะเสมือนส่วนหนึ่งของเครื่องจักร ปรับเปลี่ยนไม่ได้ การบริหารใด ๆ ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด กฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดทางปฏิบัติ ตัวแบบระบบราชการได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากมายจากสำนักความคิดต่าง ๆ จุดเน้นในการโจมตีมุ่งไปที่ข้อกล่าวหาว่าระบบราชการไม่ได้คำนึงถึงมนุษยสัมพันธ์ ไม่ใส่ใจรับรู้ต่อความต้องการของสังคม

รูปแบบระบบราชการ หรือองค์การขนาดใหญ่ที่เป็นทางการ (Bureaucracy) ซึ่งสาระสำคัญขององค์การแบบราชการในทัศนะของ Max Weber มีลักษณะเด่น ๆ ดังนี้

1. หลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัด (Division of work)
2. การจัดโครงสร้างองค์การลดหลั่นกันไปตามลำดับชั้น (Hierarchy)
3. การมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติ (Rules, Regulations and Procedures)
4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นแบบทางการ หรือไม่ยึดถือตัวบุคคล (Impersonal Relationship)
5. คุณสมบัติทางด้านวิชาชีพ (Professional Qualities)
6. ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Career Aspects)
7. อำนาจหน้าที่ (Legal Authority)

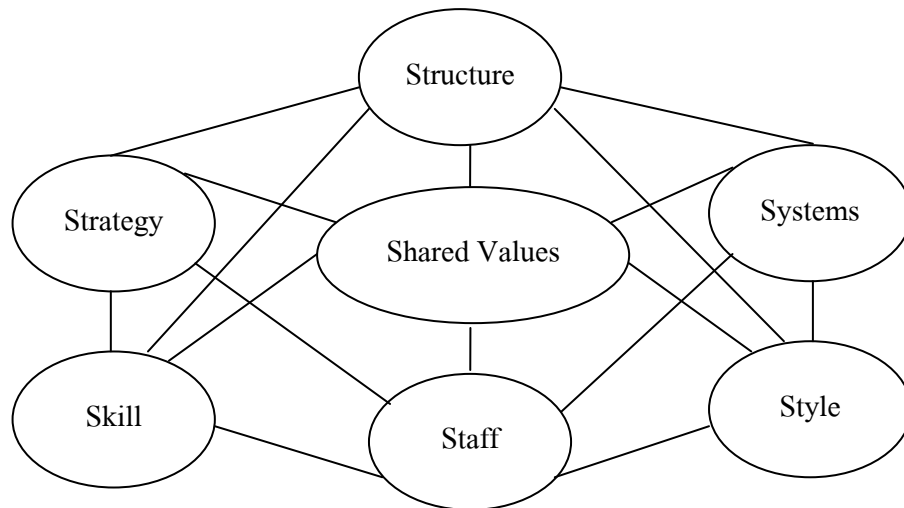
ทฤษฎีโครงสร้างพื้นฐาน 7-S ของ Thomas J. Peter & Robert H. Waterman, Jr. (7-S Mckinsey) (อ้างถึงใน วีรชัย ตันติวีรวิทยา ; 2537, 1-70)

โทมัส เจ ปีเตอร์ และ โรเบิร์ต เฮท วอเตอร์แมน (Thomas J. Peter & Robert H. Waterman, Jr., 1971) บริษัท McKinsey ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาธุรกิจของสหรัฐอเมริกา มีความสนใจเกี่ยวกับปัญหาว่า “ทำอะไรจึงจะทำให้การบริหารสัมฤทธิ์ผลกิจการหรือธุรกิจต่างๆ” ควรมีกลยุทธ์อย่างไร และควรจัดโครงสร้างแบบใดจึงจะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จทางบริษัทได้แบ่งกลุ่มทำงานภายในองค์กร ออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อค้นหาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว คือ กลยุทธ์กับรูปแบบของโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานจากผลการทดลองทำให้ทราบว่าไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้อง จึงทำให้บริษัท McKinsey ได้เปลี่ยนแปลงแนวการค้นคว้าจากเดิมที่มุ่งมั่น สนใจในเรื่องกลยุทธ์กับรูปแบบโครงสร้าง จึงทำให้บริษัทขยายเวลาในการค้นคว้าวิจัยเพิ่มอีก 2 ปี เพื่อการค้นคว้าวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจต่างๆ หรือการบริหารงานที่สัมฤทธิ์ผล ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทั้งหมด อย่างน้อย 7 ตัว คือ 1.โครงสร้าง (Structure) 2.กลยุทธ์ (Strategy) 3.คนหรือพนักงาน (Staff) 4.สไตล์การบริหาร (Management Style) 5.ระบบและวิธีการ (Systems & Procedures) 6.คำนิยามร่วม (Guiding & Concept) 7. ทักษะ (Skill) เขาเปรียบโดยสร้างที่ 7 เปรียบเสมือนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ คือ โครงสร้าง และกลยุทธ์ เปรียบเสมือนฮาร์ดแวร์ของเครื่องคอมพิวเตอร์ (จับต้องได้) ส่วนคน, สไตล์การบริหารงาน, ระบบและวิธีการคุณค่าร่วม และฝีมือเปรียบเสมือนซอฟต์แวร์ ของระบบคอมพิวเตอร์ (จับต้องไม่ได้) ซึ่งแต่เดิมนั้น ทางผู้บริหารแต่ละบริษัท ซึ่งได้คำนึงถึงตัวแปรหลัก คือ โครงสร้างและกลยุทธ์ แต่ไม่ได้สนใจในตัวแปรรอง คือ คน, สไตล์การบริหารงาน, ระบบและวิธีการ, คุณค่าร่วมและฝีมือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้บริษัทหลายๆ บริษัท ไม่สามารถสู่ความเป็นเลิศทางด้านการบริหารได้ จึงทำให้เป็นจุดเริ่มต้นในการค้นพบหลักในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผลและเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยได้สร้างคุณลักษณะของความเป็นเลิศ 8 ประการ จากบริษัทอเมริกันที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเขาได้ค้นพบจากการวิจัย คือ

1. มุ่งเน้นการปฏิบัติ (Abias for action)
2. การใกล้ชิดกับลูกค้า (Close to the customer)
3. มีความอิสระในการทำงานและความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการ (Autonomy and Enter Partnership)
4. เพิ่มผลผลิตโดยอาศัยพนักงาน (Productivity Through People)
5. ถึงลูกถึงคน คือ สัมผัสกับงานอย่างใกล้ชิด โดยใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน (Hand-on and value driven)

6. ทำแต่ธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญและต่อเนื่อง (Stick to the Knitting)
7. รูปแบบเรียบง่ายและใช้พนักงานน้อย (Simple form and lean Staff)
8. เข้มงวดและผ่อนปรน หรือยืดหยุ่นในการทำงาน (Simultaneous

loose-tight properties)

รูปภาพที่ 2.3 แสดงโครงสร้างพื้นฐาน 7-S

ที่มา : อ้างถึงใน วีรชัย ดันติวีรวิทยา ; 2537, 1-70

ทฤษฎีของ แฮโรลด์ ดี คูนต์ (Harold D. Koontz)

แฮโรลด์ ดี. คูนต์ (Harold D. Koontz, 1972) ได้เขียนหนังสือ “Principle and Management : An Analysis of Managerial Functions” มีความเห็นว่าหน้าที่ทางการจัดการคือ POSDC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยความสะดวก (Directing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งแนวความคิดของเขา เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน โดยในปี 1988 คูนต์ และ เวห์ริช (Koontz และ Weihrich) เขียนตำราใช้ชื่อว่า Management ร่วมกันและได้เปลี่ยนหน้าที่ทางการจัดการจากตัว D (Directing) เป็น L (Leading) หน้าที่ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำในองค์การจะต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ แม้ว่าหน้าที่ดังกล่าวโดยส่วนรวมจะมีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่ความสำคัญของแต่ละหน้าที่จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับระดับชั้นขององค์การ (คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550:32)

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบไปด้วยหลาย ๆ ทฤษฎี และจากแนวคิดหลายๆ ท่าน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แต่ละทฤษฎี จึงทำให้พอสรุปได้ว่า แนวคิดแต่ละทฤษฎีมีความซับซ้อนกันอยู่มากต่อการศึกษาวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีของ แฮโรลด์ ดีคูนส์ มานำเสนอเพื่อจำแนกแต่ละส่วนของการศึกษาซึ่งมีการเน้น การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม เพื่อให้เกิดสภาพการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน ต่อการศึกษา การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การกำหนดขั้นตอนของ POSDC

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การกำหนดขั้นตอนของ POSDC ไว้ดังนี้.-

อุษณีย์ จิตปาโล, นุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ (2541:137-139) ได้กล่าวถึง POSDC ไว้ว่า PLANNING คือ การวางแผน ซึ่งเป็นกิจกรรมขั้นแรก que ผู้บริหารจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้ทราบถึงทิศทางในการดำเนินงานและจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแผนที่วางไว้ แผนงานต่างๆ จะให้เป้าหมายกับองค์การและระเบียบวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุด เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายดังกล่าว โดยขั้นแรกของการวางแผนจะเป็นการเลือกเป้าหมายขององค์การ ภายหลังจากนั้นเป้าหมายจะถูกกำหนดขึ้นมาสำหรับหน่วยงานย่อยเช่น แผนงานต่างๆ แผนงานขององค์การโดยส่วนรวมจะมาจากการจัดทำขึ้นของผู้บริหารระดับสูง แผนงานอาจมีระยะเวลา 1 ปี 5 ปี 10 ปี ขึ้นอยู่กับงานและขนาดขององค์การ แผนงานเหล่านี้จะใช้ประมาณเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นแผนงานต่อเนื่องและเป็นแผนหลักของกิจการส่วนการวางแผนของผู้บริหารระดับต้นและระดับกลางนั้นมีระยะเวลาดสั้น แผนงานบางงานอาจอาจใช้เวลาเพียงวันเดียว

ORGANIZING คือการจัดองค์การ ซึ่งเมื่อมีการจัดแผนงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ภายหลังจากนั้นก็ต้องมาจัดการออกแบบและพัฒนาองค์การขึ้นมาเพื่อดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ซึ่งการจัดองค์การนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจแต่ละตัว เช่น ธุรกิจผลิตรถยนต์จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่เป็นช่างเทคนิคในสายการผลิต ในขณะที่สายการผลิตดำรจำเป็นต้องอยู่ในสายของนักวิชาการ

STAFFING คือการสรรหาบุคคลเข้าทำงานหรือการจัดคนเข้าทำงาน ซึ่งในองค์การนั้นทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นบทบาทของนักบริหารต่อการเป็นผู้นำใน

องค์การคือ การคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนากำลังคน องค์การจะประสบความสำเร็จได้ต้องรู้วิธีการจัดสรรคนให้เหมาะกับงานคือ คนไหนมีความถนัดด้านใดก็จะให้ไปทำงานด้านนั้น (PUT THE RIGHT MAN ON THE RIGHT JOB)

DIRECTING คือการอำนวยการ การบังคับบัญชา การสั่งการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำและการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา หน้าที่เหล่านี้จะถูกปฏิบัติโดยผ่านการติดต่อสื่อสารโดยส่วนใหญ่มุ่งเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งอยู่บนพื้นฐานการเผชิญหน้า

CONTROLLING คือการควบคุมพนักงานให้ปฏิบัติตามที่มอบหมาย ซึ่งเป็นการปฏิบัติในขั้นตอนสุดท้ายของผู้บริหารต่อความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานของสมาชิกขององค์การมุ่งไปสู่เป้าหมายหรือไม่ ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุม การควบคุมพนักงานให้ปฏิบัติงานตามมอบหมายเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 อย่างคือ

1. การกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงาน
2. การวัดผลการปฏิบัติงานและทำการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้
3. การแก้ไขผลการปฏิบัติงานใดๆที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน

สุมาลี จิระจรัส (2548:81-93) ได้อ้างถึงหน้าที่การจัดการไว้ว่าเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารนั้นมีลักษณะเป็นขั้นเป็นตอน ตามลำดับซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการของการทำหน้าที่ทางการจัดการซึ่ง ศาสตราจารย์ ฮาร์โรลด์ดีคูนซ์ (Harold D. Koontz) ได้สรุปถึงกระบวนการขององค์การว่าประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอนได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม

PLANNING คือการวางแผน ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่ต้องปฏิบัติก่อนหน้าที่อื่นๆ เพราะการวางแผน เป็นการกำหนดเป้าหมายหลักและแนวทางการปฏิบัติสำหรับอนาคต ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายๆด้านเช่น การทำงานเป็นไปอย่างประสานกันกับคณะทำงานและการปฏิบัติงานตามแผนงานย่อมก่อให้เกิดการประหยัดทั้งกำลังเงิน กำลังคนและเวลาตลอดจนก่อให้เกิดการดำเนินงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพในส่วนของการวางแผนงานที่ดีนั้นจะช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของผู้บังคับบัญชาให้น้อยลงและสามารถระดมกำลังคนและทรัพยากรต่างๆขององค์การมาใช้ได้อย่างได้ผลทั่วถึงแผนงานช่วยให้การขยายงานและการปรับปรุงดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยประเภทของแผนงานมักใช้ 2 หลักเกณฑ์หลักๆคือ หลักเกณฑ์แรก

จะมีการจำแนกตามระยะเวลา ซึ่งมี แผนระยะสั้น แผนระยะปานกลาง แผนระยะยาว ส่วนหลักเกณฑ์ที่ 2 นั้นจะมีการจำแนกตามกิจกรรมทางธุรกิจ ซึ่งแบ่งตามสายงานแล้วมี 4 ประเภท คือ แผนด้านการผลิต แผนด้านการตลาด แผนด้านการเงิน แผนด้านบุคลากร

ORGANIZING คือการจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การอย่างเป็นทางการโดยการจัดแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยต่างๆ ซึ่งมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ส่วนหลักการจัดองค์การจะมีหลักเกณฑ์การจัด ดังนี้ หลักเอกภาพของวัตถุประสงค์ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความสมดุลระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ หลักสายการบังคับบัญชาช่วงสั้น หลักเอกภาพของการบังคับบัญชา หลักขนาดของการควบคุมองค์การ

STAFFING คือการจัดคนเข้าทำงานเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดอัตรา กำลังคนที่ต้องการแสวงหาบุคคลเข้ามาทำงาน การคัดเลือกและบรรจุ การโยกย้ายและเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร และการให้ประโยชน์ตอบแทน

DIRECTING คือ การสั่งการเป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการชักนำและดูแลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจถึงสิ่งที่องค์กรต้องการจากพวกเขา การสั่งการถือเป็นศิลปะการปกครองคนให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นผลสำเร็จ การสั่งการของผู้บังคับบัญชาจะมีประสิทธิภาพสูงสุดก็ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการสั่งการซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้าใจภาวะจิตใจของคนหรือมีศิลปะในการจูงใจ ตลอดจนมีความเป็นผู้นำ

CONTROLLING คือ การควบคุมเป็นการใช้ศิลปะการบริหารเพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามแผนและวิธีการที่กำหนดไว้หรือไม่โดยจุดมุ่งหมายการควบคุมมีดังนี้

1. งานมอบหมายที่ปฏิบัติจัดทำดำเนินตามแผนที่กำหนดหรือไม่
2. วิธีปฏิบัติงานดำเนินไปตามหลักการที่ดีหรือไม่เพียงใด
3. เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของงาน
4. มีอุปสรรคในการปฏิบัติงานประการใด เมื่อใด เพียงใด
5. ผลงานที่ถูกต้องและมีมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่

6. เพื่อติดตามผลงานและให้คำแนะนำเมื่อมีอุปสรรคและป้องกันการสูญเสียแรงงานโดยเปล่าประโยชน์

7. เพื่อบำรุงขวัญของผู้ปฏิบัติงานและแสดงว่าไม่ถูกทอดทิ้ง

การบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด POSDC

การวางแผน

การวางแผนเป็นหน้าที่สำคัญประการแรก ในกระบวนการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการบริหารงาน ในปัจจุบันหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร เริ่มให้ความสำคัญกับการวางแผน เพราะการวางแผนจะช่วยทำให้ผู้บริหารกำหนดภาพความต้องการและแนวทางปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จในอนาคต ส่วนผู้ปฏิบัติงานก็รับทราบและมีความเข้าใจเป้าหมายในการทำงานของตน ซึ่งจะช่วยให้องค์กรดำเนินงานและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่องค์กรได้กำหนดเอาไว้ ขณะเดียวกันก็ลดโอกาสในความผิดพลาดและสูญเสียลง

ความหมายของการวางแผน

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การวางแผนไว้ตามที่เสนอของแต่ละท่านไว้ดังนี้.-

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ (2547: 60-61) การวางแผนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายนั้น โดยพัฒนาลำดับในการดำเนินงาน และการจัดสรรทรัพยากร เพื่อรวบรวมและประสานงานกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้ส่งเสริมและมุ่งสู่เป้าหมาย โดยต้องคำนึงถึงว่าใครจะทำอะไร ทำอย่างไร และทำเมื่อใด การวางแผนจะมีเป้าหมาย (Purposes of Planning) ที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อกำหนดทิศทาง และส่งเสริมการประสานงานภายในองค์กร
2. ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
3. ลดความสูญเสียและการทำงานที่ซ้ำซ้อน
4. สร้างเกณฑ์และมาตรฐานในการควบคุม

ธงชัย สันติวงษ์ (2541:36) การวางแผน คือ การเชื่อมโยงตัวเราจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการจะไปถึง เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยมีการคาดคะเนปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและทำการพัฒนาหาวิธีการแก้ไขเอาไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ โดยจะต้องมีการคิดพิจารณารายละเอียดสิ่งที่จะต้องทำว่า ต้องการทำอะไร เมื่อไร พร้อมกับการระบุผลสำเร็จต่าง ๆ ที่ต้องการจะนำองค์การมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเอาไว้

มัลลิกา ดันสอน (2544:64) การวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย (Goals) ขององค์การ และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งแนวทางในการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การเข้าด้วยกัน ทำให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์การเป็นไปอย่างราบรื่น และเข้าถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่แผน หมายถึง วิธีการที่คิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพยายามบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ (Objective)

คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550:32) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องทำหรือวิธีการปฏิบัติไว้เป็นการล่วงหน้า เป็นหน้าที่ที่สำคัญอันดับแรกของการบริหาร หลังจากนั้นก็จะกำหนดแผนงานหรือแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ การที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ก็จำเป็นที่นักบริหารจะต้องรู้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำเมื่อไร (When) หากแผนงานหนึ่ง แนวทางการปฏิบัติออกมาดี ก็จะทำให้องค์กรสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปความหมายของการวางแผนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยพัฒนาลำดับในการดำเนินงาน และจัดสรรทรัพยากร เพื่อรวบรวมและประสานงานกับกิจกรรมต่าง ๆ ต่อการส่งเสริมและมุ่งสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ประเภทของการวางแผน

การจำแนกประเภทของการวางแผนมีหลายแบบ ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้จำแนก ได้แบ่งจำแนกประเภทของแผนไว้ดังนี้ (สมคิด บางโม, 2551:85-86)

1. จำนวนแผนตามระยะเวลา

แบ่งออกเป็นระยะสั้น, ระยะกลาง, ระยะยาว

1.1 แผนระยะสั้น (Short-range Planning) เป็นแผนงานในรูปของกิจกรรมเฉพาะอย่างที่มีมุ่งหวังให้เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ และสอดคล้องกับแผนระยะยาว โดยมาก

มักมีกำหนดระยะเวลา 1 ปี หรือสั้นกว่า มักเรียกว่าแผนประจำปี ในองค์การของราชการเรียกว่าแผนงบประมาณ

1.2 แผนระยะกลาง (Medium-range Planning) เป็นแผนที่มีระยะเวลามากกว่า 1 ปี ตามปกติอยู่ในระยะ 3-5 ปี รัฐวิสาหกิจและราชการ มีการใช้แผนระยะปานกลางในกิจกรรมขนาดใหญ่

1.3 แผนระยะยาว (Long-range Planning) เป็นงานที่ต้องใช้เวลามากกว่า 5 ปีขึ้นไป เหมาะกับแผนของกิจกรรมขนาดใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายฝ่าย หลายสาขา ต้องใช้กระบวนการวางแผนและการทำงานที่ลึกลับซับซ้อน

2. การจำแนกตามระดับการบริหารประเทศ

การจำแนกตามแผนประเภทนี้ยึดพื้นที่เป็นหลักในการทำแผน ส่วนมากจะเป็นแผนของรัฐบาล แยกออกได้ดังนี้.-

2.1 แผนระดับชาติ เป็นแผนซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.2 แผนระดับภาค เป็นแผนซึ่งครอบคลุมพื้นที่เฉพาะภาคใดภาคหนึ่งของประเทศ เช่น แผนพัฒนาภาคเหนือ

2.3 แผนระดับท้องถิ่น เป็นแผนซึ่งครอบคลุมพื้นที่เฉพาะแห่ง อาจจะเป็นในระดับจังหวัดหรืออำเภอ เช่น โครงการสร้างงานในชนบท

3. การจำแนกตามระดับขององค์กร

เนื่องจากองค์กรเป็นระบบซึ่งมีระบบย่อยในระบบใหญ่ เช่น องค์กรระดับประเทศ องค์กรระดับรัฐบาล องค์กรระดับกระทรวง ดังนั้น การวางแผนจึงมีตั้งแต่ระดับใหญ่จนถึงระดับย่อย ซึ่งแยกออกได้ดังนี้

3.1 แผนส่วนร่วมหรือแผนแม่บท เป็นการวางแผนในระดับมหภาคขององค์กร เป็นการกำหนดทิศทางขององค์กรในระยะยาวหรือปานกลาง เป็นแผนหลักขององค์กร เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

3.2 แผนสาขา เป็นการวางแผนเฉพาะกลุ่มงานใหญ่ ๆ หรือสาขาใหญ่ ๆ ของงาน เช่น แผนสาขาเกษตรกรรม แผนสาขาอุตสาหกรรม แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

3.3 แผนงานโครงการหรือแผนปฏิบัติ เป็นแผนระดับการปฏิบัติงาน กำหนดกิจกรรมลงไปชัดเจนว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ใครเป็นผู้นำ และใช้เงินเท่าไร เช่น โครงการสัมมนาผู้ว่าราชการจังหวัด

ชนิดของการวางแผน

การพิจารณาของการวางแผนทั้งระบบ จะเห็นว่าการวางแผนในองค์กร จะมีการแบ่งงานออกเป็นการวางแผนชนิดต่างๆ ได้มีการแบ่งแยกชนิดของการวางแผนไว้ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2541:43-44)

การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนที่เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวสำหรับอนาคตขององค์กร การวางแผนชนิดนี้จะเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และทำอย่างเป็นระบบ เพื่อทำการตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในการดำเนินงานขององค์กร จากปัจจุบันที่คาบเกี่ยวไปในอนาคตระยะยาว ลักษณะของการวางแผนกลยุทธ์นั้น โดยทั่วไปจะเป็นงานที่ไม่หยุดนิ่ง แต่จะผันแปรตลอดเวลาตามการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และจะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์กรสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกแล้วกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ออกมาก่อน จากนั้นก็จะมุ่งพยายามจัดทำสิ่งต่อไปนี้ คือ

- 1) การกำหนดสิ่งที่ต้องทำในทันที เพื่อที่จะให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ข้างหน้า
- 2) การพิจารณาสิ่งใหม่และที่แตกต่างจากเดิมที่ซึ่งจำเป็นต้องทำเพื่อให้วัตถุประสงค์ข้างหน้าบรรลุผลสำเร็จลงได้

การวางแผนโครงการ (Program or Project Planning) เป็นการวางแผนที่เป็นการแปลงความเป้าหมายทางกลยุทธ์ที่กำหนดไว้กว้าง ๆ ให้ออกมาเป็นแผนงานต่าง ๆ พร้อมกับนโยบายและทิศทางการปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ การวางแผนชนิดนี้จะทำ ณ ระดับกลาง และจะมีความสำคัญในแง่ที่เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายที่กำหนดไว้กลาง ๆ ไปสู่แผนดำเนินงานที่ละเอียด โดยจะมีการจัดทำเป็นแผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ ที่เป็นแผนงานหลักต่าง ๆ ที่รวมกันเป็น “โครงสร้างแผนงาน” และจะกลายเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผนดำเนินงาน (Operational Planning) เป็นการวางแผนที่มุ่งกำหนดว่าต้องทำอะไร ทำเมื่อไร ทำโดยใคร ทำที่ไหน และทำอย่างไร รวมทั้งใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมแผนงานย่อย งบประมาณ กำหนดเวลาทำงาน หรือกิจกรรมตามหน้าที่งานต่าง ๆ ลักษณะของแผนดำเนินงานจะมีขนาดเล็กลง โดยจะแยกย่อยตามแผนงาน และโครงการ

แล้วกระจายไปสู่หน่วยปฏิบัติต่าง ๆ โดยจะมีการมอบหมายงานที่ต้องทำให้กับจุดปฏิบัติต่าง ๆ และรวมทั้งการกำหนดกระแสการไหลของงานจากจุดต่อจุดด้วย แผนดำเนินงานที่ดีนั้น จะต้องมีการวางแผนประสานสอดคล้องกันระหว่างหน้าที่งานทั้งหลาย และควรต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ขององค์กรด้วย ในการจัดทำแผนดำเนินงานนี้ การพิจารณาจะเกี่ยวกับกับการจัดทำข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ พร้อมกับการกำหนดเวลาที่แน่นอนลงไปด้วย จุดสำคัญของการวางแผนชนิดนี้ก็คือ การแจกแจงแผนบริหารงานทั้งหลายออกมาเป็นตัวเลขทางการเงิน และพิจารณาจัดเตรียมงบประมาณต่าง ๆ ตลอดจนจุดมุ่งหมาย เพื่อใช้สำหรับการควบคุม

การจัดองค์การ (Organizing)

การจัดองค์การ ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ทางการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นส่วนที่เป็นขั้นตอนต่อจากการวางแผน การจัดองค์การเป็นการทำงานที่ต่อเนื่อง โดยทำการพัฒนาโครงสร้างองค์การขึ้นมา เพื่อให้เป็นโครงสร้างของกลุ่มตำแหน่งงานที่จะรองรับการทำงานตามภารกิจต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ตามการวางแผน ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายทิศทาง และแผนงานกิจกรรมที่ควรต้องทำต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และการจัดองค์การนั้น ยังมุ่งให้เกิดการประสานการทำงานระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลาได้อีกด้วย โครงสร้างองค์การที่ถูกจัดขึ้นนั้น ต้องมีกลไกในการประสานการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชาทุกฝ่ายเข้ากันได้เป็นอย่างดี จะทำให้ไม่เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน และก้าวถ่างกัน ตลอดจนการจัดแย้งในการทำงานก็จะไม่เกิดขึ้น

ความหมายของการจัดองค์การ (Organizing)

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดองค์การ ไว้ตามทัศนะของแต่ละท่านไว้ดังนี้.-

คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550:33) การจัดองค์การ (Organization) หมายถึง การจัดโครงสร้างขององค์การ โดยกำหนดตำแหน่งงานการจัดกลุ่มงาน โดยแบ่งออกเป็นหน่วยหรือแผนก รวมทั้งกำหนดมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งสามารถระบุได้ว่า ใครทำหน้าที่อะไร อย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร และจะต้องรายงานแก่ใคร อันจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดโครงสร้างขององค์การ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างกิจกรรม และตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ นี้เอง ทำให้ผู้บริหาร

เกิดความมั่นใจว่าการทำงาน จะสามารถประสานกันได้ และอยู่ในการควบคุมดูแลการแบ่งอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการประสานงานทั้งแนวนอนและแนวตั้ง

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ (2547:100-101) การจัดองค์การ คือ ระบบที่เป็นทางการขององค์การ ซึ่งจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกฎ ระเบียบ งาน และอำนาจ เพื่อที่จะควบคุมบุคลากรในองค์การให้ทำงานร่วมกัน และมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเราอาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างองค์การจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการบรรลุเป้าหมาย หรือกลยุทธ์ขององค์การ ปกติเราสามารถแสดงโครงสร้างขององค์การในรูปของแผนภูมิองค์การ (Organization Chart) หรือ OC ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบ (Responsibility) ระหว่างตำแหน่งงานต่าง ๆ ในองค์การ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าใครจะต้องทำงานอะไรและรายงานให้แก่ใคร หรือใครบังคับบัญชา ใครนั่นเอง โดยมีการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การไว้ดังนี้

1. โครงสร้างองค์การมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมองค์การ (Structure as an Influence on Behavior) ประกอบด้วย สมาชิกเป็นจำนวนมากมาร่วมงานกัน มีรูปแบบ กฎเกณฑ์และแนวทางให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและซับซ้อนในการทำงาน โดยมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของสมาชิกแต่ละคนภายในองค์การ เพื่อให้เกิดการเข้าใจร่วมกัน และทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่องค์การได้กำหนดไว้

2. โครงสร้างองค์การกำหนดกิจกรรม (Structure as Recurring Activities) จะเป็นรูปแบบโครงสร้างองค์การจะอยู่ในรูปแบบของกฎ ระเบียบ และข้อกำหนดที่ว่า กิจกรรมใดควรทำ และกิจกรรมใดไม่ควรทำ เพื่อเป็นแนวทางให้กับบุคลากรทุกคน และทุกระดับในองค์การรู้ในหน้าที่ปฏิบัติและความรับผิดชอบของตนให้มุ่งสู่เป้าหมายร่วมกับองค์การ

3. โครงสร้างองค์การ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่มีเป้าหมายขององค์การ (Structure as Purpose and Goal-Oriented Behavior) มีการกำหนดโครงสร้างขององค์การที่เป็นระบบ มีการกำหนดขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยที่โครงสร้างจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การดังนี้

3.1 โครงสร้างองค์การจะกำหนดอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ โดยแสดงให้เห็นว่าใครเป็นผู้บังคับบัญชา และใครเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของใคร และใครมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในงานใด

3.2 โครงสร้างองค์การจะแสดงการติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน ภายในองค์การโดยรวม กิจกรรม และบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3.3 โครงสร้างองค์การ กำหนดขอบเขตของการตัดสินใจให้แก่ฝ่ายบริหารระดับสูงในองค์การเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ที่ดำเนินการ

3.4 โครงสร้างองค์การกำหนดความสมดุล ความสอดคล้อง และการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสานงานและส่งเสริมต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การ

สรุปความหมายของการจัดการองค์การ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การวางระบบหน้าที่บุคลากร เพื่อสนองตอบต่อการบริหารจัดการและเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบความรับผิดชอบต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนต่างฝ่ายได้ทราบว่า ใครต้องทำอะไร และมีหน้าที่อะไร ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

ประเภทของโครงสร้างองค์การ

การจัดรูปแบบการดำเนินงาน และความสัมพันธ์ภายในองค์การ มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน และความสำเร็จขององค์การ ได้มีการแบ่งประเภทของโครงสร้างองค์การตามรูปแบบต่าง ๆ เป็น 3 ประเภท คือ (ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และฉัตยาพร เสมอใจ, 2547:101-102)

1. โครงสร้างองค์การแบบประเพณีนิยม (Traditional Organization Structure) จะมีกฎข้อบังคับและระเบียบอย่างเป็นทางการและชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรฐานในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร โครงสร้างแบบเป็นทางการจะช่วยลดภาระการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ โดยทำการแบ่งงานออกเป็นแผนงานตามความชำนาญ ซึ่งเหมาะกับงานที่มีปริมาณมาก และมีขั้นตอนซ้ำ ๆ กัน เช่น หน่วยงานราชการ โดยโครงสร้างองค์การแบบประเพณีนิยม จะประกอบไปด้วยรูปแบบดังต่อไปนี้

1.1 โครงสร้างองค์การแบบราชการ (Bureaucracy)

1.2 โครงสร้างองค์การแบบสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษา (Line and Staff Structure)

2. โครงสร้างองค์การที่ไม่เป็นแบบประเพณีนิยม (Nontraditional Organization Structure) จะไม่มีกฎ ข้อบังคับ และระเบียบในการทำงานที่แน่นอนตายตัว โดยสมาชิกทุกคนจะมีความยืดหยุ่น และอิสระในการทำงาน สามารถทำการตัดสินใจในกรณีต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ซึ่งทำให้องค์การมีความยืดหยุ่น สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วในงานที่ต้องการความคิดสร้างสรรค์ และมีนวัตกรรมใหม่ โดยโครงสร้างองค์การแบบประเพณีนิยมจะประกอบไปด้วยรูปแบบดังต่อไปนี้

2.1 โครงสร้างแบบทีมงาน (Team Organization)

2.2 โครงสร้างแบบโครงการเฉพาะกิจ (Project Task Force)

2.3 โครงสร้างแบบแมทริกซ์ (Matrix Structure)

3. โครงสร้างองค์กรสมัยใหม่ เป็นโครงสร้างขององค์กรที่มีการพัฒนาขึ้น ตามกระแสการ พลวัตของสภาพแวดล้อม ตลอดจนอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงทำให้เกิดการปรับตัวขององค์กร เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นต่อการแข่งขัน โดยโครงสร้างขององค์กรสมัยใหม่จะประกอบไปด้วยรูปแบบดังต่อไปนี้

3.1 องค์กรแนวนราบ (Horizontal Organization)

3.2 องค์กรแบบ Modular (Modular Organization)

3.3 องค์กรเสมือน (Virtual Organization)

หลักการจัดองค์การ

การจัดองค์การ เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่การงาน บุคลากร และปัจจัยทางกายภาพต่าง ๆ ขององค์กร ได้มีหลักการที่สำคัญของการจัดองค์การ มีดังต่อไปนี้ (สมคิด บางโม, 2551:115-117)

กำหนดหน้าที่การงาน

การกำหนดหน้าที่ของงาน (Function) ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ขององค์กร หน้าที่การงาน และภารกิจ จึงหมายถึงกลุ่มของกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร หน้าที่การงานจะมีอะไรบ้าง และมีกี่กลุ่ม ขึ้นอยู่กับเป้าหมายขององค์กร ลักษณะขององค์กร และขนาดขององค์กร

การแบ่งงาน

เป็นการแยกงานหรือรวมหน้าที่การงานที่มีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน หรือแบ่งงานตามลักษณะเฉพาะของงาน แล้วมอบหมายงานให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถเพียงพอในการทำงานนั้น ๆ โดยตั้งหน่วยงานย่อยขึ้นมารับผิดชอบ

หน่วยงานสำคัญขององค์กร

การแบ่งหน่วยงานย่อยที่สำคัญขององค์กร จะเป็นแบ่งงานเพื่อให้เห็นลักษณะของงานได้เด่นชัดขึ้น ได้แก่

1. หน่วยงานหลัก เป็นหน่วยงานที่ต้องขึ้นตรงต่อสายการบังคับบัญชา และทำหน้าที่โดยตรงกับวัตถุประสงค์ขององค์การ
2. หน่วยงานที่ปรึกษา เป็นหน่วยงานที่ช่วยให้หน่วยงานหลักปฏิบัติงานได้ง่ายยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะงาน
3. หน่วยงานอนุกร เป็นหน่วยงานทางด้านธุรการ และงานอำนวยความสะดวก ไม่มีหน้าที่บริการลูกค้าขององค์การโดยตรง แต่เป็นหน่วยงานที่ช่วยบริการแก่หน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่ปรึกษา

อำนาจบังคับบัญชา

การบริหารจัดการยังพิจารณาถึงอำนาจ (Power) ในการตัดสินใจในการสั่งการซึ่งมีอยู่

2 แบบ

1. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นระบบบริหารที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานระดับสูงเพียงจุดเดียว จะตัดสินใจเรื่องใดก็ต้องรอให้ผู้บริหารระดับสูงตัดสินใจสั่งการ หรืออนุมัติก่อน จึงจะดำเนินการได้ ทำงานได้ล่าช้า ผู้บริหารระดับล่างไม่ได้รับผิดชอบใด ๆ จึงทำให้เกิดการริเริ่มในระบบงานใหม่ ๆ ได้ยาก เช่น การบริหารราชการไทย
2. การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจลงให้ผู้บริหารระดับล่าง หรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ โดยกระจายอำนาจส่วนใหญ่ลงให้ผู้บริหารระดับล่างสามารถตัดสินใจได้ทันที โดยไม่ต้องรอความเห็นชอบจากผู้บริหารในส่วนกลาง เช่น ระบบการปกครองที่มีเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.)

การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

คนหรือทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ เพราะผู้นำองค์การจะต้องใช้คนทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด และคนจะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ให้ทำงานได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของคนจะเป็นปัจจัยตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จขององค์การ เพราะถ้าคนไม่มีความสามารถและผู้นำองค์การไม่สามารถบริหารคนให้ปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายและมีศักยภาพตามวัตถุประสงค์ ก็จะทำให้เกิดการพัฒนางานองค์การในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้ยากขึ้น เพราะปัจจุบันและอนาคต มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคาดเดายาก ดังนั้น การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) จึงเป็น

ขั้นตอนของการจัดหาบุคลากรให้เหมาะสมกับความต้องการของลักษณะงาน ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ เพราะโครงสร้างในส่วนต่าง ๆ จะต้องถูกบรรจุด้วยตัวบุคคล เพื่อที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งขององค์การ และในการที่จะทำให้ผลของการปฏิบัติงานต่าง ๆ ก่อเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สุด ย่อมต้องขึ้นอยู่กับความสามารถหรือความพร้อมเพรียงของตัว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้วย

ความหมายของการจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดเข้าทำงานไว้ตามทัศนะของแต่ละท่านไว้ดังนี้

คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550:34) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) เป็นการจัดบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งที่ได้กำหนดไว้ หลังการและนโยบายของการจัดหาคนเข้ามาทำงาน ก็คือ “Put the right man on the right job” เพราะคนเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่มีความสำคัญมาก เป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งที่ส่งเสริม สนับสนุนในองค์การเจริญก้าวหน้าไปได้ โดยหลักของการจัดคนเข้าทำงาน ต้องจัดหาบุคคลประเภทต่าง ๆ เข้ามาทำงานให้ตำแหน่งที่องค์การมีอยู่ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่เหมาะสมกับงานในตำแหน่ง

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และนิตยาพร เสมอใจ (2547:130) การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึงการจัดหาบุคลากรให้เหมาะสมกับความต้องการของลักษณะงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า การจัดคนเข้าทำงานเป็นการจัดคนให้เหมาะสมกับงาน และระยะเวลา (Put the right man on the right job at the right time).

พะยอม วงศ์สารศรี (2534:3) การจัดคนเข้าทำงาน คือ กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ พิจารณามูลค่าที่มีอยู่ในสังคม เพื่อดำเนินการ สรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีความเหมาะสมเข้ามาอยู่ในองค์การ และในขณะที่บุคคลเข้ามาปฏิบัติงานในองค์การได้มีการจัดกิจกรรมบำรุงรักษาให้บุคคลที่คัดเลือกเข้าได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน และยังรวมไปถึงการแสวงหาวิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์การที่ต้องพ้นจากการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (อ้างถึง ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และนิตยาพร เสมอใจ, 2547:130)

สรุปความหมายของการจัดคนเข้าทำงานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การคัดสรรบุคลากรให้ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความชำนาญต่องานที่ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน

หน้าที่งานด้านการจัดคนเข้าทำงาน

หน้าที่การจัดคนเข้าทำงานได้แยกแยะงานหน้าที่สำคัญได้ 3 ด้าน คือ (ธงชัย สันติวงษ์, 2541:97)

1. การจัดหาบุคลากร โดยมีจุดมุ่งหมายที่สามารถได้คนดีมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน
2. การพัฒนาพนักงาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างให้คนงานเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อองค์กร
3. การบำรุงรักษาพนักงาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพยายามทำให้พนักงานมีความพอใจในหน้าที่งานที่ทำอยู่

กระบวนการจัดหาบุคลากร

กระบวนการจัดหาบุคลากร ได้มีการกำหนดหลักการสำคัญ มีดังต่อไปนี้ (มัลลิกา ดันสอน, 2544:149-160)

การสรรหา (Recruitment) เป็นการค้นหาและชักชวนบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน ให้สนใจสมัครเข้ารับการคัดเลือกในตำแหน่งที่ว่างในปริมาณที่มีความเพียงพอกับความต้องการของงาน โดยการคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติที่เหมาะสมกับความต้องการของงาน ซึ่งองค์การต่าง ๆ สามารถสรรหาบุคคลได้จาก 2 แหล่งดังต่อไปนี้

1. การสรรหาภายในองค์กร (Internal Source) เป็นการเปิดโอกาสให้พนักงาน สมัครเข้ารับการคัดเลือก
2. การสรรหาภายนอกองค์กร (External Source) เป็นการคัดสรรบุคลากรมาจากภายนอก เพื่อทำให้องค์การมีโอกาสดึงดูดบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ตลอดจนสามารถติดตามความเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ทัน

การคัดเลือก (Selection Process) เป็นการจับคู่ระหว่างความต้องการของงานและคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าไปทำงานให้ลงตัว โดยการคัดเลือกที่มีประสิทธิภาพ จะขึ้นอยู่กับ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ และการสรรหาที่เหมาะสม โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. การรับสมัครและกรอกใบสมัคร
2. การสัมภาษณ์ขั้นต้น
3. การทดสอบ
4. การตรวจสอบหลักฐาน
5. การสัมภาษณ์เพื่อรับเข้าทำงาน
6. การตรวจร่างกาย
7. การตัดสินใจขั้นสุดท้าย

การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรทรัพยากรมนุษย์ (Training and Human Resource Development)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ทำให้องค์การต้องมีการปรับตัวเพื่อสามารถดำเนินงานและแข่งขันกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง จะช่วยให้กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีศักยภาพในการทำงาน จึงทำให้หน่วยงานมีผลงาน และเจริญก้าวหน้า ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมกันทุกระดับ และจะเป็นประโยชน์แก่องค์การทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal)

เป็นระบบการตั้งเกณฑ์และมาตรฐานติดตาม ตรวจสอบ และสรุปผลการปฏิบัติงานของบุคคลว่าเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่เพียงใด เพื่อที่จะนำผลที่ได้ไปพัฒนาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคคล และจะเป็นข้อมูลในการพิจารณาในเรื่องของการให้ค่าตอบแทน การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรมและพัฒนา

การสั่งการ

ผู้นำในระดับต่าง ๆ ขององค์กรจะมีภาระหน้าที่ และควมมีรับผิดชอบที่จะกำหนดแนวทางและสร้างความร่วมมือกันในการทำงานระหว่างสมาชิก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายรวมขององค์กร ดังนั้น บทบาทของความเป็นผู้นำ เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาของตนทำงานให้สำเร็จอย่างมี

ประสิทธิภาพ เนื่องจากความเป็นผู้นำหรือสภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จในงานแทบทุกด้านขององค์กร ผู้นำที่มีความสามารถมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรประสบผลสำเร็จได้ แต่ในทางกลับกัน ถ้าผู้นำไม่มีความสามารถ ก็จะเป็นผลให้การทำงานด้านต่างๆ บกพร่องหรือขาดประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายได้

ความหมายของการสั่งการ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสั่งการไว้ตามทัศนะของแต่ละท่าน ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2541:108) การสั่งการ คือ การพยายามกระตุ้นให้คนผู้ปฏิบัติงานทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยดี หน้าที่งานสั่งการ นับว่าเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของกระบวนการจัดการ กล่าวคือ การสั่งการจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนสภาพให้วัตถุประสงค์สำเร็จเป็นความจริงขึ้นมาได้

ภาษณา สรเพชญพิสัย (2542:147) การสั่งการ หมายถึง ผู้บริหารที่มีความสามารถจะต้องสามารถสั่งการให้สมาชิกฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะมีสมรรถภาพสูงสุด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2552:34) การสั่งการเป็นกิจกรรมทางการจัดการที่จะกระตุ้นให้สมาชิก ขององค์กรปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย และแผนงานที่วางไว้ โดยอาศัยศิลปะในการบังคับบัญชา ความสามารถในการจูงใจ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารและการประสานงาน

จากการศึกษาข้อมูลที่อ้างถึงการสั่งการ ทำให้ผู้วิจัยสรุปความหมายของการสั่งการ หมายถึง ผู้นำหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในแต่ละหน่วย เป็นผู้ควบคุมและให้คำชี้แนะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามสำคัญ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้

หน้าที่การสั่งการ

หน้าที่การสั่งการ คือ ความพยายามในการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนด้วยดี เพื่อให้วัตถุประสงค์ ขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปกติหน้าที่การสั่งการจะมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ (ธงชัย สันติวงษ์, 2541:108)

1. การมุ่งกำกับให้พนักงานผู้ปฏิบัติงานทำงานไปในทิศทางที่ถูกต้อง บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. การมุ่งชักจูงใจให้ผู้ทำงานทุ่มเทกำลังใจและกำลังความในระดับสูง เพื่อที่จะให้งานสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ได้ดี

ผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้น หรือได้รับการยอมรับจากสมาชิกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม โดยจะเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา ประสานงาน และดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งมักจะเกิดจากความยินยอมของสมาชิกมากกว่าการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ โดยจะต้องแสดงภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งจะหมายถึงกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพล และใช้อำนาจเหนือบุคคลอื่น หรือผู้ตาม (Follower) เพื่อให้ทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเราสามารถสรุปลักษณะของภาวะผู้นำได้ 3 ประการ คือ (ณัฐพันธุ์ เจริญนันท์ และ จิตยาพร เสมอใจ, 2547:108-109)

1. ความเป็นผู้นำต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะปฏิบัติตามความต้องการของผู้นำ ดังนั้น ถ้าหากว่าปราศจากผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว คุณสมบัติของความเป็นผู้นำในบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็จะไม่มีความหมาย
2. กระบวนการของความเป็นผู้นำจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การจัดสรร และใช้อำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้นำและสมาชิกของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้นำต้องการหรือคาดหวัง
3. ผู้นำสามารถใช้อิทธิพลกับผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา การมีอำนาจในการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานใดงานหนึ่งเฉพาะ และเนื่องจากอิทธิพลของเขามีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จะทำให้สามารถดำเนินงานถึงเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของการสั่งการที่ดี

ลักษณะของการสั่งการที่ดี ต้องเป็นคำสั่งที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้รับคำสั่งจะต้องมีอำนาจ เวลาและอุปกรณ์ในการดำเนินงานเพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ตามคำสั่งนั้น ๆ การสั่งงานที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ (สมคิด บางโม, 2551:176-177)

1. เป็นเรื่องที่ได้รับคำสั่งสนใจ เช่น งานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่โดยตรง หรือเป็นงานที่ผู้รับคำสั่งอาจได้รับประโยชน์ตอบแทน
2. คำสั่งต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ไม่ใช่เป็นเรื่องส่วนตัว
3. คำสั่งต้องเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่เยิ่นเย้อและสามารถปฏิบัติได้
4. คำสั่งต้องแน่นอน ควรเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อป้องกันความผิดพลาด

กระบวนการของการออกคำสั่ง ควรดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้.-

1. การกำหนดงานที่จะสั่งให้ปฏิบัติ จะต้องคำนึงถึงประเภทของงานและปริมาณงานที่จะสั่งให้เหมาะสมกับคนที่รับคำสั่ง
2. การเลือกคนที่รับคำสั่ง ควรเป็นผู้มีความสามารถ เหมาะสมกับงาน และคำนึงถึงความรู้สึกของคนในหน่วยงานนั้นด้วย
3. การสั่งการ ควรสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร และเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมอบอำนาจในการปฏิบัติงานไปด้วย
4. การให้การสนับสนุน เช่น ให้ความสำคัญแก่ผู้รับคำสั่ง แนะนำบุคคลที่จะต้องติดต่อด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ผู้รับคำสั่งมั่นใจว่าผู้สั่งพร้อมที่จะให้ความสนับสนุนตลอดเวลา
5. การตรวจสอบความก้าวหน้า เป็นการควบคุมให้การปฏิบัติงานต่อเนื่องกันไป อาจสอบถามด้วยวาจาหรือให้รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร
6. การวัดความสำเร็จ เป็นการกระตุ้นการทำงานแบบหนึ่ง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นความสำคัญของงาน ผู้รับคำสั่งจะรู้ว่าเมื่อรับคำสั่งไปแล้วได้ปฏิบัติถูกต้องสมบูรณ์เพียงใด และอาจถือเป็นการให้รางวัลแก่ผลงานของผู้นั้นด้วย

การยอมรับหรือต่อต้านจากผู้ปฏิบัติงาน ต่อการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาในการเลือกใช้อำนาจให้เหมาะสมกับความจำเป็นและสถานการณ์ โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการใช้อำนาจในทางที่ผิด (Abuse of Power) ขณะที่ผู้ได้บังคับบัญชาอาจจะมีปฏิกิริยาต่อการใช้อำนาจใน 3 ลักษณะ ได้แก่ (มัลลิกา ดันสอน, 2544:169)

1. การยอมรับและการมีส่วนร่วม (Commitment) ผู้ได้บังคับบัญชาจะยอมรับและเห็นชอบกับเป้าหมายของผู้นำ ซึ่งจะทำให้เขาทุ่มเทความรู้ ความสามารถ และมีกำลังใจในการทำงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างเต็มที่
2. การให้ความร่วมมือ (Compliance) ผู้ได้บังคับบัญชารับรู้ในเป้าหมาย แต่จะไม่กระตือรือร้นในการทำงาน โดยจะเป็นเพียงผู้รับคำสั่ง และความพยายามทำตามคำสั่งของผู้นำเท่านั้น
3. การต่อต้าน (Resistance) ผู้ได้บังคับบัญชา จะไม่ยอมรับในความคิดของผู้นำ โดยจะพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนอาจจะแสดงความไม่พอใจ และขัดขวางการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายของผู้นำ

การควบคุม

การควบคุม เป็นหน้าที่สำคัญของการบริหารจัดการ ที่มีไว้เพื่อป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงาน ดังนั้น การควบคุมจึงไม่เป็นเพียงหน้าที่สุดท้ายในกระบวนการจัดการ แต่การควบคุมจะเป็นขั้นตอนที่ทำให้กระบวนการจัดการมีความสมบูรณ์ตามที่ผู้นำองค์กรต้องการ ถ้าการควบคุมมีการถูกละเลย หรือนำไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง จึงทำให้บริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ และหลายครั้งที่เกิดปัญหาร้ายแรงต่อองค์กร

ความหมายของการควบคุม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการควบคุมไว้ตามที่เสนอของแต่ละท่าน ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2541:145) การควบคุม หมายถึง การมุ่งให้เกิดความแน่ใจว่าผลงานที่ทำได้จริงนั้นได้ผลตรงตามที่ได้กำหนดไว้

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และลัดดาพร เสมอใจ (2547:256) การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ (Systematic Process) ในการติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมต่าง ๆ ได้บรรลุความสำเร็จที่เราต้องการและดำเนินไปในทิศทางที่กำหนด โดยที่การควบคุมจะช่วยทำให้ผู้บริหารเกิดความมั่นใจว่า กิจกรรมต่าง ๆ นั้น เป็นไปตามแผนและผู้ควบคุมสามารถแก้ไขข้อผิดพลาด หรือความเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นให้ถูกต้องตามที่ต้องการและสอดคล้องกับข้อจำกัดของแต่ละสถานการณ์ได้ก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและยากต่อการแก้ไข

คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550:34) การควบคุม (Controlling) เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่า การทำงานต่าง ๆ จะสำเร็จตามแผนที่วางไว้ ขั้นตอนในการควบคุม จะเป็นการวัดผลงานที่ได้กระทำไปแล้ว เปรียบเทียบกับผลงานที่กำหนดไว้ในแผน จะได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง รวมทั้งค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อแตกต่าง การควบคุมเป็นแนวทางการบริหารจัดการของผู้บังคับบัญชา เพื่อจะให้ทราบถึงความรู้ ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และหาทางแก้ไขข้อผิดพลาด หรือปัญหาอุปสรรคได้ทันทั่วทั้ง

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นถึง การควบคุม ทำให้ผู้วิจัยสรุปความหมายของการควบคุม หมายถึง ผู้นำหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ เป็นผู้ตรวจตราการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบคอยติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข

หน้าที่การควบคุม

หน้าที่การควบคุมนี้ จะเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินไป และประเมินให้ทราบถึงขนาดของความสำเร็จในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และโดยการวัดและประเมินผลการทำงานในการควบคุมนี้เอง ที่มีผลกระทบให้มีการปรับการทำงานของหน้าที่ทางการบริหารประการอื่น ๆ ด้วย และที่สำคัญที่สุดที่เป็นจุดมุ่งหมายประการสุดท้ายของการควบคุม คือ การปรับแก้ให้ผลงานที่วางไว้กับผลงานที่ทำได้จริงให้ตรงกัน เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ (ธงชัย สันติวงษ์, 2541:145)

องค์ประกอบในการควบคุม

การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ จะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ (ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และฉัตยาพร เสมอใจ, 2547:260)

1. การวัดผลการดำเนินงาน ก่อนที่ผู้บริหารหรือผู้ควบคุมจะสามารถวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องจัดตั้ง หน่วยในการวัด (Unit of Measure) สำหรับใช้เป็นตัววัด เพื่อทำการเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน โดยผู้นาองค์การสามารถทำการวัดและประเมินผลงานบางด้านได้ง่ายและชัดเจน ทั้งนี้ ผู้นาองค์การอาจทำการวัดผลงานได้จากวิธีการดังต่อไปนี้

- 1.1 สังเกตด้วยตัวเอง (Personal Observation)
- 1.2 การรายงานทางสถิติ (Statistic Reports)
- 1.3 การรายงานด้วยปากเปล่า (Oral Reports)
- 1.4 การเขียนรายงาน (Written Reports)

2. เปรียบเทียบผลการวัดกับมาตรฐาน หลังจากที่คุณควบคุมได้รับผลการปฏิบัติงานแล้ว ผู้ควบคุมจะนำข้อมูลมาทำการเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ และมาตรฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้นาองค์การสามารถกำหนดเกณฑ์ในมิติต่าง ๆ และตั้งมาตรฐานสำหรับทั้งองค์การเอง หรือจะตั้งมาตรฐานเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งในองค์การก็ได้

3. การแก้ไขข้อผิดพลาด เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการควบคุมที่จะช่วยผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานไปถึงเกณฑ์ และระดับมาตรฐาน หรือบรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนด

กระบวนการควบคุม

กระบวนการควบคุม ได้กำหนดแนวทางในการควบคุมงาน ประกอบด้วยลำดับขั้นที่สำคัญ ดังนี้ (สมคิด บางโม, 2551:203)

1. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานให้ชัดเจน
2. การกำหนดมาตรฐานของงานต่าง ๆ
3. การวัดผลการปฏิบัติงาน
4. การเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน
5. การดำเนินการแก้ไข

งบประมาณ

งบประมาณ (Budgeting) เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในการบริหารงาน เปรียบเสมือนเครื่องจักร **“ถ้าไม่มีน้ำมันหล่อลื่น ก็ไม่สามารถทำงานได้ฉันใด การบริหารจัดการที่ไม่มีงบประมาณ ก็ยากที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ฉันนั้น”** ดังนั้น ในการควบคุมของภาครัฐบาลจึงใช้งบประมาณเป็นการประเมินเวลา เงิน วัสดุ เครื่องใช้สอยต่าง ๆ ที่จะใช้ในการบริหาร แต่การประมาณการด้วยสิ่งเหล่านี้ เป็นเรื่องลำบากและเข้าใจยาก จึงนิยมกำหนดงบประมาณออกมาเป็นตัวเลข และงบประมาณจะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน การวางแผน และการควบคุมการใช้จ่ายเงินโดยมิชอบ หรือใช้จ่ายเงินเกินงบประมาณ นอกจากนี้ ยังใช้งบประมาณสำหรับควบคุมประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วย (ภายณา สรเพชญ์พิสัย, 2542: 151)

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงแนวคิดและหลักเกณฑ์ต่างๆของการบริหารจัดการ จึงทำให้รู้ว่า การบริหารงานในอดีตตลอดจนปัจจุบันได้นำทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนวิธีหรือแนวทางการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงาน ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ 5 ประการคือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งงาน การควบคุม จากสิ่งที่ยังถึงนั้นทำให้ทราบว่าการศึกษาการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการทำงาน การศึกษาวิจัย และจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง

จากการศึกษาถึง แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่ผ่านมามีในอดีต ในการศึกษาการบริหารจัดการ ได้มีความคิดเห็นที่ตรงกันบางส่วนต่อการศึกษาวิจัยและบางส่วนผู้วิจัยได้วิเคราะห์ให้มีความเหมาะสมกับบริบทต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องของการบริหารจัดการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วงเพื่อตอบสนองต่อการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น

โดยผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของหลักการจัดการของแฮโรลด์ ดี คูนต์ซ์ (Harold D. Koontz) ซึ่งได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอนซึ่งเรียกกันว่า POSDC ซึ่งมีดังนี้ Planning - การวางแผน, Organizing - การจัดองค์การ, Staffing - การจัดการงานบุคคล, Directing - การอำนวยการ, Controlling - การควบคุมการทำงาน มาสังเคราะห์ร่วมกับหลักเกณฑ์การบริหารจัดการ จากการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยนิยมนร่วมของแต่ละกลุ่มปัจจัยจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงสถานะของตัวชี้วัดในการบริหารจัดการต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

ตารางที่ 2.6 แสดงถึงองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการและตัวบ่งชี้ในการกำหนดตัวชี้วัดของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ	หลักเกณฑ์	ตัวบ่งชี้
1. การวางแผน	1. การกำหนดเป้าหมาย 2. การวางแผนปฏิบัติการ	1. การบรรลุถึงเป้าหมาย 2. การมีประสิทธิภาพต่อการดำเนินงาน 3. การประสานกันทำงาน 4. การประหยัดทางด้านทรัพยากรต่างๆ 5. สะดวกต่อการแก้ไขและปรับปรุง
2. การจัดองค์การ	1. กำหนดโครงสร้าง	1. การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ 2. ง่ายต่อการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น 3. อำนาจหน้าที่ต่อความรับผิดชอบ
3. การจัดคนเข้าทำงาน	2. การคัดสรรบุคคลากร	1. ประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน 2. บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
4. การสั่งการ	1. กระบวนการมอบหมายงาน 2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ แก่ผู้ปฏิบัติงาน	1. ความเชื่อมั่นต่อองค์กร 2. ประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกับแผนงาน 3. ความสามัคคีภายในองค์กร
5. การควบคุม	1. ตรวจสอบการปฏิบัติงาน	1. การประเมินผลงาน 2. การเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน 3. การวัดผลงาน 4. ปริมาณงาน 5. คุณภาพของงาน 6. เวลา 7. ค่าใช้จ่าย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โกศลรุ่ง กรองแก้ว (2554) โดยศึกษาถึงประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 600 คน ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของยามานะ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่าง ทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านความพึงพอใจในการดำเนินงาน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผู้นำและประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ไม่แตกต่างกัน

อัญญรัตน์ คลีเกษร (2554) โดยศึกษาถึงประสิทธิผลองค์การของเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์การ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานเทศบาลระดับปฏิบัติของเทศบาลตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 225 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือด้านการปกครอง และด้านสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ ให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์การมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลในอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า พนักงานให้ความสำคัญกับค่านิยม ทักษะและรูปแบบการบริหารจัดการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล ด้านเศรษฐกิจ ด้านปกครอง และด้านสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม มีประสิทธิผลมากขึ้น

ประภัสสร บุญชู (2553) โดยศึกษาถึงประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม และเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ ลักษณะขององค์การ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคคลและนโยบายการบริหาร การปฏิบัติต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวน 177 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ร่วมกับแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นตามตัวแปร ด้วยการทดสอบค่าคงที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยวิธีของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านลักษณะของบุคคลในองค์การ ด้านนโยบายการบริหาร การปฏิบัติงานและด้านลักษณะขององค์การ มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับส่วนด้านลักษณะของสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพด้านการบรรลุเป้าหมายขององค์การ ด้านความสามารถในการปรับตัวขององค์การ และด้านความพึงพอใจของพนักงานอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนการเปรียบเทียบ ผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านองค์การ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ชัยวัฒน์ สวัสดิเวช (2553) โดยมีการศึกษาถึง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการป้องกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาแนวทางในการ

ดำเนินงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดภูเก็ต โดยเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพโดยเป็นการศึกษาทำความเข้าใจในโจทย์การวิจัยและสามารถตอบปัญหาการวิจัยในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรการด้านความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของการปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ตลอดจนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดภูเก็ต วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยวิทยาเขตภูเก็ต และ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 18 ภูเก็ต ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ระดับลึก สัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานจากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งได้แก่ พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครมูลนิธิ ผู้มีประสบการณ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิบุคคล ผู้ประสบภัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดบันทึกข้อมูล บันทึกภาพและบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วถอดคำให้สัมภาษณ์จัดทำหมวดหมู่โน้ตสัน หากความเชื่อมโยงของมโนทัศน์และเหตุผล สรุปเป็นผลการศึกษาวิจัย จากผลการศึกษาพบว่า มีอยู่ 4 ปัญหา คือ 1) ปัญหาด้านโครงสร้างขั้นตอน ระเบียบและกฎหมายโดยการสั่งการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังไม่เป็นเอกภาพ ตลอดจนการดำเนินงานทางด้านเอกสารมีความล่าช้า 2) ปัญหาทางด้านบุคลากรมีไม่เพียงพอขาดองค์ความรู้และขาดทักษะในการชี้แจง 3) ปัญหาด้านงบประมาณ 4) ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักร ในส่วนของแนวทางการพัฒนามี 5 ประการ คือ 1) แนวทางการแก้ปัญหาทางด้านโครงสร้างขั้นตอน ระเบียบและกฎเกณฑ์ 2) แนวทางการแก้ปัญหาทางด้านบุคลากร 3) แนวทางการแก้ปัญหาทางด้านงบประมาณ 4) แนวทางด้านวัสดุอุปกรณ์ 5) แนวทางการเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมา

อนก อ่อนมั่นคง (2553) โดยศึกษาถึง การให้บริการทางด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเปรียบเทียบสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามเพศ อายุ รายได้และอาชีพ และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านบุคลากร ทรัพยากร งบประมาณและระบบการทำงาน ทางการบริหารจัดการทางด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 377 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติประกอบด้วยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบว่าระดับสภาพปัญหาและความต้องการของ

ประชาชนต่อการให้บริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับปานกลางส่วนการเปรียบเทียบสภาพปัญหา และความต้องการต่อการให้บริการด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนที่มีเพศ อายุ รายได้ อาชีพพบว่ามีความแตกต่างกันและนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาและความต้องการการให้บริการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรและระบบการทำงานและในส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางการบริหารจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยคือความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือการให้บริการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาการให้บริการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านทรัพยากรงบประมาณ และระบบการทำงานและมีความสัมพันธ์กับความต้องการ การให้บริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านทรัพยากรและระบบการทำงาน ส่วนในด้านความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาและความต้องการ การให้บริการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านบุคลากร ทรัพยากรและงบประมาณ

ทรงชัย บุญรัตน์ (2553) โดยศึกษาถึง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลา โดยสารนิพนธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลาของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลา ประชากรที่ใช้ก็คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลาจังหวัดสงขลา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบปลายปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Z - test และ ค่า F-test จากการศึกษาทำให้พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลา ของประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจากข้อสรุปดังกล่าวของผู้วิจัย ทำให้ทราบถึงปัญหาตรงที่ว่าเป็นการเข้าระงับเหตุภัยพิบัติยังมีความล่าช้าอยู่ ยานพาหนะที่ใช้ในการอพยพผู้ประสบภัยไม่เพียงพอ การจัดทำแผนยังขาดการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม การบูรณะ

ฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัยมีความล่าช้า ส่วนแนวทางการแก้ไขคือการเข้าระงับเหตุภัยพิบัติควรปฏิบัติให้รวดเร็วและทั่วถึง ควรมีการเพิ่มอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยแก่ตัวเจ้าหน้าที่และผู้ประสบภัย ควรเพิ่มยานพาหนะที่ใช้ในการอพยพผู้ประสบภัยให้เพียงพอ ควรมีการจัดทำแผนงานโดยเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันเฝ้าระวัง ควรมีการฝึกอบรม และซ้อมการป้องกันภัยแก่ประชาชนให้มากขึ้น ควรเพิ่มงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เพียงพอ

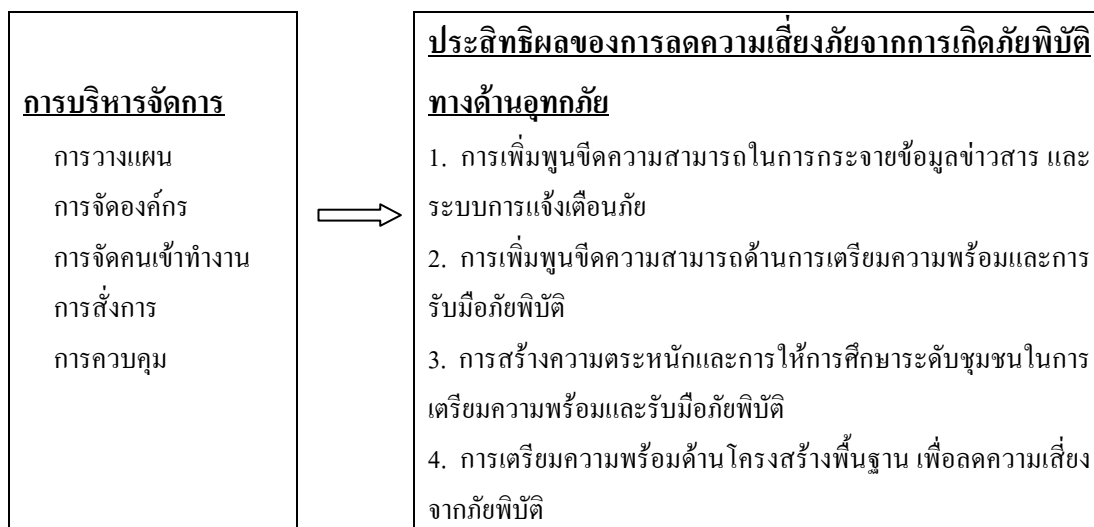
เมทินี มะโนแก้ว (2550) โดยศึกษาถึง การแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาวิธีการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดในการบริหารจัดการน้ำท่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่และเพื่อสำรวจถึงผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมที่ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบกับเพื่อแสวงหาแนวทางการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วมภายในตำบลป่าแดด รวมถึงเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดดที่ผ่านมา จากผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาทางด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ อำนาจหน้าที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการแก้ไขปัญหาการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆ ที่ต้องทำงานร่วมกับภาคเอกชน ในส่วนประชาชนได้รับผลกระทบมากที่สุดคือการขาดแคลนอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าวิธีการป้องกันและแก้ไขที่ผ่านมาอยู่ในระดับดี โดยเห็นด้วยมากที่สุดเรื่องการแจกกระสอบทราย และแสดงการเห็นด้วยกับแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดดในอนาคตอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมากที่สุดคือ การรื้อหรือเปลี่ยนแปลงฝายกั้นน้ำท่าวังตาลเดิมและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในลักษณะเขื่อนหรือประตูระบายน้ำเพื่อให้ น้ำระบายเร็วขึ้น

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548) โดยศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะอปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของ อปพร.และเปรียบเทียบความแตกต่างของสมาชิก อปพร.ในด้านบุคคล ด้านสังคม และด้านการติดต่อสื่อสารของ อปพร.กับการมีส่วนร่วมของปัญหาและอุปสรรค โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม และแนวคิดเรื่องการติดต่อสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิก อปพร.ของศูนย์เทศบาลนครอุบลราชธานี งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 205 คนซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายโดยใช้วิธีจับสลากเลือกสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ใน

การวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบสมมติฐานใช้ T-test และ F-test (ANOVA) จากการศึกษาวิจัยทำให้ได้บทสรุปว่าสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารสังคมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ในระดับปานกลาง อาสาสมัคร อปพร.ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลักและรายได้ต่อเดือน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน แต่สมาชิก อปพร. ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยอาสาสมัครที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก อปพร. 6-10 ปี มีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มากกว่าที่เป็นอาสาสมัครที่เป็นสมาชิกมากกว่า 10 ปี

2.5 กรอบแนวความคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างกรอบแนวคิดจากพื้นฐานของหลักการบริหารจัดการของ แฮโรลด์ ดี. คูนต์ซ์ (Harold D. Koontz) ส่วนประสิทธิผลการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย สร้างบนพื้นฐานของแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553-2562 ซึ่งจัดทำขึ้นโดย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีด้วยกัน 6 ข้อ แต่ผู้วิจัยจะเลือกเพียง 4 หัวข้อ นำมาสร้างเป็นกรอบโครงสร้างของการวิจัยในการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ส่วน 2 หัวข้อที่เหลือ ผู้วิจัยไม่ได้นำมาสร้างกรอบ เพราะในหัวข้อแรก การจัดทำแผนจาก การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ระดับอำเภอ ระดับเทศบาล ระดับตำบล ระดับ (ชุมชน) หมู่บ้าน ทางเทศบาลได้รับแผนการปฏิบัติงานจากภาคส่วนจังหวัด ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเทศบาลตำบลบางม่วง และได้ดำเนินการมาโดยตลอดในหัวข้อที่ 2 การฝึกซ้อมแผนทุกระดับ ทางเทศบาลมีการจัดทำฝึกซ้อมปีละ 2 ครั้ง เป็นประจำอยู่แล้ว คือ ช่วงต้นปี และปลายปี

รูปภาพที่ 2.4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.6 สมมุติฐาน

การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม มีความสัมพันธ์กัน ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณี อุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยและปัญหาอุปสรรค ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้.-

- 3.1 วิธีการศึกษาวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาโดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนการศึกษาคือ การศึกษาจากเอกสารสิ่งพิมพ์ ตำรา และทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับการบริหารจัดการต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติของอุทกภัย เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นบุคลากรของเทศบาลตำบลบางม่วงและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 257 คน โดยแบ่งแยกย่อย ดังนี้ นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล รวม 15 คน สำนักปลัดเทศบาล รวม 29 คน กองคลัง รวม 8 คน กองช่าง รวม 7 คน กองสาธารณสุข รวม 22 คน อาสาสมัคร สาธารณสุขมูลฐาน รวม 101 คน คณะกรรมการชุมชนมี 9 ชุมชน รวม 75 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือ แนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด สำหรับการเก็บข้อมูลของการศึกษา การบริหารจัดการต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ประเภท ตำแหน่ง ระดับชั้นเงินเดือน ภูมิสำเนา (เทศบาลบางม่วง) ประสบการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ปี 2554 (เทศบาลตำบลบางม่วง)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ผู้ตอบประเมินค่าคะแนนมี 3 ระดับ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

ระดับคะแนน 1	หมายถึง	ไม่จริง
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	จริง

โดยผู้วิจัยได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการแปลระดับคะแนนของการบริหารจัดการ โดยใช้วิธีการอิงเกณฑ์ในการแปลผลข้อมูลออกเป็น 3 ระดับ โดยดูจากการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตราส่วนในการประเมินค่า โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ในการศึกษาพิจารณา

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} = 3 - 1/3 = 0.67$$

มีการนำค่าพิสัยที่ได้มากำหนดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการ ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลค่าความหมาย
2.55 – 3.00	มีการดำเนินงานในระดับสูง
1.68 – 2.54	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
1.00 – 1.67	มีการดำเนินงานในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มีด้วยกัน 3 ทางเลือก เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

ระดับคะแนนที่ 1	หมายถึงยังไม่ได้ดำเนินการ
ระดับคะแนนที่ 2	หมายถึงดำเนินการบางส่วน
ระดับคะแนนที่ 3	หมายถึงดำเนินการครบถ้วน

โดยผู้วิจัยได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการแปลผลของทางเลือกประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ โดยใช้วิธีการอิงเกณฑ์ในการแปลผลข้อมูลออกเป็น 3 ระดับ โดยดูจากการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตราส่วนในการประเมินค่า โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ในการศึกษาพิจารณา

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} = 3 - 1/3 = 0.67$$

มีการนำค่าพิสัยที่ได้มากำหนดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการ ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลค่าความหมาย
2.55 – 3.00	มีการดำเนินงานในระดับสูง
1.68 – 2.54	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
1.00 – 1.67	มีการดำเนินงานในระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบเครื่องมือดังต่อไปนี้.-

1) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการการศึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขความถูกต้อง และตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

2) การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับข้าราชการส่วนท้องถิ่นและพนักงานราชการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของ ครอนบาร์ท (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ปรากฏผลดังนี้ ทางด้านประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจะแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ คือ 1. ด้านการเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบการแจ้งเตือนภัย Alpha = 0.817 2. ด้านการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ Alpha = 0.837 3. ด้านการสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน Alpha = 0.892 4. ด้านความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ Alpha = 0.794 โดยมีค่า Alpha รวม = 0.936 ทางด้านการบริหารจัดการ จะแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ คือ 1. ด้านการวางแผน Alpha = 0.766 2. ด้านการจัดองค์การ Alpha = 0.786 3. ด้านการจัดบุคลากร Alpha = 0.882 4. ด้านการสั่งการ Alpha = 0.901 5. ด้านการควบคุม Alpha = 0.853 โดยมีค่า Alpha รวม = 0.958 เมื่อตรวจสอบ Alpha รวมกันทั้งฉบับ พบว่า Alpha = 0.955 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้.-

- 1) ติดต่อขอหนังสือจากทางคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล ถึงนายกเทศบาลตำบลบางม่วง เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล
- 2) ส่งหนังสือขออนุญาตการขอเก็บข้อมูล ไปยังทางเทศบาลตำบลบางม่วง ถึงนายกเทศบาลตำบลบางม่วง พร้อมโครงร่างตัวอย่างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล จำนวน 1 ชุด เพื่อขออนุมัติในการเก็บข้อมูล
- 3) ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ เดือนสิงหาคม 2556 ถึงเดือนกันยายน 2556
- 4) นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ และความถูกต้องของข้อมูล โดยแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยในการประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมในการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม พร้อมกับการบันทึกข้อมูลที่ครบถ้วนจนได้ แบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลข้อมูลมีดังนี้.-

ส่วนที่ 1 สถิติบรรยาย (Descriptive Statistic) อธิบายผลวิจัยเชิงพรรณนาเกี่ยวกับบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย สถิติที่ใช้ คือความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับปัญหาและอุปสรรค ใช้สถิติคือ ความถี่

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการ กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ผู้วิจัยใช้ Pearson's Correlation Coefficient และ Multiple Regression Analysis ในการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชากร ซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลบางม่วง และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 257 ฉบับ โดยแบ่งแยกดังนี้ นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล รวม 15 คน สำนักปลัดเทศบาล รวม 29 คน กองคลัง รวม 8 คน กองช่าง รวม 7 คน กองสาธารณสุข รวม 22 คน อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานรวม 101 คน คณะกรรมการชุมชนมี 9 ชุมชน รวม 75 คน ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จริง จำนวน 257 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยโดยการบรรยายประกอบตาราง ผู้วิจัยขอนำเสนอออกเป็น 4 ส่วนตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะประชากร วิเคราะห์ และเสนอเป็นค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย
3. การบริหารจัดการในองค์กร
4. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ

รายละเอียดของผลการวิจัยมีดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะทางประชากร

(n=257)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	81	31.51
หญิง	176	68.48
รวม	257	100.00
อายุ (ปี)		
20-25	7	2.72
26-30	17	6.61
31-35	14	5.44
36-40	23	8.94
41-45	30	11.67
46-50	32	12.45
50	134	52.14
รวม	257	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	208	81.92
ปริญญาตรี	39	15.17
ปริญญาโท	10	3.89
สูงกว่าปริญญาโท	-	-
อื่น ๆ (ไปรตระบุ)	-	-
รวม	257	100.00
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 1 ปี	44	17.12
1-5 ปี	77	29.96
6-10 ปี	42	16.34
มากกว่า 10 ปี	94	36.57
รวม	257	100.00

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะทางประชากร (ต่อ)

(n=257)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภท		
คณะผู้บริหารเทศบาล	15	5.83
พนักงานเทศบาล	22	8.56
ลูกจ้างประจำ	13	5.05
พนักงานจ้าง	31	12.06
อาสาสมัครและคณะกรรมการชุมชน	176	68.48
รวม	257	100.00
ตำแหน่ง		
นายกเทศมนตรี	1	0.38
รองนายก	2	0.77
สมาชิกสภาเทศบาล	12	4.66
สำนักปลัดเทศบาล	29	11.28
กองคลัง	8	3.11
กองช่าง	7	2.72
กองสาธารณสุข	22	8.55
อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน	101	39.29
กรรมการชุมชน	75	29.18
อื่น ๆ (โปรดระบุ)	-	-
รวม	257	100.00
ระดับขั้นเงินเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	75	29.18
5,001-10,000 บาท	84	32.68
10,001-15,000 บาท	63	24.51
15,001-20,000 บาท	17	6.61
20,001 บาทขึ้นไป	18	7.00
รวม	257	100.00

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะทางประชากร (ต่อ)

(n=257)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบางม่วง	241	93.77
ไม่ได้อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบางม่วง	16	6.22
รวม	257	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบางม่วง		
น้อยกว่า 1 ปี	-	-
1-5 ปี	2	0.82
6-10 ปี	7	2.90
มากกว่า 10 ปี	232	96.26
รวม	241	100.00
ประสบการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ปลายปี 2554 (เทศบาลตำบลบางม่วง)		
เคย	256	99.61
ไม่เคย	1	0.38
รวม	257	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะทางประชากร พบว่า

เพศ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.48) และเพศชาย (ร้อยละ 31.51)

อายุ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 52.14) รองลงมา มีอายุมากกว่า 46-50 ปี (ร้อยละ 13.45) มากกว่า 41-45 (ร้อยละ 11.67) มากกว่า 36-40 ปี (ร้อยละ 8.94) มากกว่า 26-30 ปี (ร้อยละ 6.61) มากกว่า 31-35 ปี (ร้อยละ 5.44) และ 20-25 ปี (ร้อยละ 2.72) ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 81.92) รองลงมา ปริญญาตรี (ร้อยละ 15.71) และปริญญาโท (ร้อยละ 3.89) ตามลำดับ

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 36.57) รองลงมาอยู่ในระยะเวลา 1-5 ปี (ร้อยละ 29.96) น้อยกว่า 1 ปี (ร้อยละ 17.12) และระยะเวลา 6-10 ปี (ร้อยละ 16.34) ตามลำดับ

ประเภท พบว่า ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในส่วนของอาสาสมัครและคณะกรรมการชุมชน (ร้อยละ 68.48) รองลงมา พนักงานจ้าง (ร้อยละ 12.06) พนักงานเทศบาล (ร้อยละ 8.56) คณะผู้บริหารเทศบาล (ร้อยละ 5.83) และลูกจ้างประจำ (ร้อยละ 5.05) ตามลำดับ

ตำแหน่ง พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ อยู่ในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (ร้อยละ 39.29) รองลงมา คณะกรรมการชุมชน (ร้อยละ 29.18) สำนักปลัดเทศบาล (ร้อยละ 11.28) กองสาธารณสุข ร้อยละ (8.55) สมาชิกสภาเทศบาล (ร้อยละ 4.66) กองคลัง (ร้อยละ 3.11) กองช่าง (ร้อยละ 2.71) รองนายกเทศมนตรี (ร้อยละ 0.77) และนายกเทศมนตรี (ร้อยละ 0.38) ตามลำดับ

ระดับขั้นเงินเดือน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ มีระดับขั้นเงินเดือน อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 32.68) รองลงมาต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 29.18) ช่วง 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 24.51) ช่วง 20,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 7.00) ช่วง 15,001-20,000 บาท (ร้อยละ 6.61) ตามลำดับ

ภูมิลำเนา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในส่วนของพื้นที่การดูแลของเทศบาลตำบลบางม่วง (ร้อยละ 93.77) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่มากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 96.26) รองลงมาอาศัยอยู่ในช่วง 6-10 ปี (ร้อยละ 7) ช่วง 1-5 ปี (ร้อยละ 0.82) ส่วนกลุ่มประชากรที่ไม่อยู่ในพื้นที่การดูแลของเทศบาลตำบลบางม่วง (ร้อยละ 6.22) ตามลำดับ

ประสบการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ในช่วงปลายปี 2554 (เทศบาลตำบลบางม่วง) พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ เคยประสบปัญหา (ร้อยละ 99.61) ไม่เคยประสบปัญหา (ร้อยละ 0.38)

4.2 ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าร้อยละทางด้านการเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบการแจ้งเตือนภัย

ประเด็น	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการบางส่วน	ดำเนินการครบถ้วน
การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบการแจ้งเตือนภัย			
1. ทางเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบถึงสถานการณ์ของระดับน้ำขึ้น-น้ำลง เป็นระยะ	8.17	31.91	59.92
2. ทางเทศบาลมีการตรวจสอบสภาพอากาศเพื่อเป็นการระวังเตือนภัยให้กับประชาชนทราบล่วงหน้าได้ทันเหตุการณ์	7.78	34.63	57.59
3. เทศบาลได้จัดตั้งฝ่ายร้องทุกข์ เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ประสบภัยปัญหาอุทกภัยเมื่อยามเกิดภัย	6.23	19.46	74.32
4. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง	5.45	25.68	68.87
5. มีผู้แสดงความคิดเห็นหรือรับแบบประเมินการกระจายข้อมูลข่าวสาร	6.23	26.07	67.70
6. เจ้าหน้าที่พุดจาสุภาพและมีความเต็มใจต่อการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับภัยพิบัติ เมื่อผู้ประสบปัญหา มาติดต่อยังเทศบาล	4.28	33.46	61.87
7. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยให้ประชาชนทราบ	5.87	30.35	63.81
8. ทางเทศบาลมีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย	5.45	36.58	57.98
9. การกระจายข้อมูลข่าวสารเข้าถึงประชาชนโดยตรง	5.45	29.18	65.37
10. ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนไม่มีความซับซ้อนจนเกินไป	5.06	27.24	67.70
	$\bar{x} = 2.58$	S.D. = .60	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของคำถามพบว่า แต่ละข้อคำถามมีระดับความคิดเห็นของค่าดำเนินการครบถ้วนอยู่ในระดับสูง โดยมีผู้ตอบคำถาม ค่าดำเนินการครบถ้วนสูงสุดในข้อที่ว่าเทศบาลได้จัดตั้งฝ่ายร้องทุกข์ เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ประสบภัยปัญหาอุทกภัย เมื่อยามเกิดภัย (ร้อยละ 74.32) รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 68.87) ผู้แสดงความคิดเห็นหรือรับแบบประเมินการกระจายข้อมูลข่าวสาร และขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนไม่มีความซับซ้อนจนเกินไป (ร้อยละ 67.70) การกระจายข้อมูลข่าวสารถึงประชาชนโดยตรง (ร้อยละ 65.37) เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยให้ประชาชนทราบ (ร้อยละ 63.81) เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพ และมีความเต็มใจต่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ เมื่อผู้ประสบปัญหาติดต่อยังเทศบาล (ร้อยละ 61.87) ทางเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบถึงสถานการณ์ของระดับน้ำขึ้น-น้ำลงเป็นระยะ (ร้อยละ 59.92) ทางเทศบาลมีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย (ร้อยละ 57.98) ท้ายสุด ทางเทศบาลมีการตรวจสอบสภาพอากาศเพื่อเป็นการระวังเตือนภัยให้กับประชาชนทราบล่วงหน้าได้ทันเหตุการณ์ (ร้อยละ 57.59) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าร้อยละทางด้านการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ

ประเด็น	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการบางส่วน	ดำเนินการครบถ้วน
การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ			
1. การสำรวจชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่คาดว่าจะเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย	4.28	26.07	69.65
2. ทางเทศบาลมีการเตรียมพาหนะ อย่างเช่น เรือยนต์ดับเพลิง พร้อมเครื่องหาบหาม, รถยนต์ตรวจการ, รถยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย, รถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิง	3.50	23.35	73.15
3. ทางเทศบาลมีการเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ อย่างเช่น เครื่องสูบน้ำ, เครื่องสูบน้ำชนิดหาบหาม	3.50	27.63	68.87
4. มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่พร้อมในการปฏิบัติการ	2.72	31.91	65.37
5. ทางเทศบาลมีการจัดบุคลากร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในทุกโอกาส	3.11	27.24	69.65
6. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกระดับมีการซักซ้อมเพื่อรับทราบหน้าที่ และมีความพร้อมในการปฏิบัติ	3.11	31.13	65.76
7. มีการจัดหาสถานที่อพยพไว้เรียบร้อยแล้ว	4.28	19.84	75.88
8. มีการจัดหาสถานที่รักษาพยาบาลเมื่อยามเกิดภัยไว้เรียบร้อยแล้ว	6.23	26.46	67.32
9. มีการจัดหาแหล่งสำรองน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอเมื่อยามเกิดภัย	4.28	26.07	69.65
10. มีการจัดหาเวชภัณฑ์สำหรับประชาชนและทางราชการไว้พร้อม เมื่อเกิดเหตุการณ์	3.89	29.18	66.93
	$\bar{x}=2.65$	S.D.=0.55	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของคำถาม พบว่า แต่ละข้อคำถาม มีระดับความคิดเห็นของค่าการดำเนินการครบถ้วนอยู่ในระดับสูง โดยมีผู้ตอบคำถามค่าดำเนินการ

ครบถ้วนสูงสุดในข้อที่ว่า มีการจัดหาสถานที่อพยพไว้เรียบร้อย (ร้อยละ 75.88) รองลงมาคือ ทางเทศบาลมีการเตรียมพาหนะ อย่างเช่น เรือยนต์ ดับเพลิง พร้อมเครื่องหาบหาม รถยนต์ตรวจการณ์ รถยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย รถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิง (ร้อยละ 73.15) การสำรวจชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่คาดว่าจะเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย ทางเทศบาลมีการจัดบุคลากร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในทุกโอกาส และมีการจัดหาแหล่งสำรองน้ำดื่มที่สะอาด และเพียงพอเมื่อยามเกิดภัย (ร้อยละ 69.65) ทางเทศบาลมีการเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องสูบน้ำชนิดหาบหาม (ร้อยละ 68.87) มีการจัดหาสถานที่รักษาพยาบาลเมื่อยามเกิดภัยไว้เรียบร้อย (ร้อยละ 67.32) มีการจัดหาเวชภัณฑ์สำหรับประชาชนและทางราชการไว้พร้อมเมื่อเกิดเหตุการณ์ (ร้อยละ 66.03) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกระดับมีการซักซ้อมเพื่อรับทราบหน้าที่และความพร้อมในการปฏิบัติ (ร้อยละ 65.76) ท้ายสุดมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่พร้อมในการปฏิบัติการ (ร้อยละ 65.37) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าร้อยละทางด้านการสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน

ประเด็น	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการบางส่วน	ดำเนินการครบถ้วน
การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน			
1. มีการจัดฝึกอบรมทางด้านการจัดการภัยพิบัติแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของทางเทศบาล	4.67	34.63	60.70
2. มีการจัดฝึกอบรมแก่ผู้นำชุมชน เพื่อเป็นฐานในการให้ความรู้แก่ชุมชนในการรับมือกับภัยพิบัติ เมื่อเกิดเหตุ	5.84	24.12	70.04
3. ทางเทศบาลมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย	5.45	26.46	68.09
4. ข้อมูลที่จัดฝึกอบรมครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมดของภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย	6.61	34.63	58.75
5. สร้างการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย	5.06	25.68	69.26
	$\bar{x}=2.59$	S.D.= .59	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างความตระหนัก และการให้การศึกษาระดับชุมชน อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของคำถาม พบว่า แต่ละข้อคำถามมีระดับความคิดเห็นของค่าการดำเนินการครบถ้วนอยู่ในระดับสูง โดยมีผู้ตอบค่าดำเนินการครบถ้วนสูงสุดในข้อที่ว่า มีการจัดฝึกอบรมแก่ผู้นำชุมชน เพื่อเป็นฐานในการให้ความรู้แก่ชุมชนในการรับมือกับภัยพิบัติเมื่อเกิดเหตุ (ร้อยละ 70.04) รองลงมาคือ สร้างการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย (ร้อยละ 69.26) ทางเทศบาลมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย (ร้อยละ 68.09) มีการจัดฝึกอบรมทางด้านการจัดการภัยพิบัติแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของทางเทศบาล (ร้อยละ 60.70) ท้ายสุดข้อมูลที่จัดฝึกอบรมครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมดของภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย (ร้อยละ 58.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าร้อยละทางด้านความพร้อม ด้าน โครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

ประเด็น	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการบางส่วน	ดำเนินการครบถ้วน
ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ			
1. การสร้างท่กันน้ำในลำคลองย่อยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว	9.34	35.02	55.64
2. การลอกทางระบายน้ำ เพื่อให้ น้ำระบายสะดวกขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย	8.17	26.85	64.98
3. การสร้างแนวกันน้ำและทางเดินน้ำ เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย	10.12	34.63	55.25
4. การยกฝักระดับจราจรเพื่อเป็นคันกันน้ำที่ชัดเจน	5.06	30.35	64.59
	$\bar{x} = 2.52$	S.D. = .64	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วงและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในเรื่องความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของคำถาม พบว่า แต่ละข้อคำถามมีระดับความคิดเห็นของค่าการดำเนินการครบถ้วนอยู่ในระดับสูง โดยมีผู้ตอบค่าดำเนินการครบถ้วนสูงสุดอยู่ที่การลอกทางระบายน้ำ เพื่อให้ น้ำระบายสะดวกขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้าน

อุทกภัย (ร้อยละ 64.98) รองลงมา การยกยอระดับจราจรเพื่อเป็นคันกันน้ำที่ชัดเจน (ร้อยละ 64.59) การสร้างทาบป้องกันน้ำในลำคลองย่อยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (ร้อยละ 55.64) ท้ายสุด การสร้างแนวกันน้ำ และทางเดินน้ำเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย (ร้อยละ 55.25) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยในแต่ละด้าน

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.
ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย		
1. การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบการแจ้งเตือนภัย	2.58	.60
2. การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ	2.65	.55
3. การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน	2.59	.59
4. ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ	2.52	.64
	$\bar{x}=2.60$	S.D.= .59

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.60$) และเพื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{x} = 2.65$) รองลงมาคือ การสร้างความตระหนัก และการให้การศึกษาระดับชุมชน ($\bar{x} = 2.59$) และต่อมาคือ การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัย ($\bar{x} = 2.58$) ท้ายสุด ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ($\bar{x} = 2.52$) ตามลำดับ

4.3 การบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าร้อยละของการบริหารองค์การด้านการวางแผน

การบริหารจัดการด้านการวางแผน	คะแนนระดับของการดำเนินงาน		
	ไม่จริง	ไม่แน่ใจ	จริง
1. มีการประกาศหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการลดความเสี่ยงภัย	8.56	26.85	64.59
2. มีการจัดลำดับของขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น	6.61	47.08	46.30
3. มีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ก่อนเกิดเหตุ, ขณะเกิดเหตุ, หลังเกิดเหตุ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	6.61	39.30	54.09
4. มีอุปกรณ์ที่พร้อมใช้ในขณะเกิดเหตุการณ์	5.45	38.13	56.42
5. การดำเนินงานมีความโปร่งใสทุกขั้นตอนในการตรวจสอบ	7	39.30	53.70
	$\bar{x} = 2.48$	S.D.= .62	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า การประกาศหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการลดความเสี่ยงภัย มีระดับสูงสุด (ร้อยละ 64.59) รองลงมาคืออุปกรณ์ที่พร้อมใช้ในขณะเกิดเหตุการณ์ (ร้อยละ 56.42) มีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด (ร้อยละ 54.09) และการดำเนินงานมีความโปร่งใส ทุกขั้นตอนในการตรวจสอบ (ร้อยละ 53.70) ท้ายสุด มีการจัดลำดับของขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น (ร้อยละ 46.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าร้อยละของการบริหารองค์การด้านการจัดองค์การ

การบริหารองค์การด้านการจัดองค์การ	คะแนนระดับของการดำเนินงาน		
	ไม่จริง	ไม่แน่ใจ	จริง
1. มีการระบุตำแหน่งความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน	3.11	44.36	52.53
2. มีการมอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสมกับตำแหน่ง	5.06	40.08	54.86
3. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีการประสานงานที่ลงตัว	5.45	34.63	59.92
4. เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน	4.28	35.02	60.70
	$\bar{x} = 2.52$	S.D.= .58	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การจัดองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีระดับสูงสุด (ร้อยละ 60.70) รองลงมาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีการประสานงานที่ลงตัว (ร้อยละ 59.92) และมีการมอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสมกับตำแหน่ง (ร้อยละ 54.86) ต่ำสุด มีการระบุตำแหน่งความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน (ร้อยละ 52.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าร้อยละของการบริหารองค์การด้านการจัดคนเข้าทำงาน

การบริหารองค์การด้านการจัดคนเข้าทำงาน	คะแนนระดับของการดำเนินงาน		
	ไม่จริง	ไม่แน่ใจ	จริง
1. บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงาน มีความเข้าใจในระบบงานที่ชัดเจน	3.89	40.86	55.25
2. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่	4.28	42.80	52.92
3. มีการตรวจสอบ ติดตาม และสรุปผลของการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่	5.45	44.36	50.19
4. มีการพัฒนาและฝึกอบรมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน	4.67	34.63	60.70
5. เจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงาน	4.67	33.07	62.26
	$\bar{x} = 2.51$	S.D.= .58	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การจัดคนเข้าทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงาน มีระดับสูงสุด (ร้อยละ 62.26) รองลงมา มีการพัฒนา และฝึกอบรมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน (ร้อยละ 60.70) บุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานมีความเข้าใจในระบบงานที่ชัดเจน (ร้อยละ 55.25) และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่ (ร้อยละ 52.92) ทำยสุดมีการตรวจสอบ ติดตามและสรุปผลของการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ (ร้อยละ 50.19) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าร้อยละของการบริหารองค์การด้านการสั่งการ

การบริหารองค์การด้านการสั่งการ	คะแนนระดับของการดำเนินงาน		
	ไม่จริง	ไม่แน่ใจ	จริง
1. มีการคำนึงถึงประเภทของงานและปริมาณงานที่สั่งนั้น มีความเหมาะสมกับคนที่ได้รับคำสั่ง	5.45	47.47	47.08
2. มีการสั่งการที่ชัดเจน พร้อมทั้งมอบอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่	5.45	38.52	56.03
3. การให้ความช่วยเหลือ แนะนำของผู้บังคับบัญชา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	4.67	35.02	60.31
4. เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่	4.67	35.02	60.31
5. เจ้าหน้าที่มีการทุ่มเทความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ต่อการปฏิบัติงาน	5.84	35.41	58.75
6. เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	6.23	36.96	56.81
	$\bar{x} = 2.50$	S.D.= .60	

จากตารางที่ 4.10 พบว่าการสั่งการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.50$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าการให้ความช่วยเหลือแนะนำของผู้บังคับบัญชา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และเกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ มีระดับสูงสุด และระดับเท่ากัน (ร้อยละ 60.31) รองลงมา เจ้าหน้าที่มีการทุ่มเทความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ต่อการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 58.75) เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 56.81) และมีการสั่งการที่ชัดเจน พร้อมทั้งมอบอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ (ร้อยละ 56.03) ต่ำสุด มีการคำนึงถึงประเภทของงาน และปริมาณงานที่สั่งนั้นมีความเหมาะสมกับคนที่ได้รับคำสั่ง (ร้อยละ 47.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าร้อยละของการบริหารองค์การด้านการควบคุม

การบริหารองค์การด้านการควบคุม	คะแนนระดับของการดำเนินงาน		
	ไม่จริง	ไม่แน่ใจ	จริง
1. การใช้จ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและรัดกุม	5.06	48.64	46.30
2. ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการเตรียมความพร้อมและรับมือกับภัยพิบัติ	5.84	38.13	56.03
3. การเพิ่มประสิทธิผลในการให้ความรู้ และการให้การศึกษา ระดับชุมชน	5.45	33.46	61.09
4. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการและทางแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันทั่วทั้ง	4.67	40.08	55.25
5. การเพิ่มขีดความสามารถของระบบการเตือนภัยและการกระจายข่าวสารสู่ประชาชน	6.23	29.96	63.81
	$\bar{x} = 2.51$		S.D.= .60

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การควบคุมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม โดยการเพิ่มขีดความสามารถของระบบการเตือนภัย และการกระจายข่าวสารสู่ประชาชน มีระดับสูงสุด และระดับเท่ากัน (ร้อยละ 63.81) รองลงมา การเพิ่มประสิทธิผลในการให้ความรู้และการให้การศึกษาในระดับชุมชน (ร้อยละ 61.09) ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการเตรียมความพร้อม และรับมือกับภัยพิบัติ (ร้อยละ 56.03) และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการและทางแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันทั่วทั้ง (ร้อยละ 55.25) ต่ำสุด การใช้จ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และรัดกุม (ร้อยละ 46.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแต่ละด้าน

การบริหารจัดการ	$\bar{x}$	S.D.
1. การวางแผน	2.48	.62
2. การจัดองค์การ	2.52	.58
3. การจัดคนเข้าทำงาน	2.51	.58
4. การสั่งการ	2.50	.60
5. การควบคุม	2.51	.60
	$\bar{x} = 2.51$	S.D.= .60

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การบริหารจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า การจัดองค์การอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{x} = 2.52$) รองลงมาคือ การจัดคนเข้าทำงาน และการควบคุม มีค่าเท่ากัน ($\bar{x} = 2.51$) และการสั่งการ ($\bar{x} = 2.50$) ต่ำสุด ($\bar{x} = 2.48$) ตามลำดับ

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยในระดับที่ค่อนข้างสูง แสดงว่า ทางเทศบาลมีการจัดวางกรอบและระเบียบทางการบริหารจัดการให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์ หลังเกิดเหตุการณ์ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่ และมีการติดตาม ตลอดจนการควบคุมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

	การวางแผน	การจัดองค์การ	การจัดคนเข้าทำงาน	การสั่งการ	การควบคุม	ประสิทธิผล
การวางแผน	1	0.818**	0.818**	0.834**	0.839**	0.688**
การจัดองค์การ	0.818**	1.000	0.869**	0.869**	0.821**	0.610**
การจัดคนเข้าทำงาน	0.818**	0.869**	1.000	0.915**	0.860**	0.635**
การสั่งการ	0.834**	0.869**	0.915**	1.000	0.870**	0.636**
การควบคุม	0.839**	0.821**	0.860**	0.870**	1.000	0.690**
ประสิทธิผล	0.688**	0.610**	0.635**	0.636**	0.699**	1.000

**** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).**

จากตารางที่ 4.13 พบว่าการวางแผนการจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้การควบคุมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย สูงที่สุด ($r = 0.699$) รองลงมา ได้แก่การวางแผน ($r = 0.688$)

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	Beta	t-value	R	R ²	F-Ratio
การควบคุม	0.410	5.154**	0.699	0.489	243.566**
การวางแผน	0.345	4.337**	0.724	0.524	139.690**

** P < .01

ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย = 0.410 (การควบคุม) + 0.345 (การวางแผน)

จากตารางที่ 4.14 พบว่า มีเพียงการควบคุมและการวางแผนเท่านั้นที่สามารถเข้าสู่สมการ การถดถอยพหุได้ โดยการควบคุมและการวางแผน สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยได้ร้อยละ = 52.40 ($R^2 = 0.524$) ทั้งนี้ การควบคุมเป็นตัวแปรที่ทำนายการผันแปรของประสิทธิผลได้ดีที่สุด ($\beta = 0.410$) รองลงมา ได้แก่ การวางแผน ($\beta = 0.345$)

4.4 ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ

ตารางที่ 4.15 แสดงปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวนผู้ตอบ
1. การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัย	
1.1 การประชาสัมพันธ์ของข่าวสารยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่	4
1.2 ประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ประชาสัมพันธ์	1
2. การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ	
2.1 ขาดอุปกรณ์การดำเนินการ เช่น เครื่องสูบน้ำชนิดห้าม รถมอเตอร์เคลื่อนที่เร็วภัย รถมอเตอร์ตรวจการ รถมอเตอร์ดับเพลิง	52
2.2 ทางเทศบาลขาดงบประมาณที่มากพอต่อการแก้ไขปัญหา	19
2.3 การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร เมื่อยามเกิดภัยยังไม่เพียงพอ	5
2.4 ขอบเขตของความรับผิดชอบหน้าที่ในแต่ละบุคคลยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ	3
3. การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน	
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอต่อการรับมือภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย	3
3.2 ประชาชนในนั้นที่ไม่ค่อยสนใจต่อปัญหา หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร	3
4. ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ	
4.1 งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุง ยังมีความล่าช้าต่อการแก้ไขปัญหา	3

บทที่ 5

อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ จากการศึกษาผลข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้ว ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

5.1 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ทั้ง 4 ด้าน ($\bar{x} = 2.60$) พบว่า การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อม และการรับมือภัยพิบัติ มีค่าสูงสุด ($\bar{x} = 2.65$) รองลงมาคือ การสร้างความตระหนัก และการให้การศึกษา ระดับชุมชน ($\bar{x} = 2.59$) และต่อมาคือ การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัย ($\bar{x} = 2.58$) และท้ายที่สุด ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ($\bar{x} = 2.57$) จากผลที่ได้รับทำให้ทราบว่า ทางเทศบาลตำบลบางม่วง ให้ความสำคัญกับปัญหาการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และพยายามปรับปรุงแก้ไขทุกครั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ในช่วงปลายปี 2554 ทางเทศบาลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ประสบปัญหาภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยอย่างร้ายแรง แต่จากการเตรียมพร้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผลที่ออกมาจึงมีค่าสูงตามประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัศร บุญชู (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่าประสิทธิภาพด้านการบรรเทาปัญหาขององค์กร ด้านความสามารถในการปรับตัวขององค์กรและด้านความพึงพอใจของพนักงานอยู่ในระดับมาก และในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกเก็บมาได้ทำให้ทราบว่า ทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ให้ความสำคัญมากที่สุดกับการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและรับมือกับภัยพิบัติ เพราะเนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศของเทศบาลติดลำคลองหลายสายมาบรรจบกัน เช่น คลองอ้อมน้อย คลองบางใหญ่ คลองบางกอกน้อย ซึ่งการสร้างแนวกันน้ำและทำนบป้องกันในลำคลองต้องใช้งบประมาณสูง และไม่สามารถแยกทำเป็นส่วน ๆ แต่ละพื้นที่เขตการปกครองของเทศบาล และประกอบกับ พื้นที่ของเขตเทศบาลบางม่วง ต่ำลงกว่าเดิมมาก จึงทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมอย่างรวดเร็ว การป้องกันค่อนข้างยาก จึงทำให้เกิดความเสียหายอย่างต่อเนื่อง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางด้านอุทกภัย จึงทำให้ยากต่อการลดความเสี่ยงทางด้านอุทกภัยด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมา ทำให้ทางเทศบาลต้องเสี่ยงประมาณไปเป็นจำนวนไม่น้อยในแต่ละปี และยังทำให้เกิดความสูญเสียทางด้านทรัพย์สินแก่ประชาชน ดังนั้น เทศบาลจึงตระหนักถึงปัญหาทางด้านอุทกภัยเป็นสำคัญจึงมีการเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือกับภัยพิบัติ เพราะเมื่อถึงยามเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยขึ้น จะทำให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการดูแลทางด้านอุทกภัย เกิดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อม และรับมือกับภัยพิบัติ และจากความคิดดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงชัย บุญรัตน์ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลา พบว่า ผู้วิจัยทราบถึงปัญหาตรงที่ว่า เป็นการเข้าระงับเหตุภัยพิบัติ ยังมีความล่าช้าอยู่ ยานพาหนะที่ใช้ในการอพยพผู้ประสบภัยไม่เพียงพอ การจัดทำแผนยังขาดการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม การบูรณะฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัยมีความล่าช้า ส่วนแนวทางแก้ไขคือ การเข้าระงับเหตุภัยพิบัติควรปฏิบัติให้รวดเร็วและทั่วถึง ควรมีการเพิ่มอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยแก่ตัวเจ้าหน้าที่และผู้ประสบภัย ควรเพิ่มยานพาหนะที่ใช้ในการอพยพผู้ประสบภัยให้เพียงพอ ควรมีการจัดทำแผนงานโดยเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน เฝ้าระวัง ควรมีการฝึกอบรม และซ้อมการป้องกันภัยแก่ประชาชนให้มากขึ้น ควรเพิ่มงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เพียงพอ

5.2 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อพิจารณาการบริหารจัดการในแต่ละด้านแล้ว ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การตั้งการ และการควบคุม พบว่า แต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์

ปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x}=2.48, 2.52, 2.51, 2.50$ และ 2.51 ตามลำดับ) พบว่า การจัดองค์การมีค่าสูงสุดนั้น แสดงว่า ทางเทศบาลมีการให้ความสำคัญด้านการจัดองค์การ โดยใช้วิธีโครงสร้างแบบทีมงาน (Team Organization) โดย ฌักกูว์พันธ์ เขจรนันท์ และนิตยาพร เสมอใจ (2547 : 106) กล่าวไว้ว่า ทีมงาน (Team Work) จะเป็นกลุ่มคนที่มีทักษะความสามารถ และความชำนาญแตกต่างกัน มารวมตัวในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันให้สำเร็จภายใต้ข้อกำหนดของระยะเวลาและทรัพยากรที่มี โดยมุ่งที่ประสิทธิภาพและผลงานที่สำคัญ โครงสร้างแบบทีมงานจะเป็นโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการ ชนิดหนึ่งที่มีความสนใจและนิยมนำมาใช้ในหลาย ๆ องค์การ เพราะความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังเช่น นำมาใช้กับโครงการของเทศบาลตำบลบางม่วง เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนด้านการบริหารจัดการได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุม กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในจำนวนตัวแปรด้านการบริหารจัดการทั้งหมด มีเพียงการควบคุม (Control) และการวางแผน (Planning) เท่านั้นที่สามารถเข้าสมการถดถอยพหุ โดยทั้ง 2 ตัวแปรรวมกัน สามารถอธิบายการผันแปรของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยได้ร้อยละ 52.40 ($R^2 = 0.524$) ทั้งนี้ การควบคุมเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยได้ดีที่สุด ($\beta = 0.410$) นั้น แสดงให้เห็นว่าจากเหตุการณ์ทางด้านภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยที่ผ่านมา ทำให้ทางเทศบาลมีแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแผนงานในอดีตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยทางเทศบาลมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของแผน ต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย พร้อมกันนั้น ทางเทศบาลก็ได้มีการประสานกับตัวแทนของแต่ละชุมชน พร้อมทั้งร่วมมือกับกลุ่มอาสาสมัคร ร่วมกันกำหนดนโยบายในการเตรียมการป้องกันก่อนเกิดภัยพิบัติ ขณะเกิดเหตุการณ์ หลังเกิดเหตุการณ์ จึงทำให้เกิดการร่วมกันทำงานหลายฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายเทศบาล ฝ่ายชุมชน ฝ่ายอาสาสมัคร ร่วมมือกันควบคุมดูแล เปรียบดังการใช้ระดับการกระจายอำนาจ (Degree of Decentralization) วันชัย มีชาติ (2550 : 315) กล่าวว่า องค์การที่มีลักษณะ โครงสร้างที่กระจายอำนาจ จะใช้การควบคุมที่กว้างและเพิ่มจุดที่ควบคุม ขณะที่องค์การที่มีการกระจายอำนาจต่ำ หรือมีการรวมอำนาจ จะมีแนวโน้มที่จะลดจุดในการควบคุม จึงเป็นผลทำให้การควบคุมเป็นตัวแปรที่ดีที่สุดในการอธิบายประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยกับทางด้านอุทกภัย ร่วมกับการวางแผน จึงทำให้เกิดเป็นค่านิยมและทักษะในการบริหารจัดการต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยง และจากความคิดดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญรัตน์ คลี่เกษร (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงประสิทธิผลองค์การของเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองชุมพร

จังหวัดชุมพร พบว่า พนักงานให้ความสำคัญค่านิยม ทักษะและรูปแบบการบริหารจัดการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล ด้านเศรษฐกิจ ด้านปกครอง และด้านสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม มีประสิทธิผลมากขึ้น

ในส่วนของตัวที่เหลือ ได้แก่ การจัดองค์การ การจูงคนเข้าทำงานและการสั่งการ ไม่สามารถเข้าสมการถดถอยพหุคูณได้ เป็นเพราะจากทฤษฎีทั้ง 3 ตัว มีความสำคัญต่อประสิทธิผล แต่เนื่องจากทั้ง 3 ตัว มีความสัมพันธ์กับ การควบคุม (Control) และการวางแผน (Planning) เมื่อการควบคุมกับการวางแผนเข้าสู่สมการ และมี Partial out ระหว่างตัวแปรอิสระ จึงทำให้ส่วนที่เหลือของทั้ง 3 ตัว มีน้อยเกินไปที่จะเข้าสมการได้

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

6.1 วัตถุประสงค์

6.1.1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

6.1.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

6.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม

6.2 ระเบียบวิธีวิจัย

6.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นบุคลากรของเทศบาลตำบลบางม่วง และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 257 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล รวม 15 คน ปลัดเทศบาล รวม 29 คน กองคลัง รวม 8 คน กองช่าง รวม 7 คน กองสาธารณสุข รวม 22 คน อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน รวม 101 คน และคณะกรรมการชุมชน รวม 9 ชุมชน รวม 75 คน

6.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของประชากร ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ภายในองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม ส่วนที่ 3 แบบ สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้าน อุทกภัย ส่วนสุดท้าย ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (OPEN END) เกี่ยวกับปัญหาและ อุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

6.2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไป ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการการศึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่จะวัดแล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อที่จะไป ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับข้าราชการส่วนท้องถิ่น และพนักงานราชการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จำนวน 30 คน แล้ว นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตร (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรม Computer SPSS ซึ่งค่า Alpha (มีค่า ≥ 0.7) โดยถือเกณฑ์การทดสอบ ที่ค่าของ Alpha มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 หลังจากการทดสอบ ผู้วิจัยได้สรุปผลการตรวจสอบ Alpha ของแบบสอบถามเป็นรายหัวข้อได้ดังนี้

ทางด้านประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจะแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ คือ 1. ด้านการ เพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบการแจ้งเตือนภัย Alpha = 0.817 2. ด้านการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ Alpha = 0.837 3. ด้านการสร้างตระหนักรู้และการให้การศึกษาระดับชุมชน Alpha = 0.892 4. ด้าน ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ Alpha = 0.794 โดยมีค่า Alpha รวม = 0.936 ทางด้านการบริหารจัดการ จะแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ คือ 1. ด้านการวางแผน Alpha = 0.766 2. ด้านการจัดองค์การ Alpha = 0.786 3. ด้านการจัดบุคลากร Alpha = 0.882 4. ด้าน การสั่งการ Alpha = 0.901 5. ด้านการควบคุม Alpha = 0.853 โดยมีค่า Alpha รวม = 0.958 เมื่อ ตรวจสอบ Alpha รวมกันทั้งฉบับ พบว่า Alpha = 0.955 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้ มีค่าความ เชื่อมั่นในระดับสูง

6.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถึงนายกเทศมนตรีบางม่วง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล เมื่อได้ หนังสือจากทางมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยก็ส่งหนังสือขออนุญาตการขอเก็บข้อมูลไปยังเทศบาลตำบลบาง ม่วง ถึงนายกเทศมนตรีบางม่วง พร้อมโครงร่างตัวอย่างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจำนวน 1 ชุด เพื่อขออนุมัติในการเข้าเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 257 ฉบับ

6.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามไป ทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistic Package for Social

Science) ในการประมวลผลข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ผลทางสถิติ เพื่อนำเสนอและสรุปผลการศึกษาข้อมูล คือ

ส่วนที่ 1 สถิติบรรยาย (Descriptive Statistic) เป็นการอธิบายผลวิจัยเชิงพรรณนาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงและการบริหารจัดการ โดยมีการใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นจำนวน (N) สถิติค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการ กับ ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย โดยผู้วิจัยใช้ Pearson's Correlation Coefficient และ Multiple Regression Analysis ในการศึกษา

6.3 สรุปผลการวิจัย

6.3.1 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และผู้เกี่ยวข้อง ต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด POSDC พบว่าประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และการบริหารจัดการ อยู่ในระดับสูง และปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.60$, $\bar{x} = 2.51$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ มีค่าสูงสุด ($\bar{x} = 2.65$) รองลงมาคือ การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษา ระดับชุมชน ($\bar{x} = 2.59$) การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบการแจ้งเตือนภัย ($\bar{x} = 2.58$) ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ($\bar{x} = 2.52$) ในส่วนของการบริหารจัดการเพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดองค์กรมีค่าสูงสุด ($\bar{x} = 2.52$) รองลงมาคือ การจัดคนเข้าทำงานและการควบคุม มีค่าเท่ากันคือ ($\bar{x} = 2.51$) การสั่งการ (2.50) และการวางแผน (2.48) ตามลำดับ

6.3.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ผลจากการศึกษาการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) พบว่ามีเพียงการควบคุมและการวางแผนเท่านั้นที่สามารถเข้าสู่สมการ การถดถอยพหุได้ โดยการควบคุมและการวางแผน สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยได้ร้อยละ $= 52.40$ ($R^2 = 0.524$) ทั้งนี้ การควบคุมเป็นตัวแปรที่ทำนายการผันแปรของประสิทธิผลได้ดีที่สุด ($\beta = 0.410$) รองลงมาได้แก่ การวางแผน ($\beta = 0.345$)

6.3.3 ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทางด้านประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ

1. การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัย
 - 1.1 การประชาสัมพันธ์ของข่าวสารยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่
 - 1.2 ประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ประชาสัมพันธ์ จากการ
2. การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ
 - 2.1 ขาดอุปกรณ์การดำเนินการ เช่น เครื่องสูบน้ำชนิดหาบหาม รถยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย รถยนต์ตรวจการ รถยนต์ดับเพลิง
 - 2.2 ทางเทศบาลขาดงบประมาณที่มากพอต่อการแก้ไขปัญหา
 - 2.3 การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร เมื่อยามเกิดภัยยังไม่เพียงพอ
 - 2.4 ขอบเขตของความรับผิดชอบหน้าที่ในแต่ละบุคคลยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ
3. การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน
 - 3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอต่อการรับมือภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย
 - 3.2 ประชาชนในนั้นที่ไม่ค่อยสนใจต่อปัญหา หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร
4. ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
 - 4.1 งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุง ยังมีความล่าช้าต่อการแก้ไขปัญหา

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรมีการสร้างกรอบแนวการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนทั่วไป เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทุกภาคส่วนต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยทางด้านอุทกภัย และเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ ไปสู่ประชาชนในพื้นที่ทุกส่วนของเทศบาล และร่วมกันกำหนดนโยบายในการเตรียมการป้องกันก่อนเกิดภัยพิบัติ ขณะเกิดภัยพิบัติ หลังเกิดเหตุการณ์ เพื่อที่จะทำให้ทางเทศบาลมีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อการเข้าระงับเหตุภัยพิบัติอย่างรวดเร็วและทั่วถึง เพราะประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน และเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางด้านอุทกภัยที่เกิดขึ้น และทางเทศบาลควรมีการจัดฝึกอบรม และซ้อมการป้องกันภัยแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดการเตรียมพร้อมในขณะก่อนเกิดภัยพิบัติ ขณะเกิดภัยพิบัติ หลังเกิดเหตุการณ์

6.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทางเทศบาลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรมีการวางแผนทางด้านทรัพยากรมนุษย์ให้มีความชัดเจน และเกิดเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การจัดฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดทักษะด้านการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย พร้อมกันนั้นก็ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านเทคนิคต่าง ๆ หรือมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานที่ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดมีความรู้และทักษะในขณะยามก่อนเกิดเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์ หลังเกิดเหตุการณ์และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ภาคประชาชน ตลอดจนควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาทางด้านภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเข้าระงับภัยเบื้องต้น และทางเทศบาลควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการคอยติดตาม พร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินงานเป็นรายปี เพื่อจะทราบถึงปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง เพื่อจะทำให้เกิดประสิทธิผลของการดำเนินงานในระดับที่สูงขึ้น และทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรมีการบริหารจัดการ

ทางด้านงบประมาณ เพื่อใช้ในการจัดหาอุปกรณ์ที่ช่วยลดความเสี่ยงให้เพียงพอต่อความต้องการ เช่น เครื่องสูบน้ำชนิดหาคาบ รถมอเตอร์ที่เร็วก็ภัย รถมอเตอร์ตรวจการ รถมอเตอร์ดับเพลิง

6.4.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งหาข้อเท็จจริง และข้อสรุปเชิงปริมาณ โดยเน้นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้อง เพื่อที่จะทำให้เกิดความเชื่อถือและปราศจากอคติ ตลอดจนทดสอบยืนยันได้ แต่การใช้การวิจัยเชิงปริมาณก็ยังคงมีจุดอ่อนหลายจุด เช่น เป็นการวิจัยที่รักษาสถานะเดิมมากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และไม่ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม จึงควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งต่อไป โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เพื่อที่จะมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการปรับปรุงพัฒนาในบริบทสังคมเชิงพลวัต ตลอดจนให้ความสำคัญต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ

2) ควรมีการศึกษาในส่วนของการคิดเห็นของประชาชน ต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ว่ามีความคิดเห็นเช่นไรต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นว่าสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด

3) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ มีการจัดกระบวนการ ซึ่งได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม กับผลการปฏิบัติ ได้แก่ 1) การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัย 2) การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อม และการรับมือภัยพิบัติ 3) การสร้างความตระหนัก และการให้การศึกษาระดับชุมชน 4) ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ มีความใกล้เคียงกัน เพราะฉะนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรสร้างแผนจัดกระบวนการกับผลการปฏิบัติให้แตกต่างกันอย่างชัดเจนมากขึ้น

ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบล
บางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

AN EFFECTIVENESS OF DISASTER RISK REDUCTION : A CASE STUDY OF
FLOODING IN TAMBON BANGMOUNG, AMPHUR BANGYAI, NONTHABURI
PROVINCE

พิรพงศ์ ชูปากเพียร 5537648 SHPP/M

รป.ม. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สุริย์ กาญจนวงศ์, Ph.D., สมบูรณ์ ศิริสรวิทย์, Ph.D.,
ภัทร์ พลอยแหวน, Ph.D.

บทสรุปแบบสมบูรณั

1. บทนำ

ในปลายปี พ.ศ. 2554 ได้เกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ ซึ่งเลวร้ายที่สุดในรอบ 50 ปีของประเทศไทยเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคม และสิ้นสุดเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2555 พื้นที่ที่น้ำครอบคลุมถึง 70% ของพื้นที่โดยรวมของทั้งประเทศ ส่งผลกระทบต่อจำนวนประชากรกว่า 2 ล้านชีวิต และสูญเสียทรัพย์สินภายในประเทศไม่น้อยกว่า 1.44 ล้านล้านบาท (ธนาคารโลกเป็นผู้ประเมิน)¹ รวมถึงยังทำให้มียอดผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 500 คน และพื้นที่ทางการเกษตรเสียหายเป็นจำนวนมาก ตลอดจนโรงงานหลาย ๆ ร้อยแห่งต้องปิดกิจการ จนส่งผลกระทบต่อการค้าและชีวิตความเป็นอยู่ต่อครอบครัวและผู้ประกอบการเกือบล้านคน ก่อนเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ รัฐบาลได้มีการวางแผนนโยบายการแก้ไขและป้องกันการเกิดเหตุอุทกภัย เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติ (พ.ศ.2553-2562) โดยมีการวางแผนนโยบายแบบแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการให้หน่วยงานทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับหน่วยงานระดับท้องถิ่น ถึงหน่วยงานระดับประเทศ และประชาชนมีส่วนร่วมต่อ

¹ AP (December 2, 2011). Thailand Cleans up ; Areas remain flooded. Time

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ประเทศไทยมีระดับความปลอดภัย เทียบเท่ากับระดับสากล ภายในหนึ่งเวลาทศวรรษ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2552:14) ได้กล่าวถึงการทำให้แผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือการป้องกันและลดผลกระทบ ยุทธศาสตร์ที่ 2 คือการเตรียมความพร้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือการบริหารจัดการฉุกเฉิน ยุทธศาสตร์ที่ 4 คือการจัดการหลังเกิดภัยพิบัติ จากที่กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาตามยุทธศาสตร์ ข้อที่ 1-4 ซึ่งเป็นขั้นตอนตามแผนยุทธศาสตร์ ตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์จนถึงหลังเกิดภัยพิบัติ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ของหน่วยงานในระดับท้องถิ่นนั้นมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

เทศบาลตำบลบางม่วงนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ (2554) จึงทำให้เทศบาลตำบลบางม่วงได้มีการนำแผนยุทธศาสตร์ในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติ (พ.ศ.2553-2562) มาใช้เป็นแนวทางร่วมกับการบริหารจัดการของเทศบาล ทางด้านอุทกภัย ซึ่งจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาทำให้ประชาชนที่อยู่ในเทศบาลตำบลบางม่วงได้รับผลกระทบหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการท่องเที่ยว หรือการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และรวมถึงการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนการนำมาซึ่งความสูญเสียและเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชน และภาครัฐอย่างมาก เช่นเดียวกับสาธารณภัยอื่นๆ และโดยเฉพาะภูมิศาสตร์ของเทศบาลตำบลบางม่วง มีลำคลองสายต่าง ๆ เช่น คลองบางใหญ่ คลองบางกอกน้อย คลองอ้อมนนท์ คลองบางม่วง และคลองย่อยต่าง ๆ จะมีน้ำมากกว่าปกติในฤดูฝนระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงตุลาคม ประกอบกับหากมีพายุดีเปรสชันเข้ามาสู่ประเทศไทย และเข้ามาสู่ทางภาคเหนือของประเทศ จึงทำให้พื้นที่ภาคกลางซึ่งเป็นส่วนต่ำกว่าได้รับผลกระทบจากระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่เพิ่มสูงขึ้นตาม ส่งผลให้น้ำในลำคลองในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางม่วง ได้เอ่อล้นตลิ่ง เกิดน้ำท่วมเข้าสู่บ้านเรือนของราษฎร และทำให้เกิดความเสียหายในด้านทรัพย์สิน ตลอดจนผลกระทบทางด้านกายภาพของประชาชนในพื้นที่ การเกิดอุทกภัยนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยที่เราไม่คาดคิดหรือยากต่อการประเมินด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่อ้างถึงนั้น ทำให้การบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นส่วนที่สำคัญต่อการลดความเสี่ยงภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ หากเทศบาลมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลต่อการลดความเสี่ยงภัยในระดับที่สูงขึ้นต่อประชาชนในทางตรงกันข้าม หากการบริหารจัดการ ต่อการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง ขาดประสิทธิภาพ อาจ

เนื่องมาจากการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ทางเทศบาลได้วางไว้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาทางด้านการบริหารจัดการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชน มาเป็นกรณีศึกษาในเรื่องทางด้านบรรเทาสาธารณภัย ผู้วิจัยได้หยิบยกเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มาเป็นพื้นที่กรณีศึกษาการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ เพื่อหาผลโดยรวมแล้วนำผลที่ได้มาแก้ไขเพื่อปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงภัยทางด้านอุทกภัย ให้อยู่ในระดับที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ตามแผนยุทธศาสตร์

2. บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และปัญหา อุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยของของเทศบาลตำบลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย คณะผู้บริหารเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างอาสามัครสาธารณสุขมูลฐาน และคณะกรรมการชุมชนเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีจำนวน 257 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อยู่ในเกณฑ์สูง ($\bar{x} = 2.60$) เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการในแต่ละด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและการควบคุม พบว่า แต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.48, 2.52, 2.51, 2.50$ และ 2.51) ตามลำดับ 2. การบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุม กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในจำนวนตัวแปรด้านการบริหารจัดการทั้งหมดมีเพียง การควบคุม (Control) และการวางแผน (Planning) เท่านั้น ที่สามารถเข้าสมการถดถอย โดยทั้ง 2 ตัวแปร สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ได้ร้อยละ

52.40 ($R^2 = .524$) ทั้งนี้ การควบคุมเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ได้ดีที่สุด ($\beta = 0.410$) 3. ปัญหาอุปสรรคของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ (1) ด้านการกระจายข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ของข่าวสารยังไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ประชาสัมพันธ์ (2) ด้านการเตรียมความพร้อมและรับมือภัยพิบัติทางเทศบาลขาดงบประมาณที่มากพอต่อการแก้ไขปัญหา การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร เมื่อยามเกิดภัยพิบัติ บุคลากรยังไม่เพียงพอ ขอบเขตของความรู้รับผิดชอบในหน้าที่ยังไม่ชัดเจน (3) ด้านการตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน ข้อมูลที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมยังไม่ชัดเจน ประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยให้ความสนใจกับปัญหา (4) ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทศบาลขาดงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ ดังนี้ 1) จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรมีการสร้างกรอบแนวการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนทั่วไป เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทุกภาคส่วนต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงทางด้านอุทกภัย และเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ ไปสู่ประชาชน 2) จากข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ทางเทศบาลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรมีการวางแผนทางด้านทรัพยากรมนุษย์ให้มีความชัดเจน และเกิดเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การจัดฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดทักษะด้านการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย พร้อมกันนั้นก็ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านเทคนิคต่าง ๆ หรือมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานที่ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดมีความรู้และทักษะในขณะยามก่อนเกิดเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์ หลังเกิดเหตุการณ์และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ภาคประชาชน และทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อใช้ในการจัดหาอุปกรณ์ ที่ช่วยลดความเสี่ยงให้เพียงพอต่อความต้องการ

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ ทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง ตามกรอบ แนวคิด POSDC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 257 คน

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. เป็นการศึกษาการบริหารจัดการและประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2. เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการ กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

3. เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยง ภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด POSDC ได้แก่การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม

4.3 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาอยู่ในช่วงปีการศึกษา 2556 เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2556 – เดือนกันยายน 2556

5. สมมุติฐาน

การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การตั้งการ การควบคุม มีความสัมพันธ์กัน ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

6. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้เครื่องมือแบบสอบถามเป็นตัวเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราหนังสือ แนวคิดทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือการวิจัย และนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร ข้อคำถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ และเติมคำ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ประเภท ตำแหน่ง ระดับเงินเดือน ภูมิภาค (เทศบาลตำบลบางม่วง) ประสบการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ปี 2554 (เทศบาลตำบลบางม่วง) จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ข้อคำถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การตั้งการ การควบคุม จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากทางคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถึงนายกเทศมนตรีตำบลบางม่วง พร้อมโครงร่างตัวอย่างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 ชุด เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ทางเทศบาลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อนุญาตให้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตัวเองไปยังกลุ่มประชากร 257 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์จากทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นผู้แจกแบบสอบถามถึงบุคลากรของทางเทศบาล และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนครบ 257 ฉบับ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หรือ SPSS (Statistic Package for the Social Sciences) มาทำการประมวลผลและจัดตารางทางสถิติ เพื่อนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยโดยใช้ Pearson's Correlations Coefficient และ Multiple Regression Analysis

7. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า การจัดตั้งฝ่ายร้องทุกข์เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ประสบภัย ปัญหาอุทกภัยเมื่อยามเกิดภัย มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง และต่อมามีผู้แสดงความคิดเห็น หรือรับแบบประเมินการกระจายข้อมูลข่าวสาร และขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน ไม่มีความซับซ้อนจนเกินไป รองลงมาการกระจายข้อมูลข่าวสารถึงประชาชนโดยตรง รองลงมาอีกเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยให้ประชาชนทราบ ต่อมา เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพ และมีความเต็มใจต่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ เมื่อผู้ประสบปัญหาติดต่อยังเทศบาล สำหรับการให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบถึงสถานการณ์ของระดับน้ำขึ้น-น้ำลงเป็นระยะ รองลงมา และทางเทศบาลมีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย ท้ายที่สุด ทางเทศบาลมีการตรวจสอบสภาพอากาศเพื่อเป็นการระวังเตือนภัยให้กับประชาชนทราบล่วงหน้าได้ทันเหตุการณ์ตามลำดับ

การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับสูงและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ส่วนข้อคำถามที่มีค่าสูงสุดอยู่กับการจัดหาสถานที่อพยพไว้เรียบร้อยแล้ว รองลงมา การเตรียมพาหนะ อย่างเช่น เรือยนต์ ดับเพลิง พร้อมเครื่องหาพหาม รถยนต์ตรวจการ รถยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย รถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิง รองลงมาอีกคือการสำรวจชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่คาดว่าเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย และต่อมาการจัดบุคลากร

เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในทุกโอกาส และมีการจัดหาแหล่งสำรองน้ำดื่มที่สะอาด และเพียงพอเมื่อยามเกิดภัย ต่อมาอีกการเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ อย่างเช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องสูบน้ำชนิดหาคาม รองลงมาการจัดหาสถานที่รักษาพยาบาลเมื่อยามเกิดภัยไว้เรียบร้อยแล้ว รองลงมาอีก คือการจัดหาเวชภัณฑ์สำหรับประชาชนและทางราชการไว้พร้อมเมื่อเกิดเหตุการณ์ ส่วนต่อมา ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกระดับมีการซักซ้อม เพื่อรับทราบหน้าที่และความพร้อมในการปฏิบัติ และท้ายที่สุดการเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่พร้อมในการปฏิบัติการตามลำดับ

การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า คำดำเนินการครบถ้วนสูงสุดอยู่ที่มีการจัดฝึกอบรมแก่ผู้นำชุมชน เพื่อเป็นฐานในการให้ความรู้แก่ชุมชนในการรับมือกับภัยพิบัติเมื่อเกิดเหตุ รองลงมาการสร้างการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ และผู้นำชุมชนต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และต่อมา การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ต่อมาอีก การจัดฝึกอบรมทางด้านการจัดการภัยพิบัติแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของทางเทศบาล และท้ายที่สุด ข้อมูลที่จัดฝึกอบรม ครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมดของภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยตามลำดับ

ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า การลอกทางระบายน้ำ เพื่อให้ น้ำระบายสะดวกขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย มีค่าสูงสุด รองลงมา การยกผิวระดับจราจร เพื่อเป็นคันกั้นน้ำที่ชัดเจนรองลงมาอีก การสร้างท่อบนป้องกันน้ำในลำคลองย่อยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ท้ายที่สุดคือการสร้างแนวกันน้ำ และทางเดินน้ำเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่าการวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อมีการพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประกาศหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการลดความเสี่ยงภัย มีค่าสูงสุด รองลงมาคืออุปกรณ์ ที่พร้อมใช้ในขณะเกิดเหตุการณ์ ต่อมาความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ก่อนเกิดเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์ หลังเกิดเหตุการณ์ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด รองลงมาอีก การดำเนินงานมีความโปร่งใส ทุกขั้นตอนในการตรวจสอบ ท้ายที่สุด มีการจัดลำดับของขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นตามลำดับ

การจัดองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีค่าคะแนนสูงสุด รองลงมาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีการประสานงานที่ลงตัว รองลงมาอีก การมอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่

อย่างเหมาะสมกับตำแหน่ง ทำยที่สุด การระบุตำแหน่งความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจนตามลำดับ

การจัดคนเข้าทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับคะแนนสูงสุดอยู่ที่เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงาน รองลงมา คือการพัฒนาและฝึกอบรมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รองลงมา บุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานมีความเข้าใจในระบบงานที่ชัดเจน ส่วนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะของการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ตามลำดับ

การสั่งการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และเมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า การให้ความช่วยเหลือแนะนำของผู้บังคับบัญชา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และเกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ มีระดับเท่ากัน รองลงมา เจ้าหน้าที่มีการทุ่มเทความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ต่อการปฏิบัติงาน รองลงมา อีก การเกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และต่อมาการสั่งการที่ชัดเจน พร้อมทั้งมอบอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ และทำยที่สุด การคำนึงถึงประเภทของงานและปริมาณงานที่สั่งนั้นมีความเหมาะสมกับคนที่ได้รับคำสั่งตามลำดับ

การควบคุม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อมีการพิจารณาค่าเป็นรายข้อ พบว่า การเพิ่มขีดความสามารถของระบบการเตือนภัย และการกระจายข่าวสารสู่ประชาชน และค่าสูงสุด และมีคะแนนเท่ากัน รองลงมา การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความรู้และการให้การศึกษาในระดับชุมชน ข้อรองลงมาอีก ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการเตรียมความพร้อมและรับมือกับภัยพิบัติ ต่อมา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการและทางแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันทั่วทั้งทำยที่สุด การใช้จ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และรัดกุมตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสื่อสาร การควบคุม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากผลการวิเคราะห์ การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) พบว่า การควบคุม และการวางแผนเป็นตัวแปรเพียง 2 ตัว ที่สามารถเข้าสมการถดถอยพหุ และสามารถอธิบายการผันแปรของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ได้ร้อยละ 52.40 ($R^2 = 0.524$) ทั้งนี้ การควบคุมเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายการผัน

แปรของประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยได้ดีที่สุด ($\beta = 0.410$)

3. ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ทางด้านการเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และระบบแจ้งเตือนภัย ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของข่าวสารยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจในเนื้อหาประชาสัมพันธ์ ส่วนการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ ได้แก่ ทางเทศบาลขาดงบประมาณที่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหา การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร เมื่อยามเกิดภัยพิบัติ บุคลากรยังไม่เพียงพอต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของแต่ละบุคคล และยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ ต่อการระดมทุนที่รับผิดชอบต่อขอบเขต ส่วนการสร้างความตระหนัก และการให้การศึกษาระดับชุมชน ได้แก่ ข้อมูลที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอต่อการรับมือภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย ประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยสนใจต่อปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร ส่วนความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนา หรือปรับปรุง ยังมีความล่าช้าต่อการแก้ไขปัญหา

8. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาปรับปรุง การบริหารจัดการที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พร้อมข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทางเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรมีการสร้างกรอบแนวทางการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนทั่วไป เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทุกภาคส่วนต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยทางด้านอุทกภัย และเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ ไปสู่ประชาชนในพื้นที่ทุกส่วนของเทศบาล และร่วมกันกำหนดนโยบายในการเตรียมการป้องกันก่อนเกิดภัยพิบัติ ขณะ

เกิดภัยพิบัติหลังเกิดเหตุการณ์ เพื่อที่จะทำให้ทางเทศบาลมีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อการเข้าระงับเหตุภัยพิบัติอย่างรวดเร็วและทั่วถึง เพราะประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน และเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางด้านอุทกภัยที่เกิดขึ้น และทางเทศบาลควรมีการจัดฝึกอบรม และซ้อมการป้องกันภัยแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดการเตรียมพร้อมในขณะก่อนเกิดภัยพิบัติ ขณะเกิดภัยพิบัติ หลังเกิดเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทางเทศบาลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรมีการวางแผนทางด้านทรัพยากรมนุษย์ให้มีความชัดเจน และเกิดเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองสถานะแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การจัดฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดทักษะด้านการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย พร้อมกันนั้นก็ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านเทคนิคต่าง ๆ หรือมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานที่ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดมีความรู้และทักษะในขณะยามก่อนเกิดเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์ หลังเกิดเหตุการณ์และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ภาคประชาชน ตลอดจนควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาทางด้านภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเข้าระงับภัยเบื้องต้น และทางเทศบาลควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการคอยติดตามพร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินงานเป็นรายปี จะทราบถึงปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง เพื่อจะทำให้เกิดประสิทธิผลของการทำงานในระดับที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรบริหารจัดการงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหาอุปกรณ์เพื่อช่วยลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย เช่น เครื่องสูบน้ำชนิดหาม รอยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย รอยนต์ตรวจการ รอยนต์ดับเพลิง

9. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะศึกษาประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการจัดทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้.-

1) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งหาข้อเท็จจริง และข้อสรุปเชิงปริมาณ โดยเน้นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้อง เพื่อที่จะทำให้เกิดความเชื่อถือและปราศจากอคติ ตลอดจนทดสอบยืนยันได้ แต่การใช้การวิจัยเชิงปริมาณก็ยังคงมีจุดอ่อนหลายจุด เช่น เป็นการวิจัยที่รักษาสถานะเดิมมากกว่าการ

เปลี่ยนแปลงทางสังคม และไม่ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม จึงควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งต่อไป โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อที่จะมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการปรับปรุงพัฒนาในบริบทสังคมเชิงพลวัต ตลอดจนให้ความสำคัญต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงภัยจากการเกิดภัยพิบัติ

2) ควรมีการศึกษาในส่วนของการคิดเห็นของประชาชน ต่อประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติของเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ว่ามีความคิดเห็นเช่นไรต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นว่าสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด

3) ควรสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดกระบวนการในการบริหารจัดการกับผลของการปฏิบัติเพื่อแยกการวัดกระบวนการและผลของการดำเนินงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

AN EFFECTIVENESS OF DISASTER RISK REDUCTION : A CASE STUDY
OF FLOODING IN TAMBON BANGMOUNG, AMPHUR BANGYAI,
NONTHABURI PROVINCE

PEERAPONG CHOOPAKPEIN 5537648 SHPP/M

M.P.A. (PUBLIC POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SUREE KANJANAWONG, Ph.D.,
SOMBOON SIRISUNHIRUN, Ph.D., PHUT PLOYWAN, Ph.D.

EXTENDED SUMMARY

1. Introduction

The severest flood disaster took place during July 2011 – January 2012. 70% of total areas of the country were flooded, affecting about 2 million people and losing domestic properties not less than 1.44 trillion baht (assessed by the World Bank)¹. Death toll was not less than 500. A lot of agricultural areas were damaged. Hundreds of factories had to cease business operation, affecting a lot of families and business operators. Therefore, the government determined policy of solving and preventing flood in order to reduce flood disaster risk in the future by making strategic plans to reduce the national disaster risk (2010 – 2019). The government determined integrated operation plan policy by ordering all local and central agencies and people to participate in reducing disaster risk in the same direction to bring about security in Thailand within a decade.

Department of Disaster Prevention and Mitigation, Ministry of Interior (2009:14) said that strategic plans to reduce national disaster risk consisted of four strategies as follows: Strategy 1 was prevention and reduction in impacts. Strategy 2

¹ AP (December 2, 2011). Thailand Cleans up ; Areas remain flooded. Time

was preparation for readiness. Strategy 3 was emergency management. Strategy 4 was management after the disaster. Therefore, the researcher was aware of problems of four strategies and would like to study that how much local agencies could efficiently manage to reduce flood disaster risk.

As Bang Muang Sub-district Municipality was affected by the severest flood in 2011, it managed flood and used strategic plans of reducing the national disaster risk (2010 – 2019). The flood made people in Bang Muang Sub-district Municipality receive several impacts on tourism, living, and business operation. The flood considerably caused loss and damage to life and property of people and the government. Several canals in Bang Muang Sub-district Municipality such Bang Yai Canal, Bangkok Noi Canal, Om Nont Canal, Bang Muang Canal, and various small canals had excessive water in the rainy season during June – October. If depression storm entered the north of Thailand, areas in the central region would be affected by the higher water level of Chao Phraya river, causing water of canals in Bang Muang Sub-district to overflow the bank and flood houses of people, causing damage to property and physical impact of local people. As the flood could occur in a period of time, efficient management was important to reduction in local people's risk. Efficient management of the municipality could more considerably reduce risk. On the contrary, inefficient management made the municipality unable to achieve the specified goals.

Therefore, the researcher used officials' problem of management on reduction in flood disaster risk as a case study on public disaster mitigation. The researcher used Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province as the area of a case study on reduction in flood disaster risk and management of officials to find and improve general results to bring about efficiency and effectiveness of management for reducing flood risk at the level specified in strategic plans of Department of Disaster Prevention and Mitigation, Ministry of Interior.

2. Abstract

This research aimed to 1) study the effectiveness of reducing flood disaster risk, 2) study relationship between management and reduction in flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, and 3) study management problems and obstacles of Bang Muang Sub-district Municipality according to POSDC conceptual framework consisting of planning, organizing, staffing, directing, and controlling. 257 people used for this research consisted of municipal executives, municipal staff, permanent employees, hired staff, primary health care volunteers, and community committee in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province. Questionnaires were used for collecting data.

Research results showed the following issues: 1. The effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province was at a high level ($\bar{x} = 2.60$). After considering management in each aspect consisting of planning, organizing, staffing, directing, and controlling, the researcher found that each aspect had moderate mean ($\bar{x} = 2.48, 2.52, 2.51, 2.50, \text{ and } 2.51$). 2. Management on planning, organizing, staffing, directing, and controlling significantly correlated with the effectiveness of reducing flood disaster risk at the level of .01. The variables of controlling and planning could calculate regression equation and explain variance of the effectiveness of reducing flood disaster risk by 52.40% ($R^2 = .524$). The variable of controlling could best forecast the effectiveness of reducing flood disaster risk ($\beta = 0.410$). 3 Problems and obstacles of the effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province were as follows: 1) Information was disseminated in some areas only and some people did not understand the information disseminated. 2) As for preparation for readiness and dealing with the disaster, the municipality did not have enough budget used for solving problems. As for preparation for readiness on staff, the municipality did not have enough staff. Scope of responsibilities was not clear. 3) As for awareness and educating in the community, the information used in the training was not clear. Local people were seldom interested in the problems. 4) The municipality lacked budget used for development of infrastructure.

The researcher would like to give policy recommendations and action recommendations as follows: 1) As for policy recommendations, Bang Muang Sub-district Municipality should create management framework with people's participation to allow outside people to express opinions to bring about cooperation of people in all sectors in the effectiveness of reducing flood disaster risk and distribute power to people. 2) As for action recommendations, Bang Muang Sub-district Municipality should clearly and concretely plan human resources to respond to the changing social environment. For example, Bang Muang Sub-district Municipality should organize the training for officials who still lack skills of reducing flood disaster risk. Bang Muang Sub-district Municipality should encourage officials to learn various techniques or send officials to observe activities abroad so that they have knowledge and skills and can transfer knowledge to people. And Bang Muang Sub-district Municipality should sufficiently manage budget to provide equipment used for reducing risk.

3. Research objectives

1. To study the effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province.
2. To study relationship between management and the effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province.
3. To study effectiveness problems and obstacles of Bang Muang Sub-district Municipality according to POSDC Principle consisting of planning, organizing, staffing, directing, and controlling.

4. Scope of research

This was the research on the effectiveness of reducing disaster risk : a case study of flood in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province.

4.1 Scope on populations

257 people used for this research were officials of Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province and people concerned.

4.2 Scope on contents

1. To study management and the effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province.

2. To study relationship between management and the effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province.

3. To study effectiveness problems and obstacles of Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province according to POSDC conceptual framework consisting of planning, organizing, staffing, directing, and controlling.

4.3 Scope on duration

This research was done during August - September 2013.

5. Hypothesis

Planning, organizing, staffing, directing, controlling correlated with the effectiveness of reducing flood disaster risk.

6. Research methodology

This was quantitative research by using questionnaire to collect data. The researcher read documents, textbooks, theoretical concept, and related researches for creating the research tool which was applied to be consistent with research objectives. A questionnaire consisted of four parts as follows;

Part 1 was the questionnaire on characteristics of populations. Nine questions with multiple choice and completion covered sex, age, education, working duration, category, position, salary, domicile (Bang Muang Sub-district Municipality), and experience on the flood disaster at the end of 2011 (Bang Muang Sub-district Municipality).

Part 2 was the questionnaire on management. Five questions with multiple choice covered planning, organizing, staffing, directing, and controlling.

Part 3 was the questionnaire on the effectiveness of reducing the disaster risk. There were four questions.

Part 4 was the open-ended questionnaire on problems and obstacles which affected the effectiveness of reducing disaster risk. There was an open-ended question.

As for collection of research data, the researcher sent Bang Muang Sub-district Mayor a letter of the Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University together with a questionnaire example to seek permission to collect more data. After Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province allowed the researcher to collect data, the researcher sent 257 questionnaires to populations consisting of municipal staff and people concerned. 257 complete questionnaires were returned to the researcher.

Data were analyzed by using SPSS to process and arrange statistical tables for proposing and concluding research results by using descriptive statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation. The researcher analyzed relationship between management of officials and people concerned and the effectiveness of reducing flood disaster risk by using Pearson's Correlations Coefficient and Multiple Regression Analysis.

7. Research results

1. According to results of analyzing data on the effectiveness of reducing flood disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, the researcher found that increase in capability on dissemination of information and warning system in general was at a high level. After considering

each question, the researcher found that establishment of Complaint Department for receiving complaints of flood victims had the highest mean, followed by the following issues: The information on disaster was continuously disseminated to people. Tip boxes were provided. There was receipt of evaluation forms on dissemination of information. Steps of disseminating information to people were not complicated. Information was directly disseminated to people. Officials had knowledge and capability to disseminate the information on flood disaster to people. Officials politely spoke and were willing to disseminate the information on disaster to victims who contacted the municipality. The information on tide was periodically disseminated to local people. The municipality used modern communication technology. Finally, the municipality checked climate for warning people in advance.

The issue on increase in capability on preparation for readiness and dealing with disaster in general was at a high level. After considering each question, the researcher found that the question with the highest mean was an issue of completely preparing shelters, followed by the following issues: Motor boats, extinguishers, patrol cars, rescue cars, and fire trucks were provided. There was survey of communities living in the flood risk areas. Staff were ordered to help people in every opportunity. Clean drinking- water storing places were adequately provided in case of disaster. There was preparation for equipment and tools such as pumps and portable pumps. Medical centers were completely provided. Medical supplies were provided for people and officials in case of disaster. Staff at all levels practiced to know their mission and were ready to work. Finally, equipment and tools were provided.

The issue of creating awareness and educating in the community in general was at a high level. After considering each question, the researcher found that complete implementation with the highest mean was the training organized for community leaders so that they could give community knowledge on dealing with disaster, followed by the following issues: The municipality created participation of officials and community leaders in reducing flood disaster risk. Activities were organized to give knowledge on flood disaster. The training in disaster management was organized for municipal officials. Finally, information on the training covered all contents of flood disaster.

The issue of readiness for infrastructure to reduce disaster risk in general was at a high level. After considering each question, the researcher found that the issue of dredging to reduce flood disaster risk had the highest mean, followed by the following issues: Traffic surface was improved as a levee. A weir was completely built for preventing water in small canals. Finally, flood barrier and flood way were built for reducing flood disaster risk.

2. According to results of analyzing data on management of Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, the researcher found that planning in general was at a moderate level. After considering each article, the researcher found that the issue of notification or dissemination of information on steps of reducing risk had the highest mean, followed by the following issues: Equipment was completely prepared for use during the flood. Problems were quickly solved before, during, and after the flood within the specified time. Implementation was transparent after examination. Finally, steps of solving problems were arranged.

Organizing in general was at a moderate level. After considering each article, the researcher found that the issue of officials with working knowledge and capability had the highest mean, followed by the following issues: Officials mutually coordinated. Work was suitably assigned to positions of officials. Finally, positions and responsibility of officials were clearly specified.

Staffing in general was at a moderate level. After considering each article, the researcher found that the issue of officials with readiness to efficiently work had the highest mean, followed by the following issues: Training was organized for developing officials. Staff clearly understood work system. Officials had experience of solving immediate problems.

Directing in general was at a moderate level. After considering each article, the researcher found that the issue of assistance and advice given by chief to subordinates had the same mean as the issue of participation of subordinates in willingly working, followed by the following issues: Officials fully used knowledge and capability to work. Officials quickly worked. Command was clear. Working power was given. Finally, thinking of work category and work quantity was suitable for people receiving command.

Controlling in general was at a moderate level. After considering each article, the researcher found that the issues of increase in capability of warning system and dissemination of information to people had the highest mean and equal scores, followed by the following issues: There was increase in effectiveness of giving knowledge and educating in the community. There was effectiveness of preparing readiness and dealing with disaster. Management problems were known and could be immediately solved. Finally, budget was efficiently used.

According to results of analyzing relationship between management and the effectiveness of reducing flood disaster risk of Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, the researcher found that planning, organizing, staffing, directing, controlling significantly correlated with the effectiveness of reducing flood disaster risk at the level of .01. According to results of analyzing Multiple Regression Analysis, the researcher found that controlling and planning could calculate multiple regression equation and could explain variance of the effectiveness of reducing flood disaster risk by 52.40 ($R^2 = 0.524$). Controlling could best forecast variance of the effectiveness of reducing flood disaster risk ($\beta = 0.410$).

3. Problems and obstacles to the effectiveness of reducing disaster risk : a case study of flood in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province were as follows: As for increase in capability on dissemination of information and warning system, information was disseminated in some areas only. Some people did not understand the information disseminated. As for increase in capability on preparation for readiness and deal with disaster, the municipality did not have enough budget used for solving problems. As for preparing readiness on staff in case of disaster, there were not enough staff. Scope of responsibilities was not clearly specified. As for creating awareness and educating in the community, the information used for training officials was not clear enough. Local people were seldom interested in problems which occurred. As for readiness for infrastructure to reduce disaster risk, budget used for development was slowly approved.

8. Recommendations

After doing the research on the effectiveness of reducing flood disaster risk : a case study of Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, the researcher had known development guidelines and would like to give policy recommendations and action recommendations to Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, including recommendations for future research as follows:

Policy recommendations for Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province

Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province should create a management framework with people's participation to allow outside people to express opinions, bring about cooperation of people in all sectors in the effectiveness of reducing flood risk, and bring about power distribution to all people in the municipality so that people can jointly determine policy of prevention before, during, and after disaster. This will make the municipality efficiently work by quickly and thoroughly suppressing disaster because people participate in preventing and taking close watch on flood disaster. The municipality should organize the training in disaster prevention to enable people to prepare readiness before, during, and after disaster.

Action recommendations for Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province

Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province should clearly plan human resources to respond to the changing social environment. For example, the municipality should organize the training for officials who lack skills of reducing flood disaster risk. The municipality should encourage officials to learn various techniques. The municipality should send officials to observe activities abroad so that they have knowledge and skills and can transfer knowledge to people. The municipality should organize the training to enable people to be aware of problems of flood disaster and participate in initially suppressing disaster. The municipality should establish committee to follow up and annually evaluate

performance in order to know problems and lead to development for more effectiveness of implementation.

Moreover, the municipality should manage budget to provide equipment used for reducing flood disaster risk such as portable pumps, rescue cars, patrol cars, and fire trucks.

9. Recommendations for future research

The researcher would like to give recommendations for people interested in studying the effectiveness of reducing flood disaster risk : a case study of Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province as follows:

1) The researcher collected data by doing quantitative research which focused on facts and quantitative conclusion by emphasizing use of figures to affirm accuracy for bringing about reliability. However, there are several weaknesses of quantitative research. For example, quantitative research maintains original status rather than social change and does not give importance to respondents' thinking. Therefore, there should be qualitative research for future research by using in-depth interview to solve problems occurring to development of social context and giving importance to thinking of people related to the effectiveness of reducing disaster risk.

2) There should be study of people's opinions on the effectiveness of reducing disaster risk in Bang Muang Sub-district Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province.

3) Questionnaire should be created for measuring management process and performance for more clearly separating process measurement and performance.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2552). **แผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์, พ.ศ. 2553-2562, Strategic National Action Plan (SNAP) on disaster Risk Reduction 2010-2019.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2553). **คู่มือฝึกอบรมการปลูกจิตสำนึกเพื่อเตรียมพร้อมรับภัยน้ำท่วม.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท เทมมา กรู๊ป จำกัด.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). **การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สำนักพิมพ์ วิญญูชน จำกัด.
- คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2550). **การจัดการ (Management).** สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จรรยา โกสีห์ไกรนิรมล. (2545). **ธุรกิจทั่วไป.** กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์ แม็ค จำกัด จัญฉลา ศิวะมาศ, จันทนา ชนะสิทธิ์, ชลาภรณ์ ศิริพงษ์วัฒนา, สมพล รักชาติ. (2542). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ.** โรงพิมพ์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ. (2547). **การจัดการ (Management).** กรุงเทพ : บริษัท ส. เอเซียเพรส (1989) จำกัด.
- เทศบาลตำบลบางม่วง. (2554). **แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557.** นนทบุรี
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2552). **การปกครองท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว.** กรุงเทพมหานคร : อินทกษา.
- ธารทิพย์ ธรรมสอน. (2543). **เอกสารประกอบการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ (Introduction to Business Operation).** คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2541). **หลักการจัดการ.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- พิทยา บวรวัฒนา. **ทฤษฎีองค์การสาธารณะ,** กรุงเทพ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2538.

- ภานุ ทรัพย์พิสัย. (2540). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ**. คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- _____. (2542). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ (Introduction to Business Operation)**. คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). **การจัดการยุคใหม่ (Modern Management)**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2546). “แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ” **ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาหน่วยที่ 11**. นนทบุรี : สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วันทนิษฐ์ ภูมิภัทราคม, ทับทิม วงศ์ประยูร, สมยศ อวเกียรติ, วัชร ไทโพธิ์ศรี. (2537). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ (Introduction to Business Operation)**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด วิ.เจ. พรินติ้ง.
- วันชัย มีชาติ. (2550). **การบริหารองค์การ**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- วีระชัย ดันติวิทย์วิทยา. (2537). **ต้นตอค้นหาความเป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ด ยูเคชั่น จำกัด.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2548). **ทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพฯ : บริษัท ชีระฟิล์ม และ โซเท็กซ์ จำกัด
- ศูนย์พัฒนาการวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). **ภัยพิบัติทางธรรมชาติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ศิวลี ดิลกหัตถการ, จันทิมา บุญพวง. (2546). **ธุรกิจทั่วไป**. บริษัท พัฒนาวิชาการ (2535) จำกัด.
- สมคิด บางโม. (2551). **องค์การและการจัดการ (Organization and Management)**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิทยาพัฒน์ จำกัด.
- สมหวัง ปริยานุวัฒน์ และคณะ. (2544). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ ศิริสรรริทธิ. (2555). **ประสิทธิผลองค์การ เอกสารการสอนชุดวิชาสัมมนาทฤษฎีองค์การและการจัดการ**. นครปฐม.
- สมิทธ ธรรมสโรช. (2551). **ชื่อเสียงบนเส้นด้ายกับภัยพิบัติร้าน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ 1759 Double A Print Express.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). **คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุมาลี จิระจรัส. (2548). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการประกอบ
ธุรกิจ (Introduction to Business Operation). คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สุริยะ เจียมประจักษ์, วิริยา อนันตศิริ, มาลี ศรีทศานุกร, สุพัตรา ไพศาล. (2546). **ธุรกิจทั่วไป**
(2200-1001). กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

อนิวัช แก้วจันท. (2550). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ**. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

อำนาจ ชีระวนิช. (2550). เอกสารการสอนหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคล. โครงการ
พัฒนาการศึกษาที่มีเป้าหมายสัมพันธ์กับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ
(มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

อุษณีย์ จิตตะปาโล, นุตประวีณ์ เลิศกาญจน์. (2541). **ธุรกิจทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : จิตรวัฒน์.

วิทยานิพนธ์

ไกล่รุ่ง กองแก้ว. (2554). **ประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ**
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม, วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ชัยวัฒน์ สวัสดิเวช. (2553). **ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**
จังหวัดภูเก็ต, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยภูเก็ต.

ทรงชัย บุญรัตน์. (2553). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน และบรรเทา**
สาธารณภัยของสำนักงานเทศบาลนครสงขลา, สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

นภาพร แสงหนุ่ม. (2544). **ประสิทธิผลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด**
เชียงใหม่, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิติศักดิ์ เดือนดาว. (2549). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบล**
เด่นชัย จังหวัดแพร่, วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์.

ประภัสสร บุญชู. (2553). **ประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม**
จังหวัดนครปฐม, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
และพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

- ปิยดา สว่างศิลป์. (2545), ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การศึกษา กรณีบริษัท มิตซูบิชิโตโมอินชัวรันซ์ จำกัด สาขาประเทศไทย. ปรินญาโทรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมฆิน มะโนแก้ว. (2550). การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำท่วม ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แมน รถทอง. (2544). ประสิทธิภาพในการบริการของสถานีตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลในกองบังคับการตำรวจนครบาล 4. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิกรม ลิมสรัตนันท์. (2545). ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านโยธาของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมจิตร เสาะสมบุญ. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี, การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปรินญาตรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสริมศักดิ์ แนนไส. (2542), ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์พัฒนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัญญรัตน์ คลีเกษร. (2554). ประสิทธิภาพองค์การของเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- อเนก อ่อนมันคง. (2553). การให้บริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม, วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาษาอังกฤษ

AP (December 2, 2011). Thailand Cleans up ; Areas remain flooded. Time.

Argyris, Chris. **The Applicability of Organizational Sociology**. Cambridge University Press : Cambridge; 1974.

Cameron, K.S., & Whetten, D.A. (1996). **Organizational Effectiveness and Quality : the Second Beneration**, Higher Education Handbook of Theory and Research.

- Daft, Richardl. **Organization Theory and Design**. 6th ed., Ohio : South-Western College Publishing ; 1998.
- Du Brin, Andrew J. and Ireland, R. Duane. (1993). **Management and Organization** 2nd ed., Ohio : South-Western Publishing Co.
- Etzioni, Amitai. **Modern Organization**. New Jersey : Rentice _ Hall ; 1964.
- Hall, R. H. (1991). **Organizations Structures processes and Outcomes**, Prentice-hall : International, Inc.
- Laurence, Paul, Lorsch., Jay. **Organization and Environment**. Cambridge, MA : Harward University press : 1967.
- Parsons, T. (1964). **Suggestions for a Sociological Approach to the Theory of Organization ; In complex organization ; A Sociological Reader** by Amitai Etzioni, New York : Holt, rinchat & Winston.
- Perrow, Charls. **The Analysis of Goals in Comple Organizations**, American Sociological Review : 1961.
- Robbins, S. P. (1987). **Organization Theory : The Structure and Design of Organization**. 3rd Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall Inc.
- Steers, R.M. & Porter, L. (1971). **Organizational Effectiveness : A Behavioural View**, Santa Monics, Calif. Goodyear Publishing Co., Inc.
- Weihrich, Heinz and Harold Koontz. (1993). **Management : A global perspective** 10thed, New York McGraw-Hill, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒๕/๒๕ ถ.พุทธมนทลสาย ๔ ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗/๐

โทรศัพท์ ๐๒-๘๐๐-๒๘๔๐-๗๔ ต่อ ๑๐๑๔

โทรสาร ๐๒-๔๔๑-๙๗/๓๘

ที่ ศธ ๐๕๑๗.๑๒/๒๔๖๔

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางใหญ่

ด้วย นายพีรพงศ์ ชูปากเพียร นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเขตเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ กาญจนวงศ์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามกับบุคลากรในหน่วยงานของท่าน โดยมีระยะเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๖ ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการดังกล่าว จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ สมบูรณ์ ศิริสรศิริ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาระบบ

ปฏิบัติงานแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒๕/๒๕ ๓.พุทธมณฑลสาย ๔ ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๓/๓๑๓/๐

โทรศัพท์ ๐๒-๘๐๐-๒๘๔๐-๓/๘ ต่อ ๑๐๑๔

โทรสาร ๐๒-๕๔๑-๙๓/๓๘

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๒/ ๒๕๑๕

วันที่ ๒๗/มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางม่วง

ด้วย นายพืรพงศ์ ชูพากเพียร นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเขตเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ กาญจนวงศ์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามกับบุคลากรในหน่วยงานของท่าน โดยมีระยะเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการดังกล่าว จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ สมบูรณ์ ศิริสรณ์ศิริ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาระบบ

ปฏิบัติงานแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามการประกอบการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ:

ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

(เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบางม่วงและผู้เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลบางม่วง)

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นายพิรพงศ์ ชูปากเพียร นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อเสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น โดยข้อมูลที่ได้มาจะถูกเก็บเป็นความลับ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบคำถามให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านมากที่สุดและขอความกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหน่วยงานของท่านและหน่วยงานอื่นๆในระดับเดียวกันต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของประชากร

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารจัดการขององค์การ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

พิรพงศ์ ชูปากเพียร

ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของประชากร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ 20 – 25 ปี

☐ มากกว่า 25 – 30 ปี

☐ มากกว่า 30 – 35 ปี

☐ มากกว่า 35 – 40 ปี

☐ มากกว่า 40 -45 ปี

☐ มากกว่า 45 – 50 ปี

☐ มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาโท

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

☐ น้อยกว่า 1 ปี

☐ 1 – 5 ปี

☐ 6 -10 ปี

☐ มากกว่า 10 ปี

5. ประเภท

☐ คณะผู้บริหารเทศบาล

☐ พนักงานเทศบาล

☐ ลูกจ้างประจำ

☐ พนักงานจ้าง

☐ อาสาสมัครและคณะกรรมการชุมชน

6. ตำแหน่ง

☐ นายกเทศมนตรี

☐ รองนายกเทศมนตรี

☐ สมาชิกสภาเทศบาล

☐ สำนักปลัดเทศบาล

☐ กองคลัง

☐ กองช่าง

☐ กองสาธารณสุข

☐ อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน

☐ คณะกรรมการชุมชน

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7. ระดับขั้นเงินเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท☐ 5,001 – 10,000 บาท☐ 10,001 – 15,000 บาท☐ 15,001 – 20,000 บาท☐ 20,001 บาท ขึ้นไป

8. ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในเทศบาลตำบลบางม่วงหรือไม่

☐ อยู่☐ ไม่อยู่☐ น้อยกว่า 1 ปี☐ 1-5 ปี☐ 6-10 ปี☐ มากกว่า 10 ปี

9. ท่านเคยประสบปัญหาเกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยจากในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางม่วง ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2554 หรือไม่

☐ เคย☐ ไม่เคย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารจัดการขององค์การ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริง หรือตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้.-

ระดับคะแนน	ความหมาย
ระดับคะแนน 1	ไม่จริง
ระดับคะแนน 2	ไม่แน่ใจ
ระดับคะแนน 3	จริง

ปัจจัยตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ	คะแนนระดับของการดำเนินงาน		
	1	2	3
1. การวางแผน			
1.1 มีการประกาศหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการลดความเสี่ยงภัย			
1.2 มีการจัดลำดับของขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น			
1.3 มีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด			
1.4 มีอุปกรณ์ที่พร้อมใช้ในขณะเกิดเหตุการณ์			
1.5 การดำเนินงานมีความโปร่งใสทุกขั้นตอนในการตรวจสอบ			
2. การจัดองค์การ			
2.1 มีการระบุตำแหน่งความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ๆ ชัดเจน			
2.2 มีการมอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสมกับตำแหน่ง			
2.3 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีการประสานงานที่ลงตัว			
2.4 เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน			
3. การจัดคนเข้าทำงาน			
3.1 บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงาน มีความเข้าใจในระบบงานที่ชัดเจน			
3.2 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที			
3.3 มีการตรวจสอบ ติดตาม และสรุปผลของผู้ปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่			

ปัจจัยตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ	คะแนนระดับของการดำเนินงาน		
	1	2	3
3.4 มีการพัฒนาและฝึกอบรมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงาน			
3.5 เจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงาน			
4. การสั่งการ			
4.1 มีการคำนึงถึงประเภทของงานและปริมาณงานที่สั่งนั้นมีความเหมาะสมกับคนที่ได้รับคำสั่ง			
4.2 มีการสั่งการที่ชัดเจน พร้อมทั้งมอบอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่			
4.3 การให้ความช่วยเหลือแนะนำของผู้บังคับบัญชาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา			
4.4 เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่			
4.5 เจ้าหน้าที่มีการทุ่มเทความรู้ ความสามารถ อย่างเต็มที่ต่อการปฏิบัติงาน			
4.6 เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่			
5. การควบคุม			
5.1 การใช้จ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และรัดกุม			
5.2 ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการเตรียมความพร้อม และรับมือกับภัยพิบัติ			
5.3 การเพิ่มประสิทธิผลในการให้ความรู้ และการให้การศึกษาระดับชุมชน			
5.4 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการ และทางแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันที			
5.5 การเพิ่มขีดความสามารถของระบบการเตือนภัยและการกระจายข่าวสารสู่ประชาชน			

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของท่าน

ประเด็น	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการบางส่วน	ดำเนินการครบถ้วน
การเพิ่มพูนขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสารและระบบการแจ้งเตือนภัย			
1. ทางเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ทราบถึงสถานการณ์ของระดับ น้ำขึ้น-น้ำลง เป็นระยะ			
2. ทางเทศบาลมีการตรวจสอบสภาพอากาศ เพื่อเป็นการระวังเตือนภัยให้ กับประชาชนทราบล่วงหน้า ได้ทันเหตุการณ์			
3. เทศบาลได้จัดตั้งฝ่ายร้องทุกข์ เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ประสบภัยปัญหาอุทกภัย เมื่อยามเกิดภัย			
4. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง			
5. มีผู้แสดงความคิดเห็นหรือรับแบบประเมินการกระจายข้อมูลข่าวสาร			
6. เจ้าหน้าที่พุดจาสุภาพ และมีความเต็มใจต่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ เมื่อผู้ประสบปัญหา มาติดต่อยังเทศบาล			
7. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัยให้ประชาชนทราบ			
8. ทางเทศบาลมีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย			
9. การกระจายข้อมูลข่าวสารเข้าถึงประชาชนโดยตรง			
10. ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนไม่มีความซับซ้อนจนเกินไป			

ประเด็น	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการบางส่วน	ดำเนินการครบถ้วน
การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ			
1. การสำรวจชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่คาดว่าจะเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย			
2. ทางเทศบาลมีการเตรียมพาหนะ อย่างเช่น เรือยนต์ดับเพลิงพร้อมเครื่องหาบหาม, รถยนต์ตรวจการ, รถยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย, รถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิง			
3. ทางเทศบาลมีการเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ อย่างเช่น เครื่องสูบน้ำ, เครื่องสูบน้ำชนิดหาบหาม			
4. มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่พร้อมในการปฏิบัติการ			
5. ทางเทศบาลมีการจัดบุคลากร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในทุกโอกาส			
6. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกระดับมีการซักซ้อม เพื่อรับทราบหน้าที่และความพร้อมในการปฏิบัติ			
7. มีการจัดหาสถานที่อพยพไว้เรียบร้อยแล้ว			
8. มีการจัดหาสถานที่รักษาพยาบาลเมื่อยามเกิดภัยไว้เรียบร้อยแล้ว			
9. มีการจัดหาแหล่งสำรองน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอเมื่อยามเกิดภัย			
10. มีการจัดหาเวชภัณฑ์สำหรับประชาชนและทางราชการไว้พร้อม เมื่อเกิดเหตุการณ์			
การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาระดับชุมชน			
1. มีการจัดฝึกอบรมทางด้านการจัดการภัยพิบัติ แก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของทางเทศบาล			
2. มีการจัดฝึกอบรมแก่ผู้นำชุมชน เพื่อเป็นฐานในการให้ความรู้แก่ชุมชนในการรับมือกับภัยพิบัติ เมื่อเกิดเหตุ			
3. ทางเทศบาลมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย			
4. ข้อมูลที่จัดฝึกอบรมครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมดของภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย			

ประเด็น	ยังไม่ได้ดำเนินการ	ดำเนินการบางส่วน	ดำเนินการครบถ้วน
5. สร้างการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน ต่อการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย			
ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ			
1. การสร้างท่อบนป้องกันน้ำในลำคลองย่อยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว			
2. การลอกทางระบายน้ำ เพื่อให้ระบายสะดวกขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย			
3. การสร้างแนวกันน้ำ และทางเดินน้ำ เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางด้านอุทกภัย			
4. การยกฝักระดับจราจร เพื่อเป็นกันกั้นน้ำที่ชัดเจน			

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นปัญหาและอุปสรรค ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ

ปัญหา และอุปสรรค เพื่อประสิทธิภาพของการลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ : ศึกษากรณีอุทกภัยของเทศบาล
ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล

พีรพงศ์ ชูปากเพียร

วัน เดือน ปีเกิด

4 มิถุนายน 2519

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย

วุฒิการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปริญญาตรี

คณะรัฐศาสตร์

สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

และการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ

มหาวิทยาลัยมหิดล ปริญญาโท

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

ที่อยู่ปัจจุบัน

29/2 ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

E-mail : Peemahidol@hotmail.com